СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА IV ● БРОЈ 41 ● АПРИЛ 2019. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ АЛИБУНАР

ДУШАН ДАКИЋ

Вјетропарк је први важан замајац у даљем развоју општине Алибунар

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ СТАРА ПАЗОВА

ЂОРЂЕ РАДИНОВИЋ

Велико интересовање инвеститора за нова улагања

ОДБОР ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ ОДРЖАО СЈЕДНИЦУ ПОСВЕЋЕНУ СЈЕЋАЊУ НА ЖРТВЕ ГЕНОЦИДА У НДХ

НЕОПХОДНО ОСНОВАТИ МЕМОРИЈАЛНИ ЦЕНТАР СРПСКИХ ЖРТАВА ГЕНОЦИДА

ЂУРЂЕВДАН У ЗАДУЖБИНИ ГОСПОДАРА БУДИМЉЕ

БЕРАНЕ: Прослављена слава манастира Ђурђеви ступови

РИЈЕЧ НАЧЕЛНИКА ОПШТИНА БОСАНСКИ ПЕТРОВАЦ И ДРИНИЋ-ПЕТРОВАЦ

Прошић: Предложићу да септембар буде мјесец толеранције

Грбић: Срби одлазе, мигранти долазе

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ћоровић*

Да ли смо достојни љубави Светог Саве Горњокарловачког

Од Светог Саве до данашњих дана једина константа српског народа је Српска православна црква. Када погледамо православни календар тешко је набројати све српске светитеље. Кроз вијекове их је било много, али посебно су упечатљиви они који су страдали у вријеме злочиначке НДХ. Према истраживању свештеника Велибора В. Џомића у четири године усташких злочина убијено је 205 православних свештеника, три епископа и два Митрополита. Неки од њих проглашени су светим, а међу тим житијама посебно је упечатљива судбина епископа горњокарловачког Саве Трлајића.

Подсјећање на његову судбину посебно је важно данас у времену када постоје они који покушавају да оперу биографију Алојзија Степинца.

Наиме, према свједочанству свештеника Јована Силашког које је објављено у Банатском веснику надбискуп Алојзије Степинац отворено је пријетио владици Сави. Наиме, поручио му је да уколико не напусти „хрватски" Карловац биће ликвидиран. На то му је владика Сава одговорио „Главу дајем, али свој народ не остављам"! Зар то нису ријечи које одзвањају попут оних старца Вукашина "Само ти дијете ради свој посао!".

И заиста, Степинчеве пријетње су се остварила. Епископ Сава је подијелио страдалничку судбину свога народа. Ухапшен је 17. јуна 1941. године, а са њим је затворено и тринаест вићенијих Срба из Плашког, као и и свештеници Богољуб Гаковић, Ђуро Стојановић и Станислав Насадил. Усташе су их одвеле и затвориле у шталу Јосипа Томљеновића гдје су их свакодневно мучили. Епископ захумско-херцеговачки др Атанасије Јевтић у својој књизи *Српска Црква у Другом светском рату* наводи податак да је епископ Сава 8. августа 1941. године виђен у дворишту казненог завода у Госпићу:

Главу дајем, али свој народ не остављам

Био је везан и постављен на кишу. Епископ Сава је и ту тортуру стоички и мирно поднио. Половином августа 1941. године из госпићског завода изведено је око двије хиљаде Срба, везаних жицом по двојица, и одведени су путем према Велебиту. У тој групи био је и епископ Сава Трлајић.

Комунистички режим учинио је све да из свијести српског народа избрише сјећање на храброг епископа. Слава Богу, на редовном засједању Светог архијерејског сабора 1998. године, владика Сава проглашен је за светог и уврштен у Именослов Српске православне цркве као „свештеномученик". Од 2008. године у Бусијама, највећем избјегличком насељу у Србији код Београда једна улица носи име владике Саве Трлајића.

Љубав коју је Свети Сава Горњокарловачки подарио свом народу вриједна је бар достојне цркве у његову славу. Док тај дуг не одужимо свештеномучениче Саво, епископе горњокарловачки, моли Бога за нас!

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ћоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Жељко Ђекић, Сњежана Станишић, Јелена Рокнић и Драгана Шиповац**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Вуковић, Драган Башовић, Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчића 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www.ssr.org.rs**
Тираж: **12.000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Графопродукт,*** Нови Сад
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

ШТАМПАЊЕ СРПСКОГ КОЛА ПОМОГЛИ СУ: КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ОПШТИНА СТАРА ПАЗОВА И ОПШТИНА АЛИБУНАР

ПРЕДСЈЕДНИК ССР ПО СЕДМИ ПУТ АПЕЛОВАО НА МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

ЛИНТА: СРАМОТА ЈЕ ДА СЕ ДИСКРИМИНИШУ ПРАВА 50.000 ПРИПАДНИКА ВОЈСКЕ НЕКАДАШЊЕ РСК

Предсједник Савеза Срба из региона, народни посланик Миодраг Линта је 16. маја 2019. године по седми пут у Скупштини Србије говорио о дискриминацији крајишких бораца и тражио да се новим Законом о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и члановима њихових породица који је у припреми свим крајишким борцима коначно призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању.

БОРЦИ РСК СУ СЕ ЧАСНО БОРИЛИ ЗА СВОЈУ ЗЕМЉУ

Линта је истакао чињеницу да у Србији има више стотина хиљада грађана који су се током 90-их година борили са циљем заштите суверенитета, територијалног интегритета државе Србије, Савезне Републике Југославије и Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

– Од тог броја има око 50 хиљада припадника Војске Републике Српске Крајине који су се од 1991. године часно и поштено борили за свој народ и за своју државу. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања припремило је нацрт поменутог закона. Нажалост, у том нацрту није прихватило наш захтјев да се свим припадницима Војске Републике Српске Крајине призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању од 1990. до 1995. године. Лично, сматрам да овај нацрт закона који не предвиђа ово рјешење није коректан, није поштен и да дискриминише 50 хиљада припадника Војске Републике Српске Крајине – рекао је Линта.

СА КИМ СУ РАТОВАЛИ ОФИЦИРИ ЈНА?

Он је навео јасне разлоге због којих би одредба о правима крајишких бораца морала бити у будућем Закону о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица. Као први разлог Линта је навео чињеницу да је држава признала свим официрима, подофицирима и цивилним лицима који су били у служби ЈНА на територији бивше РСК ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању.

– Поставља се питање – са ким су ти официри и подофицири крајишке војске командовали, ако је њима признат ратни стаж за читаво вријеме рата, а њиховим борцима није – запитао се Линта.

ХРВАТСКА ПРИЗНАЛА СТАЖ ПРИПАДНИЦИМА ХВО И УСТАШАМА

Као други разлог Линта је навео примјер Републике Хрватске која је својим законом у потпуности изједначила права припадника Хрватског вијећа одбране из БиХ са правима припадника Хрватске војске.

Као трећи разлог Линта је навео податак да је Хрватска још 1993. године измјенама и допунама Закона о пензионом осигурању донијела одлуку да се свим тада живим припадницима оружаних снага НДХ исплаћују пензије и да им се призна у двоструком трајању учешће у усташким и домобранским јединицама за период 1941 – 15. мај 1945. године, као и онима који су били у заробљеништву призна ратни стаж у двоструком трајању.

– Тако су припадници усташких формација добили најмање осам година радног стажа за учешће у геноциду против српског народа током Другог свјетског рата – рекао је Линта.

Он је изнио податак из 2013. године по коме Хрватска издваја на годишњем нивоу 45 милиона евра да би исплатила пензије преживјелим усташама, домобранима и члановима њихових породица.

ЧАК ЈЕ И НАЦИСТИМА ПРИЗНАТ РАТНИ СТАЖ

На крају излагања Линта је навео примјер Њемачке.

– Њемачка је 1951. године донијела Закон по којем припадницима Вермахта из Њемачке и других држава такође исплаћује пензије. Данас имамо чињеницу да преживјели нацисти из Чешке, Пољске, Словачке, Француске, Белгије, Хрватске, Словеније, примају пензију од њемачке државе у висино до 1.300 евра – рекао је Линта понављајући свој захтјев.

– Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања морало би напокон да исправи вишедеценијску неправду и у овај Закон укључи све припаднике Војске Републике Српске Крајине, односно да им призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању – закључио је Линта.

Промоција књиге *Хашка подморница* Винка Пандуревића

У Београду је, 24. априла, представљена књига „Хашка подморница" Винка Пандуревића, пензионисаног генерала Војске Републике Српске и доктора социолошких наука, која представља његове дневничке записе као хашког притвореника.

У својој најновијој књизи Пандуревић осликава орвеловски карактер Хашког трибунала, приказује мноштво плеоназама и политичко-правне мимикрије, речено је на промоцији одржаној у Прес центру Удружења новинара Србије.

О дјелу су говорили некадашњи предсједник Владе Србије, потпредсједник Владе СРЈ и хашки осуђеник Никола Шаиновић, књижевник Мирослав Тохољ, као и новинари Миодраг Попов и Миломир Марић.

Шаиновић је истакао да је ова књига, прије свега, споменик, а не ауторско дјело или мемоарски записи.

Према његовим ријечима, књига има и одличан наслов, јер Хаг и јесте подморница са више мора која се преплићу.

„Једно је море геополитичко са светским односима, друго је море рат на нашем простору, борба за сопствени народ, добро и зло, злочини. Треће море је унутар зидова Хашког трибунала", навео је Шаиновић.

Тохољ је рекао да се Пандуревићева књига заснива на документима и чињеницама које повремено интерпретира, али објективно.

Он је навео да је Пандуревић у уском кругу најобразованијих официра на простору бивше Југославије.

Миодраг Попов је рекао да Пандуревићева књига представља фантастичну грађу о једном времену и да се из ње може много сазнати о судбини нашег народа.

„Мислим да смо добили једно изванредно штиво које ће мотивисати и друге људе који су тамо били да напишу своје истине, а нама, који тамо нисмо били, омогућити да кроз различите судбине сазнамо о једној генералној судбини", навео је Попов.

Миломир Марић је рекао да је Пандуревићева књига једна необична књига у којој има много истине и да могу да је читају и Срби и припадници других народа.

„Нема ниједне реченице мржње у овој књизи, и када говори о људима који су имали среће да буду ослобођени и када говори о својим сапатницима који су за читав живот добили епитет ратног злочинца", рекао је Марић.

Аутор је рекао да је ова књига биографија притворске јединице, коју назива хашком подморницом, јер она и јесте седам метара испод нивоа мора.

По свој суштини, то су моја животна размишљања, мој поглед на живот и слободу и са слободе и са неслободе", додао је Пандуревић.

Промоцији Пандуревићеве књиге присуствовао је и шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић.

СРНА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КУЛТУРА У ПРОГРАМУ ДЕВЕТОЉЕТКИ У СЈЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ

Српским основцима враћено право на изборни предмет матерњег језика

Српски језик и култура, као изборни предмет, биће уведен у наставни програм основног образовања деветољетки Републике Северне Македоније (РСМ) од школске 2019/2020. године, потврђено је из ресорног владиног Министарства за образовање и науку (МОН) у Скопљу.

У циљу унапријеђења наставе припадника српске и турске заједнице у РСМ, по иницијативи Управе за развој и унапријеђење образовања на језицима заједница МОН, на захтјев родитеља, „анализирана су и спроведена одређена сагледавања у односу увођења предмета језик и култура заједница, конкретно, у дијелу изборних предмета за увођење предмета језик и култура Турака и језик и култура Срба".

У сагласности са наведеним, у акту МОН-а прецизира се да ће, „у интересу припадника заједница, Биро за развој образовања, извршити измјене и допуне наставног плана деветогодишњег основног образовања у дијелу изборних предмета, за увођење Језика и културе Турака и Језика и културе Срба". Сходно томе, како је најављено, поменути предмети биће уведени у програм изборних предмета основног образовања РСМ у школској 2019/2020. години.

Тиме се српској заједници у РСМ враћа претходно стечено право којим су школарци, поред редовног законом загарантованог права на образовање на матерњем језику, имали и право на факултативно изучавање српског језика, као изборног предмета, које су прошле власти укинуле школске 2007/2008. године.

У редовном процесу основног образовања у РСМ, у одјељењима са наставом на матерњем српском језику ове школске године учи 170 основаца у три деветољетке са подручним школама – *Светозар Марковић* у Старом Нагоричану, *Браћа Рибар* у Табановцима на сјеверу земље и *Свети Кирил и Методиј* у Кучевишту на Скопској Црној Гори.

Основно деветогодишње образовање у редовном наставном процесу на македонском језику у РСМ, пак, стиче и 1.445 ученика који су се изјаснили као Срби.

М. СТАНЧИЋ / NOVOSTI.RS

У БЕОГРАДУ ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА *СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ШКОЛЕ У БИХ*

Вукосављевић: Српски народ није се борио само за слободу, већ и за право на образовање

Министар културе и информисања Србије Владан Вукосављевић отворио је, 9. априла, у Педагошком музеју у Београду изложбу *Српске православне школе у БиХ*, која, како је истакао, свједочи о борби српског народа не само за слободу, већ и за право на образовање, очување српског језика и писма, школовање и право на будућност.

Вукосављевић је нагласио да су они који су радили против интереса српског народа по правилу имали много против тога да се српске православне основне школе уопште региструју, постоје и да у њих иду дјеца.

– Жељ за образовањем, за сопственим културним и националним идентитетом била је јача од свих препрека које су постављане. Ова изложба врло снажно и упечатљиво свједочи о томе – рекао је Вукосављевић на отварању, којем је присуствовала помоћник министра за културу Републике Српске Тања Ђаковић.

Он је истакао да је темељни дио приче о српској просвјети и образовању увијек борба српског народа за писменост, културу читања, образовање, његовање ћириличног писма и српске усмене и писане традиције.

– Ове фотографије, на којима се налазе ова дивна дјечица из давно заборављених времена, заправо свједоче и о љепоти просветне мисије, али, с друге стране, и о трагичним историјским околностима у којима је наш народ живио. Вјероватно су многа од ове дјечице, која се налазе на фотографијама, биле жртве различитих ужасавајућих историјских процеса који су имали посљедице у два свјетска рата и другим крајње непријатним околностима – рекао је Вукосављевић.

Он је напоменуо да проучавање догађаја из српског културног и просвјетног простора чини један од стратешких циљева Министарства културе Србије, што је став заузет и приликом потписивања Повеље о јединственом српском културном простору са Министарством просвјете и културе Републике Српске.

Помоћник министра за културу Републике Српске Тања Ђаковић рекла је да изложба свједочи о борби српског народа на простору цијеле БиХ за очување културног и националног идентитета, и то на најдостојанственији начин – борбом за школовање, образовање и опстајање у просвјетитељском духу.

Ђаковићева је истакла да та борба није била нимало лака, како под турском окупацијом, тако ни под аустроугарском, али је српски народ успијевао да савлада све препреке и да се као феникс подигне из свих страдања, градећи на новим темељима још чвршћу и јачу просвјету и српски понос.

– Кроз ту Давидову борбу против разних бјелосвјетских Голијата, српски народ је успијевао да сачува оно што је најважније за опстанак једног народа, а то је национални, културни идентитет и да се издигне изнад свега – рекла је Ђаковићева.

Она је поручила да је ова изложба веома важна са становишта културе и Републике Српске и Србије, јер свједочи о постојању јединственог српског културног простора, који је Дрина раздвајала, а духовност и снага увијек спајали.

Ђаковићева је додала да је изложба други догађај у оквиру активности дефинисаних Повељом о јединственом српском културном простору, који су потписала два министарства културе и да се радује њеном организовању и у Републици Српској.

Изложба *Српске православне школе у БиХ* садржи вриједне експонате: љетописе, фотографије и уџбенике, које су користили ђаци у српским школама у периоду од 1856. до 1912. године.

Аутор изложбе, кустос Александра Миловановић, навела је да је ријеч о грађи која се чува у фонду овог музеја већ око 40 година, истичући да су књиге које су користили ђаци доношене у БиХ углавном из Србије, а наставни план стварао је сам учитељ.

Посебну вриједност изложбе чине оригинални, руком писани љетописи, које су сачинили учитељи, а у којима су описана сва значајнија дешавања у школи, али и друштвене прилике у мјесту у којима су учитељевали. Отварању је присуствовао и сарадник за просвјету и културу у Представништву Републике Српске у Србији Бориславе Максимовић.

СРНА

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Боравак у Хрватској и пут до стицања држављанства

● Рођен сам у Хрватској, гдје сам завршио основну и средњу школу. Прву личну карту у Хрватској добио сам 1990. године. У међувремену сам добио држављанство Србије. У тренутку рођења моји родитељи су имали држављанство СР Босне и Херцеговине. Као повратници у Хрватску добили су и држављанство РХ. Сада имам прилику да у родном граду, у Републици Хрватској, добијем сезонски посао на рок од шест мјесеци. Обзиром да моји родитељи живе у својој породичној кући, да ли има основа да затражим личну карту привремено настањеног странца у Хрватској и да ли након одређеног временског периода могу да затражим упис у књигу држављана Републике Хрватске?

– С обзиром на приказано чињенично стање, а према важећим хрватским прописима, ви као особа којој се издаје дозвола за боравак и сезонски рад не можете добити привремени боравак по основу члана породице хрватских држављана.

– Сезонски рад на темељу дозволе за боравак може трајати најдуже шест мјесеци годишње, након чега се мора напустити Република Хрватска.

– Рок одобрења привременог боравка по другом основу, изван дозволе за сезонски рад може износити до годину дана.

– Стални боравак може се одобрити странцу који до дана подношења захтјева има непрекидан законити боравак у Републици Хрватској пет година.

– Изнимно, стални боравак може се одобрити и странцу који је имао пребивалиште у Републици Хрватској на дан 08.10.1991. године, а који је корисник програма повратка, за којег је утврђено да се вратио с намјером да трајно живи у Републици Хрватској.

– Држављанин треће земље који има одобрен стални боравак има право на: рад и самозапошљавање, стручно усавршавање, образовање и студентске студије, социјалну помоћ, права из пензијског и здравственог осигурања, право на доплатак за дјецу, те помоћ породиљама и родитељима дјеце, пореске олакшице, приступ тржишту роба и услуга, слободу удруживања и повезивања те чланства у организацијама које заступају раднике или послодавце, или организацијама чији чланови обављају посебно занимање, укључујући и накнаде које им такве организације дају.

– Када је у питању ваша лична карта коју сте добили у Републици Хрватској 1990. године, на рок важења од десет година, тој личној карти је истекао рок важења 08.10.1992. године, ако нисте до тада поновно пријавили пребивалиште као странац, на тој истој адреси пребивалишта или на некој другој адреси пребивалишта у Републици Хрватској, у складу са Законом о странцима, који је донијет 08.10.1991. године, Ви не можете добити никакву личну карту (особну исказницу) Републике Хрватске, за вријеме вашег привременог боравка у Републици Хрватској, већ се за вријеме тог боравка можете користити вашим пасошем Републике Србије.

– Ви бисте као особа која је рођена у Републици Хрватској, у случају да живите у Републици Хрватској и имате одобрен стални боравак, могли природењем добити хрватско држављанство, уз претпоставке: да имате отпуст из страног држављанства или да поднесете доказ да ћете отпуст добити ако будете примљени у хрватско држављанство и да се из вашег понашања може закључити да поштујете правни поредак и обичаје у Републици Хрватској.

- Дакле, Ви бисте могли затражити, под наведеним условима, пријем у држављанство Републике Хрватске, чим добијете одобрен стални боравак у Републици Хрватској.

ПРИПРЕМИО: ШПИРО ЛАЗИНИЦА, ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког* радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четврт*ком и од 16 до 20 сати.*

Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.

О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.

ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ОДБОР ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ ОДРЖАО СЈЕДНИЦУ ПОСВЕЋЕНУ СЈЕЋАЊУ НА ЖРТВЕ ГЕНОЦИДА У НДХ

НЕОПХОДНО ОСНОВАТИ МЕМОРИЈАЛНИ ЦЕНТАР СРПСКИХ ЖРТАВА ГЕНОЦИДА

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ:
ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

На сједници, одржаној 22. априла, чланови Одбора размотрили су једину тачку дневног реда, сјећање на жртве геноцида у Независној држави Хрватској, поводом 74 године од пробоја последњих јасеновачких логораша. Своје ставове о наведеној теми изнијели су др Душан Басташић, предсједник удружења „Јадовно 1941“ из Бањалуке, историчар проф. др Василије Крестић, Стефан Радојковић, секретар Одбора за Јасеновац Светог архијерејског сабора Српске православне цркве, Ненад Антонијевић, савјетник у Музеју жртава геноцида, преживјели логораши и чланови Одбора. Закључци са ове сједнице биће прослијеђени највишим државним руководиоцима и институцијама.

У уводном дијелу сједнице Миодраг Линта, предсједник Одбора, истакао је да је 22. април 1945. године дан када су посљедњи заточеници највеће фабрике смрти на Балкану, у Другом свјетском рату, Јасеновцу, извршили пробој. Навео је да је у ноћи између 21. и 22. априла, од преко хиљаду заточеника, њих око 600 кренуло у пробој, а преживјело је свега 117 људи. Истог дана, пробој је извршило 147 логораша у Кожари од којих је преживјело само њих 11.

ЛИНТА: ХРВАТСКА СЕ НИЈЕ СУОЧИЛА СА СВОЈОМ ЗЛОЧИНАЧКОМ ПРОШЛОШЋУ

Линта је истакао да у Хрватској, од доласка Туђмана и ХДЗ на власт 1990. године, непрекидно траје процес рехабилитације геноцидне НДХ и усташке идеологије.

„Хрватска је још 1993. године донијела законске одредбе да се преживјелим усташама и другим припадницима геноцидне НДХ, као и њиховим породицама исплаћују пензије. Власт у Хрватској, између осталог, финансира десетине удружења која као своја обиљежја користе усташки грб са почетним бијелим пољем и усташки поздрав „За дом спремни”, финансира удружења која заступају антицивилизацијску тезу да је Јасеновац био сабирни и радни логор, финансира концерте једног од главних промотера усташтва, пјевача Марка Перковића Томпсона и сличне њему. Актуелна власт у Хрватској је донијела 2016. године срамну одлуку да Хрватски сабор поново буде покровитељ комеморације убијеним усташким злочинцима у Блајбургу, гдје се сваке године окупљају хрватски званичници и десетине хиљада Хрвата који жале за пропашћу НДХ“, рекао је, у уводној ријечи, Миодраг Линта, истичући да се Хрватска још није суочила са својом злочиначком прошлошћу, да није признала да је НДХ починила злочин геноцида над српским народом, није изразила кајање над српским жртвама и није затражила опроштај.

БАСТАШИЋ: НЕОПХОДНО ИМЕНОВАТИ ГЕНОЦИД НАД СРБИМА

Др Душан Басташић, предсједник Удружења Јадовно из Бањалуке, рекао је да на овом састанку не треба да се говори само о жртвама Јасеновца већ и о другим стратиштима у НДХ. Треба да се сјећамо свих раније основаних логора од којих је на почетку рата био најстравичнији онај у Госпићу чије је име и носио, али се то касније свјесно прећутало, па се само помињу јаме по Велебиту у које су свакодневно бацане убијене и масакриране српске жртве.

Басташић је нагласио да Република Србија, односно српско друштво у цјелини до данас се није терминолошки одредило према злочину геноцида који је почињен над православним Србима од стране Независне државе Хрватске. Док су Јевреји геноцид над својим жртвама назвали холокауст и док су Роми и Јермени, такође, увели терминологију која је планетарно позната за геноцид извршен над овим народима, Срби и даље немају термин за геноцид почињен током Другог свјетског рата од стране Независне државе Хрватске. Рекао је да је на Скупштини удружења Јадовно донесена одлука да се поменути геноцид именује као „покољ“ и да је зато добило подршку више историчара, али и одређеног броја удружења.

Миодраг Линта је навео да термин „покољ“, као назив за геноцид над српским народом, Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Републике Српске, оцијенио као неподобан. Наведена институција сматра да и даље треба да се користи појам геноцид за незапамћени масовни злочин који је извршен над српским народом током Другог свјетског рата у НДХ, јер би српски научници пред међународном јавношћу тешко могли одбранити ставове о страдању српског народа у НДХ, а то не назвати геноцидом. Друга ствар на чему инсистира ова институција, је да би тиме ојачали регионалне и међународне факторе који желе протежирати идеју да се средином 90-их на подручју БиХ десио геноцид од стране српског народа.

КРЕСТИЋ: ДОДВОРАВАМО СЕ И ДАЉЕ ОНИМА КОЈИ НАМ ЖЕЛЕ ЗЛО

Историчар проф. др Василије Крестић, истакао је да Република Србија не може да понуди подобна рјешења за најопштија питања попут термина којим ће се именовати почињен догађај, те да у Србији не постоји ни један меморијали центар за жртве геноцида, док Јевреји у свијету имају 17 таквих центара подигнутих за жртве Другог свјетског рата.

Крестић је навео да ће и Старо сајмиште, које би требало бити претворено у меморијални центар, у ствари бити више центар холокауста, него геноцида над другим жртвама фашизма у Другом свјетском рату, прије свега српским. Тако да ће геноцид у Јасеновцу и широм НДХ над српским народом остати у другом плану и неће имати толики значај, што говори о нашој недовољној посвећености српским жртвама Другог свјетског рата. Подсјетио је да се ми стално устежемо да изнесемо праву истину, а да је лично осјетио шта значи када се таква истина изнесе, као што је он урадио у својој књизи „Геноцидом до Велике Хрватске“, објављеној за вријеме комунизма. Крестић је истакао да је чињеницама доказао, не да је хрватски народ геноцидан, него да је хрватска политика у својој основи геноцидна.

„Нажалост, све то остаје у запећку. Наше друштво, наш народ, наши политичари, од времена Јосипа Броза до данашњег дана, немају интерес да се то питање постави на прави научни начин. Немају обавезу према жртвама, не осјећају ту обавезу према жртвама, а ја сам је осјетио. Мени нема приступа у јавним медијима, резултати мојих истраживања не могу стићи до јавности, ми и даље желимо да његујемо братство и јединство кад са друге стране добијамо оне усташке покличе и разбијање табла исписаних ћириличним писмом. Ми се и даље додворавамо онима који нам желе зло, који нам чине зло и не одустају од зла“, рекао је, између осталог, проф. Крестић посебно наглашавајући да ми морамо да имамо свој меморијални центар који ће бити посвећен српским жртвама геноцида, али и свим осталим жртвама од балканских ратова до данас.

АНТОНИЈЕВИЋ: МУЗЕЈ ГЕНОЦИДА ПОШТУЈЕ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКА ПРАВИЛА

Ненад Антонијевић, савјетник у Музеју жртава геноцида, и члан главног Одбора удружења логораша Јасеновац истакао је да се дан пробоја обиљежава још од 22. априла 1992. године, када је и фактички почео да ради овај музеј. Зачетник те идеје био је његов први директор др Милан Булајић који је, између осталог, био међународни стручњак за геноцид, интернационални експерт за изучавање геноцида са гледишта међународног права, историчар и историограф геноцида, и југословенски дипломата у области међународних односа и међународног права.

Музеј ће и ове године у више градова Београду, Апатину и другим мјестима, обиљежити овај дан. Планирано је да изађу два годишњака који се баве страдањима жртава, од којих је један изашао 21. априла и у њему се између осталог говори о страдању у Јасеновцу, док би други требало да изађе 21. октобра.

„Свјесни смо да је једна од најболнијих тема у историји српског страдања затирање спроведено као државни злочин у Независној држави Хрватској 1941–1945. године, да је трагедија у систему концентрационог логора Јасеновац рана непреболна. Свјесни смо да то није на прави начин ни објашњено, нити истражено. Познато је да Музеј геноцида, мада институција од националног значаја, нема услове као што их има Јад Вашем у Јерусалиму. Стога су наши резултати веома скромни, али показују да су остварени на научноистраживачким правилима. Музеј нема свој изложбени простор, има запослених шест радника и са тим кадром тешко је испратити ову врло комплексну материју“, истакао је Антонијевић, а на примједбу проф. Крестића да се од смрти др Милана Булајића ништа није урадило на даљем пописивању српских жртава, рекао је да је то заиста тешко од њих очекивати баш због броја запослених и радних задатака које обављају.

РАДОЈКОВИЋ: ДРЖИМО СЕ ЗАВЈЕТА ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА

Стефан Радојковић, секретар Одбора за Јасеновац Светог архијерејског сабора Српске православне цркве, поздравио је присутне у име владике пакрачко-славонског Јована, који је био спријечен да присуствује овом састанку јер се налазио на комеморацији која се одржава истог дана у Млаки, говорио је о активностима којим се Одбор, састављен од 11 чланова, бави.

Радојковић је рекао да се сви они воде завјетом остављеним од стране владике Николаја Велимировића, да се српски народ не свети за неправду која му је учињена, већ да не заборавља и учи из својих искустава, да се празнују Новомученици јасеновачки и да се међународној заједници документују научне чињенице, односно да се свијет упозна са страдањем српских мученика.

„Ми, сваке године, 22. априла обиљежавамо страдање у логору Јасеновац у селу Млака, а почетком септембра у Манастиру Јасеновац. Желимо да свијету објавимо наша истраживања држећи се апсолутно научних принципа. Зато преводимо наше радове на стране језике и прослеђујемо научне публикације широм свијета, држећи се, прије свега, чињеница“, рекао је Радојковић, захваљујући се и институцијама Србије које помажу овај Одбор, а посебно је истакао добру сарадњу приликом изложбе о Јасеновцу одржане у Уједињеним нацијама.

СЛАВКО МИЛАНОВИЋ: ХОЋЕ ДА ИЗЈЕДНАЧЕ ЖРТВЕ И КРВНИКЕ

Предсједник Удружења логораша Јасеновац Славко Милановић, са шест година постао је заточеник најмонструознијег концентрационог логора у Европи. На почетку свог излагања истакао је да прежи-

» Драган Вељковић, Милинко Чекић, Стефан Радојковић, Марјана Мараш, Блажа Кнежевић, Славко Милановић, Александар Чотрић, Миодраг Линта, проф. др Василије Крестић, Јелена Радојчић Бухач, др Владо Бабић, Оливера Огњановић, Ранко Бујић, Сњежана Драгосављевић и Ненад Антонијевић

» Детаљ са сједнице Одбора за дијаспоу и Србе у региону

вјеле логораше и њихове потомке много више боли и вријеђа повампирење усташтва у Хрватској и начин на који га Европска унија толерише, него ране које носе у себи из времена страдалништва.

„Нас четворо преживјелих који смо овдје и те како се сјећамо тог страшног поздрава *За дом спремни*, јер смо га лично слушали и гледали оне који су га узвикивали. Ми смо против умањења жртава у Јасеновцу и просто је немогуће прихватити начин како то раде хрватске власти и што они тиме покушавају. Дефинитивно хоће да изједначе Блајбург и Јасеновац, заборављајући да су ти из Блајбурга чинили злочине убијајући у Јасеновцу дјецу, жене и старце на најсвирепији начин. Не могу они никада бити ослободиоци, они су крвници и губитници. Кад су тај усташки поклич ставили на спомен плочу у Јасеновцу, то није наишло на осуду хрватских власти, што говори о директном ниподаштавању жртва Јасеновца и излази из оквира здраве памети“, рекао је Милановић, а потом се осврнуо на активности везане за рад Скупштине Србије о њиховој иницијативи о осуди тих стравичних злочина.

„Једна од најважнијих иницијатива нашег удружења је да Народна скупштина Републике Србије донесе Декларацију о осуди геноцида у НДХ. Лично смо скупили 2016. године, преко 50 хиљада потписа и предали смо то уз посредовање господина Арсића Народној скупштини. Када смо питали предсједницу Мају Гојковић шта се дешава са том иницијативом рекла нам је да није упозната са њом. Република Српска је донијела такву резолуцију, па се ми логораши питамо кога се посланици нашег парламента плаше да усвоје исту или сличну декларацију којом се осуђује овај геноцид“, закључио је Милановић.

ЧЕКИЋ: ПРЕДУГО СЕ ЧЕКА ДЕКЛАРАЦИЈА О ГЕНОЦИДУ У НДХ

О томе зашто декларација није донесена говорио је и Милинко Чекић, почасни предсједник члан УО Удружења логораша и потомака систем логора Јасеновац, нагласивши да је то пуни назив њиховог удружења. Имао је пет и по година када је био у Козарском збјегу и са 68 хиљада сународника дотјеран у систем логора Јасеновац. Након Јасеновца, са породицом, је депортован у Грубишино Поље, а након тога враћен у Јасеновац са породицом. Ту су он и његове двије сестре одвојени од мајке и депортовани у дјечији логор Сисак, а већина дјеце преживјела је захваљујући Дијани Будисављевић.

Чекић је истакао да се ове године обиљежава 60 година од постојања удружења. Тим поводом је изашла књига која говори о његовом раду и њиховој борби, како је рекао, против вјетрењача и невидљивих сила које су од 1945. године до данас, присутне у Србији, и које напросто спречавају да се истраже све жртве и сазна права истина о систему логора Јасеновац. Логораши сматрају, нагласио је Чекић, да се на Старом сајмишту никада неће направити Меморијални центар, из више разлога, а један је и тај што је то земљиште веома скупо и као да неко чека да се о овој теми престане причати па да се оно пренамјени у друге сврхе. Када се говори о овом логору, Чекић је рекао, да је овдје, поред Јевреја, страдао и велики број Срба. Многи и не знају да је скоро 12 хиљада Срба у овај логор дошло из Поткозарја и да постоји списак тих људи који нико неће да објави. Подржао је идеју да се донесе Декларација у којој би се страдања Срба у НДХ прогласила геноцидом и додао да је скоро 55 хиљада потписа предато Скупштини Србије да подржи ову иницијативу и изгласа је на сједници парламента. Жао му је што није усвојен приједлог удружења да се један дио обале уз Саву зове „Кеј јасеновачких жртава“, а такође, што у Београду нема ниједног споменика страдалој дјеци логорашима. Подсјетио је да је у свим српским ратовима страдало много дјеце, а да осим споменика дјетету страдалом од Турака код Чукур чесме и малој Милици Ракић, жртви НАТО бомбардовања, не постоји других споменика посвећених страдалим малишанима.

СЊЕЖАНА ДРАГОСАВЉЕВИЋ: ЗА ДРЖАВУ НЕ ПОСТОЈИМО

Сњежана Драгосављевић, потпредсједник Удружења логораша Јасеновац и потомак логораша, истакла је да је удружење ове године поводом 60 година рада израдило споменицу удружења.

Логораши су се раније окупљали, али тек када су видјели да држава ништа не предузима. Четрнаест година након пробоја су се правно организовали. Прва од иницијатива је било да се бар у Јасеновцу подигне споменик, јер тамо није било ништа по чему се могло препознати да је тамо био концентрациони логор. Остала је празна пољана, јер се непосредно послије рата све на перфидан начин срушило, тако што је људима из околине речено да узимају цигле и други материјал и њиме обнављају своје куће.

„Од кад су почели да се удружују, логораши су имали проблем са односом државе према њима. Од свог оснивања, удружење нема основних услова за рад, почев од фиксног телефона, па до простора у коме ради. Користимо простор СУБНОР-а, петком од 10-12 часова, и уз сву захвалност, али већ неко око пола 12 дође да нам куцне и каже да наше вријеме истиче“ истакла је, најбаналније проблеме, Снежана Драгосављевић, са којима се удружење сусреће.

Навела је да су, на примјер, посљедње двије године одбијени њихови пројекти од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у којима су тражена најминималнија средства како би они могли спровести неке своје активности рачунајући у то и одлазак на комеморацију у Јасеновац који су и ове године платили из својих личних средстава. А да све то још изгледа тужније, тражена средства на годишњем нивоу не прелазе 500 хиљада динара. То је можда најбољи примјер како се држава односи према преживјелим логорашима, али и свим другим српским страдалницима у Независној држави Хрватској, сматра Богосављевић.

БУЈИЋ: МЕМОРИЈАЛНИ ЦЕНТАР ДУГ ПРЕМА СРПСКИМ ЖРТВАМА

Своје виђење о томе шта би требало урадити на побољшању услова рада, изнио је и Ранко Бујић, члан УО Удружења логораша Јасеновац, посебно нагласивши да би приоритет требало да буде изградња Меморијалног центра за жртве не само геноцида у НДХ, него све страдалнике у ратовима које је водила Србија. Бујић сматра да је то тежак и захтјеван посао, али да су жртве и инвалиди рата, као и њихови потомци који његују традицију својих предака, у најмању руку толико заслужили. Овај центар мора бити едукативан да генерације које долазе сазнају историју свога народа, како им се нешто слично не би поновило. Други разлог, сматра Бујић, је тај што би тиме спријечили да истину о нашем страдању износе наши непријатељи и потомци оних који су нас истребљивали.

ЧОТРИЋ: ЈЕРМЕНИ КАО ПРИМЈЕР

Од чланова Одбора у дискусији је учествовао и Александар Чотрић, истичући да се мора пробити зид ћутања и да се о оваквим злочинима не говори само једном годишње приликом обиљежавања пробоја логораша у Јасеновцу. Навео је примјер страдања Јермена, гдје је 1915. године побијено њих један и по милион, од укупно три милиона колико их је било. Они су успјели да за геноцид, који су над њиховим народом учинили Турци, сазна читав свијет, али превасходно њихови потомци. Изграђен је и Меморијални центар, сви медији о томе пишу, а они електронски имају посебан знак на екрану у дану када се обиљежава овај злочин. Можда је то пут којим би требало да иде и наша држава, сматра Чотрић.

Миодраг Линта је, на крају сједнице, рекао да ће до наредне сједнице Одбора бити припремљени закључци у вези оснивања Меморијалног центра српских жртава геноцида НДХ, усвајање Декларације о геноциду над Србима, Ромима и Јеврејима у НДХ и други који се односе на његовање културе сјећања на незапамћено и масовно страдање нашег народа у НДХ.

Закључци са сједнице Одбора за дијаспору и Србе у региону

Одбор за дијаспору и Србе у региону, на основу приједлога изнесених на 15. сједници Одбора, одржаној 22. априла 2019. године усвојио је на 16. сједници Одбора, одржаној 22. маја 2019. године сљедеће закључке:

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава иницијативу да Скупштина Србије донесе Декларацију о осуди геноцида НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава идеју о формирању Меморијалног центра српских жртва геноцида у НДХ;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава формирање Меморијалног центра жртвама фашизма;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава да се на достојан начин обиљеже и обезбиједе сва мјеста злочина у НДХ и да се чува успомена на многобројне српске жртве;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава да се ексхумирају српске жртве НДХ гдје је могуће и да се сахране у складу са хришћанским обичајима;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава стални пројекат Музеја жртава геноцида *Жртве рата 1941–1945*. и сматра да попис треба проширити на попис свих страдалих Срба у XX вијеку и залаже се за активније ангажовање надлежних државних органа на утврђивању пописа страдалих;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава одлуку Скупштине Града Београда да се подигне споменик Дијани Будисављевић, која је током Другог свјетског рата спасила више од 15.000 српске дјеце из усташких логора смрти;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону подржава иницијативу да се кеј или дио обале ријеке Саве назове обалом Јасеновачких жртава, или улица, трг са истим називом у циљу његовања културе сјећања на жртве геноцида у НДХ;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону сматра да би у циљу његовања културе сјећања требало подићи споменик српској дјеци настрадалој у Другом свјетском рату;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону сматра да у школским програмима треба да се да много већи значај сјећању на српске жртве геноцида у НДХ;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону констатује да су Јевреји и Јермени развили снажну културу сјећања на геноцид који је почињен над њима док је код Срба почињени геноцид у НДХ деценијама пређуткиван, а жртве умањиване, негиране и заборављене;

– Одбор за дијаспору и Србе у региону упознаће са закључцима Владу Републике Србије, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Скупштину Града Београда и Музеј жртава геноцида.

Линта у Јасеновцу положио вијенац жртвама геноцида НДХ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта положио је данас у Јасеновцу вијенац са натписом *Помен српским жртвама геноцида НДХ* поводом обиљежавања Дана сјећања на пробој јасеновачких логораша. Пробој се десио 22. априла 1945. године, када је само 127 логораша, од преосталих 1.075, успјело да се домогне слободе.

– Свједоци смо да већ деценијама у Хрватској континуирано траје отворени процес рехабилитације усташтва и геноцидне НДХ. Срамота је што хрватска влада својим понашањем поистовјећује Јасеновац, мјесто највећег страдања српског, јеврејског и ромског народа у геноцидној НДХ, са Блајбургом у коме се деценијама окупљају десетине хиљада присталица усташког режима и Анте Павелића – поручио је Линта. Он је нагласио да „ревизионистичка политика Хрватске дубоко вријеђа потомке српских жртава Јасеновца и НДХ, као и читав српски народ”.

На овај начин делегација из Србије придружила се комеморацији коју су четврту годину у низу одвојено од хрватских званичника организовали Српско народно вијеће, Савез антифашистичких бораца и антифашиста, Координација јеврејских општина и Савез Рома *Кали Сара*.

ПАРАСТОС СТРАДАЛИМ СРБИМА КОЗАРЕ И ПОТКОЗАРЈА У ЛОГОРУ ЗЕМУН 1942-1944

» Душан Басташић, Миодраг Линта, Миленко Јахура, Никола Милованчев и свештеници на помену

Земун је велико српско стратиште о коме се деценијама јавно не говори

У организацији Удружења грађана *Јадовно 1941* из Бањалуке и Удружења Козарчана у Београду 11. маја на гробљу у Земуну код споменика над масовном гробницом организовано је молитвено сабрање и парастос за Србе Козаре и Поткозарја убијене у концентрационом логору Земун од 1942. до 1944. године.

Помен страдалим српским жртвама служио је свештеник Стеван Мрђа. Присутнима су се обратили и организатори овог скупа предсједник Удружења *Јадовно 1941*. Душан Ј. Басташић , предсједник Удружења Козарчана др Рајко Срдић и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, док је историјски час одржао Никола Милованчев.

ЖРТВЕ ИЗ ЈАСЕНОВЦА ДОВОЖЕНЕ ВАГОНИМА

Како су објаснили организатори парастоса, Концентрациони логор Земун је мјесто на којима су довезене жртве марвеним вагонима из система логора Јасеновац, почев од 5. маја 1942. године. Тијела убијених превожена су коњским запрегама на Земунско гробље и ту закопавана на више мјеста. Послије рата, тијела су ексхумирана и без идентификације сахрањена у заједничку гробницу на јеврејском дијелу гробља на Гардошу у Земуну. У средини уређеног меморијала, Савез бораца НОР-а из Земуна, 1957. године је подигао споменик на коме пише: *Жртвама фашистичкоī теорa 1941–1944.*

БАСТАШИЋ: ОВДЈЕ ЈЕ СТРАДАЛО 10.500 СРБА

Предсједник Удружења *Јадовно 1941*. Душан Ј. Басташић навео је да је у Логору Земун, у његовој другој фази прихватног логора, убијено не мање од 10.500 Срба, поред страшног страдања преко 6.500 Јевреја.

– Од тих 10.500 Срба – 6.500 их је са Козаре и Поткозарја и они су сахрањени на овом мјесту. За ово мјесто не знају многи наши сународници, многа свештена лица наше српске православне цркве… Преко 6.500 тијела Срба Крајишника која леже на ободу Београда, једна су од готово непознатих, али најјачих карика у српском идентитетском ланцу који веже Србе са обје стране Дрине. Оно што не можемо прочитати у литератури о страдањима оних који су овдје сахрањени, је да су то Срби, нема националне одреднице. Ово је највеће стратиште које долази одмах послије Јадовна и Јасеновца, а ми за то не знамо – навео је Басташић и предложио да се на овом мјесту до сљедеће године и сљедећег окупљања постави један православни крст који ће указивати да су ови страдалници Срби.

ЛИНТА: ДРЖАВА МОРА ДА НАПРАВИ ПОПИС ЖРТАВА

Присутнима се обратио предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта који је истакао да би питање сјећања на српске жртве, као и њиховог пописа, требало да буде једно од најважнијих државних и националних питања.

– Ја сам 22. априла сазвао сједницу Одбора за дијаспору и Србе у региону са темом *Сјећање на жртве геноцида у Независној Држави Хрватској*, поводом 74 године од пробоја посљедњих јасеновачких логораша. Неопходно је да држава Србија предузме читав низ активности да исправимо историјску неправду према нашим жртвама које су деценијама прећуткиване, негиране и умањиване. Скупштина Србије треба да донесе Декларацију о геноциду НДХ над Србима, Ромима и Јеврејима током Другог свјетског рата и да се у Београду оснује Меморијални центар српских жртава геноцида НДХ чији би један од главних задатака био, не само да свједочи истину о злочинима, него и да попише српске жртве – поручио је Линта. Он је додао да су јеврејски и јерменски народ најбољи примјер како се истрајном и упорном борбом истина може сачувати.

– Требало би гдје год је то могуће да се ексхумирају српске жртве, а потом достојно сахране у складу са хришћанским обичајима. Србија мора да инсистира да се обиљеже сва мјеста српског страдања у геноцидној НДХ која се данас налазе на територији Хрватске и БиХ. Истину о српским страдањима у 20. вијеку требало би предочити и афирмисати у међународној јавности – закључио је Линта.

МИЛОВАНЧЕВ: НАЦИСТИ СУ ТРАЖИЛИ ЛОКАЦИЈУ КОЈА БИ БИЛА ПОГОДНА ЗА ИСТРИЈЕБЉЕЊЕ.

Рођени Земунац Никола Милованчев на крају је одржао историјски час и упознао присутне шта се догађало на овом мјесту од 1941. до 1944. године.

– Овдје у Земуну је била специфична ситуација јер је постојала двострука управа. Биле су тенденције да Земун буде прикључен директно Рајху, а друга управа је била управа НДХ. У договору ове двије владе нацисти су тражили локацију која би била погодна за истребљење њима потчињених људи и народа. Унутар граница Независне Државе Хрватске, у Земуну, под њемачком управом формиран је октобра мјесеца 1941. Judenlager Semlin (Јеврејски логор Земун) у коме су до маја 1942. логорисани, а онда у тзв. камионима душегупкама убијани Јевреји – испричао је Милованчев додајући да логор од 5. маја 1942. године мијења назив у Anhaltelager Semlin (Прихватни логор Земун), у који почињу да пристижу композиције марвених вагона из Јасеновца пуних измучене дјеце и жена са Козаре и поткозарских села. Сваке ноћи, лешеви умрлих и убијених, коњским запрегама су превожени на Земунско гробље на Гардошу и закопавани у двадесетак масовних гробница.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ДУГ КОЗАРЧАНА ПРЕМА ПРЕЦИМА

Предсједник Удружења Козарчана у Београду Рајко Срдић рекао је да је ово први пут да су овдје и да ће Козарчани ово уписати у своја срца и своја сјећања и наставити долазити сваке године јер то је и у дјелокругу рада њиховог Удружења.
– Да би ми били добри преци морамо поштовати потомке и наше претке – поручио је Срдић.

ИСПОВИЈЕСТ ЈЕЛЕНЕ РАДОЈЧИЋ БУХАЧ

ПОТРЕСНО СВЈЕДОЧАНСТВО ПРЕЖИВЈЕЛОГ ЛОГОРАША НДХ

ЗАХВАЛНОСТ БОРЦИМА ЗА ИСТИНУ

Зло у облику усташтва, које под паролом братства и јединства никада није кажњено, пробудило се, и догодила се Крајина, *Олуја*, и опет страдање српског народа. Због свега тога о Јасеновцу, Јадовну, Старој Градишки, Сиску, Јастребарском, Даници, али и другим логорима у Независној Држави Хрватској, мора стално да се говори. Зато сам захвална сваком ко о злочинима над недужним српским становништвом у Независној Држави Хрватској проговара у циљу сазнања истине, пред ревизијом историје.

Ја сам Јелена Радојчић, дјевојачко Бухач, српкиња, рођена у селу Јабланац, општина Јасеновац. Имала сам само 8 година, јуна 1942.године, када сам ухапшена и спроведена са породицом у логор Стара Градишка. Тата Божо је, као и сви мушкарци, одмах одвојен од нас, његове породице. Мог тату су усташе убиле маљем, пошто је прије тога сам себи ископао раку. Мој брат Душан, који је имао само 4 године, баба и дједа су заклани у Јасеновцу. Од мојих ближих рођака, њих 89 су усташе звјерски убиле. Моју браћу, Живка и Илију, и мене је спасила из логора Дијана Будисављевић, жена која је поред нас из логора спасила још преко 12.000 српске дјеце. Мој брат Живко и ја смо дати у хрватску породицу, гдје смо и он и ја, до краја рата, били слуге, што је подразумијевало и да смо свакодневно добијали батине. Када се рат завршио, моја мајка Ана се, пошто је одвојена од нас дјеце и одведена на рад у Њемачку, вратила и нашла мене и мог брата Живка. Али, ми нисмо имали гдје да се вратимо. Имање на ком смо моја породица и ја живјели до почетка рата је тада било згариште, све је запаљено, покрадено, уништено, а бунар у дворишту пун лешева. Село у ком сам рођена више не постоји, прије рата је имало 303 становника, а 182 становника су усташе убиле за вријеме рата, свака породица у селу је је била завијена у црно.

НАДАМ СЕ ДА ЋУ ЗА ЖИВОТА НАЋИ БРАТА ИЛИЈУ

Брат Илија је био беба када је пред мојим очима у Глухонијемом заводу у Загребу одведен и никада о њему ништа нисмо сазнали. Од тад га тражим и надам се да ћу га за свог живота наћи.

И данас, у Јасеновац гдје су кости мојих ближњих, брата, баке, деке, ја не могу да одем мирне душе, јер на мјесту гдје је био злогласни логор, стоји табла са усташким поздравом. Ругају нам се, ругају се нашим жртвама. Злочинца Степинца, који је покрштавао православне Србе у католике и давао благослов усташким кољачима, проглашавају за свеца. За логор Јасеновац кажу да је био радни логор и да тамо није нико убијен. Ја сам жива, причам оно што сам својим очима видјела, тек смо ушли у логор Стара Градишка када сам чула крик и видјела како усташа убија жену са пунђом, док моја ужаснута мајка покушава мени и мом брату да окрене главе ка њеној сукњи.

ЉУДИ НИСУ БРОЈЕВИ

Стално причају о бројевима убијених у Јасеновцу, али Јасеновац је само један од логора, а гдје су Стара Градишка, Јадовно, Даница, Јастребарско и још преко тридесет логора, широм Независне Државе Хрватске. Колико је људи убијено на кућном прагу, колико у колонама приликом одвођења у логоре, колико је бачено у јаме?

Не треба да причамо о бројевима већ о начину на који су жртве мучене и убијане. Независна Држава Хрватска је геноцидна држава која је имала логоре само за дјецу. Ја сам била дијете од осам година када су ме одвели у логор. Моју мајку су одвојили од мене и моје браће. Она је послата на принудни рад у Њемачку, а ја са двојицом моје браће у логор у коме су била само дјеца. Моја породица је ухапшена послије офанзиве на Козари, коју су заједно против голоруког народа спровели Њемачка војска, усташе и домобрани. Значи да у цијелој причи постоји и одговорност Њемачке државе за злочине у НДХ. Уосталом, моја мајка је из усташког логора одведена у Њемачку на принудни рад.

ХРВАТСКА ЈОШ 1968. ГОДИНЕ ОТЕЛА ПОРОДИЧНО ЗЕМЉИШТЕ

Да говорим истину о страдању српског народа дугујем мојим прецима, али и мом покољењу. Иако смо све до 2015. године у листу непокретности катастра брат и ја били уписани као власници очевог имања, прије двије године сам добила рјешење Суда у Кутини да је плац на ком је била кућа у којој сам се родила и све имање, још 1968. године, укњижено на Јавно предузеће *Шуме Хрватске*.

Моје село у ком сам рођена, Јабланац, било је прије Другог свјетског рата српско село, оно данас не постоји. Оно мало становника који су преживјели логоре, послије рата су колонизирани у Србију. Што нису урадиле усташе за вријеме рата, довршено је послије рата, Срби Јабланца више не живе у Хрватској.

ЗАХВАЛНОСТ АМБАСАДОРКИ НИКШИЋ

Велику захвалност исказујем Министарству спољних послова Републике Србије. Када кажем министарство спољних послова мислим на несебично залагање амбасадора за дијаспору, једне дивне жене, госпође Љиљане Никшић, која је предана свом раду, она је у ствари вођа, тачније речено душа пројекта *Стоп ревизионизму* и наравно министру спољних послова Ивици Дачићу, преко ког је истина отишла у свијет, тачније захваљујући њима у згради Уједињених нација у Њујорку је приказана изложба о страдању српског, јеврејског и ромског народа у Независној Држави Хрватској. И ја сам као преживјели логораш логора Независне Државе Хрватске стала на браник ревизије историје, узела учешћа и смогла снаге да у овим годинама прелетим океан и говорим у Уједињеним Нацијама.

У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕНЕ 74 ГОДИНЕ ОД ПРОБОЈА ЛОГОРАША ИЗ ЛОГОРА ЈАСЕНОВАЦ

» Миодраг Линта, Борислав Максимовић, Владо Батножић, Александар Балиновић, Жељко Кукић, Александар Даон, Алек Рачић и Слободан Јарчевић

Никад не заборавити жртве Јасеновца

Културна заједница Крајине организовала је 22. априла 2019. комеморативни скуп поводом годишњице пробоја логораша из концлогора Јасеновац у просторијама УРВМИ. Минутом ћутања одана је почаст свим жртвама фашистичког терора током Другог свјетског рата. Како нам је рекао предсједник КЗК Жељко Кукић жеља им је да ово обиљежавање прећи у традицију.

– То смо им у најмању руку дужни, и далеко више – рекао је Жељко Кукић и у наставку прочитао нешто више о пробоју који се догодио 22. априла 1945. године.

ДАОН: УВИЈЕК ЋЕМО ПРУЖИТИ ПОДРШКУ СРПСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Замјеник предсједника Савеза јеврејских општина Србије Александар Даон је рекао да када човјек помисли на ту недавну заједничку судбину, покуша и да одговори шта је то заједничко и просто непоновљиво и необориво дође до једне заједничке ријечи – страдалништво.

– Током Другог свјетског рата јеврејски живаљ са простора Краљевине Југославије је много страдао, а највише у НДХ. Послије рата на подстицај прије свега Свјетског јеврејског конгреса било је договорено да свако ко зна за неког ко је страдао, да исприча шта зна. Да се напише име, презиме, да се зна ко је страдао. Подаци које ми имамо о нашим страдалницима су веома поуздани – рекао је Александар Даон и додао да су ти подаци често врло супротни ономе што данашња власт у Хрватској говори. Даон је поручио да Јеврејска заједница у Србији иако мала, увијек ће пружити подршку српској заједници.

БАЛИНОВИЋ: РОМСКА ЗАЈЕДНИЦА НЕМА ДРУГИ ДОМ ОСИМ СРБИЈЕ

На Комеморацији је био и предсједник ромске националне мањине Александар Балиновић.

– Роми су много страдали у Другом свјетском рату, били су на страни Србије. Ми смо браћа и сестре и заједно треба да се боримо, јер ромска заједница нема другу државу осим Србије – рекао је Балиновић.

ЛИНТА: ОСНОВАТИ МЕМОРИЈАЛНИ ЦЕНТАР СРПСКИХ ЖРТАВА ГЕНОЦИДА

Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије навео је да је на његову иницијативу одржана 15. сједница Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, на којој је главна тема била обиљежавање 74 године од пробоја посљедњих јасеновачких логораша.

– Наша држава још увијек није донијела Резолуцију о осуди геноцида над Србима, Ромима и Јеврејима у НДХ. Такође, још увијек као држава нисмо основали Меморијални центар српских жртава геноцида. Позитивна је чињеница да ће на Сајмишту бити основан Центар жртава фашизма, али сматрам да је важно да се оснује Меморијални центар српских жртава геноцида у НДХ – рекао је Линта и додао да можемо да говоримо о проусташкој политици Хрватске, о рехабилитацији усташтва, али ми као држава нисмо урадили неколико ствари.

– Морамо да усвојимо резолуцију о осуди геноцида, да оснујемо Меморијални центар српских жртава геноцида у Србији, поред тога да оснујемо Меморијални центар жртава геноцида у Доњој Градини. Поред тога, у Србији немамо улицу која је посвећена јасеновачким жртвама. Ми смо једини страдални народ који нема у Србији споменик посвећен страдалој дјеци, а знамо да је НДХ била јединствена по томе што је имала логоре за дјецу – навео је Линта и подијелио утиске са присутнима о посјети Јасеновцу 12. априла 2019. године у својству предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије. У питању је комеморација коју су четврту годину заредом организовали, независно од службене комеморације представници ромске, јеврејске и српске заједнице и Савез антифашиста Хрватске.

– Био је то величанствен догађај на коме је било присутно неколико хиљада људи – рекао је Линта и додао како је посјетио музејску поставку која у суштини фабрику смрти Јасеновац приказује као сабирни и радни логор. Линта је истакао да је наведена музејска поставка у функцији потпуног замагљивања и релативизовања оног што се заиста десило у концентрационом логору Јасеновац.

МАКСИМОВИЋ: УСТАШКОЈ ИДЕОЛОГИЈИ ПРУЖИЛИ СМО ОТПОР 1991. ГОДИНЕ

Представник Предсједништва Републике Српске у Београду Борислав Максимовић је рекао да они дају подршку култури сјећања на жртве, а Јасеновац представља највеће страдање уз геноцид који нам се догодио у НДХ.

– Само јединственим радом и схватањем колико је та тема битна можемо промијенити ове ствари које сада имамо. Нисмо довољно истражили ни пописали своје жртве, али нисмо их заборавили. Зато смо таквој идеологији пружили отпор 1991. знајући да само јединствено, уз своју државу, уз своју војску може да се спријечи да се овакве ствари, као што је Јасеновац не понављају.

РАЧИЋ: ВЛАСТ ИЗ БЕОГРАДА СЕ ДОДВОРАВАЛА ТИТУ

Предсједник Развојне академије Србије која се бави духовним и биолошким очувањем српског народа проф. др Алек Рачић је рекао да постоји много детаља који су спорни нашом грешком.

– То што се десило у Јасеновцу није било толико оспоравано од комунистичке власти као што се прича. Наша власт овдје, српска, је уврстјела себи у главу да се на тај начин Титу додворавају. Депеше које су послате овдје од стране ОЗНА 1945. или 1946. године да се лешеви пребацују испод Небојшине куле (лешеви који су Савом плутали из Јасеновца) на Ново гробље. То није Тито потписао, то су овдје наше локалне власти потписале.

ЛИЧИНА: ПОСАО ЗАПОЧЕТ У НДХ, ЗАВРШЕН ЕТНИЧКИМ ЧИШЋЕЊЕМ

Оно што се догодило 1941. има свој континуитет и наставак у ономе што се догодило 1991. и 1995. године рекао је предсједник Владе РСК у изгнанству Ратко Личина.

– Суштински код нас је добрим дијелом тај посао завршен, у Републици Српској су успјели да се одбране и да очувају државу, нажалост онај посао геноцида на нашем подручју завршен је етничким чишћењем које се неспорно десило на подручју некадашње РСК и на подручју Хрватске – рекао је Личина и додао да је наш задатак да сачувамо сјећање на жртве.

ВЛАДО БАТНОЖИЋ: ОНИ СУ ДАЛИ ЖИВОТЕ ЗА НАС

Од самог настанка Културне заједнице Крајине, како је рекао њен почасни предсједник др Владо Батножић, труде се да упорно и истрајно обиљежавају све заједничке датуме за Србе који су преко Дрине и Дунава.

– Они су дали своје животе за нас који сједимо овдје – рекао је Батножић.

У склопу програма Милка Глушац је читала стихове Јована Дучића. **ДРАГАНА БОКУН**

ОДРЖАНА ТРИБИНА НА ТЕМУ ЈАСЕНОВАЦ – СРАМОТА И ПОБЈЕДНИКА И ПОРАЖЕНИХ

КОЛИКО СМО КРИВИ ШТО СУ НАШЕ ЖРТВЕ ПАЛЕ У ЗАБОРАВ?

У просторијама Сале УРВМИ у Београду, послије Комеморације посвећене пробоју у логору Јасеновац 22.4.2019. одржана је трибина на тему Јасеновац – *Срамота и побједника и поражених*. Као и Комеморацију и трибину је организовала Културна заједница Крајине која се труди да обиљежи све битне датуме за Србе из Крајине на челу са предсједником Жељком Кукићем.

КОМУНИСТИ СКРИВАЛИ ИСТИНУ

Историчар Никола Живковић говорио је о страдању у Пребиловцима гдје су сви из села побијени, преживјели су само они који се у том тренутну нису нашли у селу. Један од потомака побијених је свједочио Николи Живковићу да је УДБА стајала послије рата и пазила добро ко долази на стратишта.

– Чињеница је да је власт послије 1945. настојала свим силама да изједначи четнике и усташе, односно да умање одговорност НДХ и хрватског народа за нечувене злочине – рекао је Живковић.

Историчар Миле Дакић нагласио је да он говори о злочинима државе, не о усташким злочинима.

– Друго је када држава прави злочин, а сасвим логично је када се држава прозове као злочинац, онда то има међународну тежину. Онда се могу тражити одштете. Говорио сам на научном скупу у Бањалуци 2011. године да би након тога био ухапшен и провео 398 дана у хрватском затвору, 580 дана сам се бранио са слободе и ослобођен сам кривице – рекао је Дакић и додао да је у часопису *Усташа* прочитао како је Јасеновац „савјесна гимнастичка школа у којој се бесплатно подучавају сви људи мало већег обима".

– Приједлог за освајање Јасеновца дао је командант 12. Славонске дивизије, Никола Демоња, али је мјесец дана послије тога остао без главе. Броз се покушао оправдати јер је било доста приговора што никада није посјетио Јасеновац – рекао је Дакић и додао да за Броза нема оправдања.

Др Милан Кољанин, историчар, је навео како југословенска држава није била сигурна колико је жртава било у Јасеновцу и да цифра од 700.000 која се најчешће помиње није нешто иза чега је стајала држава.

– У преговорима између Југославије и Њемачке, југословенска страна је говорила о томе да је заточено 1.100.000, онда су били спремни да тај број спусте на 900.000, да би дошли до неког броја од 400.000 – рекао је Кољанин и додао како на тим преговорима Њемачка није хтјела да преузме одговорност за Јасеновац.

ЗАШТО ПАРТИЗАНИ НИСУ НИ ПОКУШАЛИ ДА ОСЛОБОДЕ ЈАСЕНОВАЦ

Милисав Секулић, пуковник ЈНА, генерал Војске РСК у пензији и публициста навео је да често помињан од претходних говорника Јосип Броз Тито је био његов врховни командант 26 година.

– Чињеница је да НОВ није извела напад да ослободи Јасеновац. Дуго сам се бавио овим проблемом. У Јасеновцу никада није било више од 200–300 усташа, захваљујући томе што су били безбједни да неће бити нападнути. Сами партизани који су се налазили са босанске стране без одобрења вршили су припрему да нападну на Јасеновац. Командант је био Никола Демоња. За то се сазнало и сви организатори су стрељани – рекао је Секулић и додао како ће скривање истине о Јасеновцу трајати вјековима.

УБИЈЕНО НА ДЕСЕТИНЕ ХИЉАДА ДЈЕЦЕ

Ненад Абрамовић, предсједник Удружења *Завичај* је говорио о болној теми – страдалој дјеци за вријеме НДХ.

– Веома сличне судбине задесиле су дјецу која су побијена у Градини у октобру 1942. године. Њих 12.000 је спасено од усташког логора, захваљујући Дијани Будисављевић – рекао је Абрамовић и навео да је у НДХ за вријеме Другог свјетског рата убијено 74.762 дјеце млађих од 14 година, 14.528 дјеце као жртве рата, а 60.234 побијени на најгнуснији начине. 32.054 дјечака и 28.012 дјевојчица. Највише је убијено српске дјеце 42.791, ромске 5.737 и муслиманске 5.434, јеврејске 3.710 и хрватске 2.289. за 273 дјетата није утврђена национална припадност.

Предсједник удружења *Јадовно* Душан Басташић се запитао зашто Срби не одрже у Доњој Градини молитвени скуп, а потом прећу мост и код Богдановићевог Јасеновачког цвијета одрже комеморативни скуп – рекао је Басташић и у наставку говорио о именовању злочина почињеног над Србима у НДХ.

Басташић сматра да се радом потомака жртава, ентузијаста може много постићи. Апелује на Личане са подручја Личког поља и Велебита да помогну да се пронађу јаме у којима су остаци жртава. Они који знају нешто више о томе пронаћи ће на сајту jadovno.com бројеве телефона на које се могу јавити.

СМРАД ЛЕШЕВА ШИРИО СЕ БЕОГРАДОМ

Др Алек Рачић из Развојне академије наука већ 20 година покушава са својим пријатељима да постави споменик јасеновачким жртвама у близини Куле Небојша.

– Лешеви који су плутали из Јасеновца ријеком Савом у току окупације често су се заглављивали око жељезничког моста, па је њемачка команда понекад морала да минира те лешеве, али су углавном Савом долазили до Небојшине куле и у тој непосредној близини је формирана масовна гробница гдје су се закопавали лешеви јасеновачких жртава или дијелови њихових тијела. То је трајало све четири године окупације Београда, смрад се ширио од Теразија до Сењака – рекао је Рачић и додао да су све вријеме Скојевци и други организовани омладинци те лешеве закопавали. Број им је сигурно био негдје око 200.000.

Рачић се осврнуо и на инцидент који је разоткрила Влада тадашњег генерала Недића. Ријеч је о сљедовању које је њемачка команда давала окупираним биографањима у којима је био и сапун на којем је било писано латиницом „proizvedeno u Hrvatskoj".

– Не знамо како, али је генерал Недић послао депешу у Гестапо да је ријеч о сапуну који се прави топљењем тијела убијаних јасеновачких мученика, на шта су Нијемци били згранути – рекао је Рачић и нагласио да је битно да у наредних 5 година свака капела која буде подигнута, буде посвећена Светим јасеновачким мученицима.

Кукић је додао за сам крај трибине како су начели тему коју треба још боље апсолвирати и презентовати.

– Није проблем шта ради друга страна, велики је проблем шта радимо ми. Оно шта нам је направио комунизам, кошта нас сада и још сљедећих 70 година. Није трагедија што нисмо до сада ништа учинили, него што неки неће ни сада да учине – закључио је Кукић.

Химне *Боже правде* и *Ој, Крајино* пјевала је женска пјевачка група КЗК, стихове је читала Богданка Бајић.

ДРАГАНА БОКУН

» Душан Басташић, Миле Дакић, Милан Кољанин, Жељко Кукић, Никола Живковић и Алек Рачић

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БЕРАНЕ ДРАГОСЛАВ ШЋЕКИЋ ПРИМИО МИОДРАГА ЛИНТУ

БЕРАНЕ ЈЕ ТАЧКА СПАЈАЊА ДВИЈЕ БРАТСКЕ ДРЖАВЕ, СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Предсједник Општине Беране Драгослав Шћекић, са сарадницима, разговарао је 6. маја у свом кабинету са Миодрагом Линтом, предсједником Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије о актуелној ситуацији у овој општини. У току сусрета који је трајао готово два часа, дотакли су се низа тема од којих је привредна активност и њено оснаживање било на првом мјесту. Линта је пред крај састанка изнио своје мишљење о томе на који начин би се могло инвестирати у беранску привреду. По непосредном повратку у Београд обавиће разговоре са државним институцијама Србије, како би их упознао са могућностима и потенцијалима са којима општина Беране располаже. По завршетку разговора, у пратњи предсједника општине, Линта је обишао и градилиште Храма Светог Симеона Мироточивог чији су спољни радови при крају.

» Миодраг Линта и Драгослав Шћекић

КАРАУЛА СРПСТВА

Општина Беране тренутно на 500 квадратних километара има око 29 хиљада становника, од којих већину чине Срби. Налази се на сјевероистоку Црне Горе (Горње Полимље), окружена великим бројем планина Бјеласица, Мокра, Цмиљевица, Мургаш, Турјак, а занимљиво је истаћи да има седам ријека (Лим, Бистрица, Шеваринска, Шекуларска, Љешница, Калударска, Сушица) и пет језера (Пешића језеро, Велико и Мало Урсуловачко језеро, Велико и Мало Шишко језеро). Од Подгорице је удаљена 143, а од Београда 415 километара.

Општина Беране је једина, поред Плужина, гдје не влада Демократска партија социјалиста и то од 2014. године. На посљедњим изборима одржаним 2018. године, општинску власт чини по седам одборника Социјалистичке народне партије (СНП) и Демократског фронта, као и четири одборника демократа. Укупно 18 одборника, од 35, колико их броји Скупштина општине.

– За Беране се може рећи и то ми са поносом истичемо, да је оно тачка спајања двије братске државе, Србије и Црне Горе, рекао је, на почетку разговора, Драгослав Шћекић наглашавајући да, нажалост, велики број људи који одлази из Берана, због незапослености иде управо ка Београду, односно Србији. Управо је незапосленост највећи проблем, а произашла је углавном због лоше приватизације коју је актуелни режим у Црној Гори спроводио, не само овдје, него у цијелој држави – рекао је Шћекић, додајући да Беране посједује рудна и шумска богатства, пољопривредно земљиште и све услове за развој туризма.

БОГАТСТВО ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Доминантну структуру енергетског потенцијала чине мрки угаљ и хидроенергија Лима и његових притока. Од ресурса из групе неметала значајне су резерве моћних наслага висококвалитетне глине погодне за производњу украсних керамичких плочица, цријепа и цигле, затим квалитетног кречњака, лапорца, шљунка и пијеска. Према катастарским подацима општина Беране, од укупно расположиве површине земљишта, 65.518 ха, на обрадиво земљиште отпада 22%, осталог земљишта има 41%, док шуме покривају простор од 37%.

– Општина Беране је некада свој дрвни потенцијал користила тако што је прерађивала дрво у тадашњој РО ШИП Полимље, која је имала четири посебне организације, пилану, прераду шперплоча, промет и шумарство. Након више трансформација 2005. године, фирма *Boj-commerce* – Андријевица је, након куповине, основала једночлано друштво са ограниченом одговорношћу, Шумско индустријски комбинат Полимље – Беране, те и сада послује под тим називом не мијењајући дјелатност којом су се бавила ранија предузећа. Поједине своје производе ова фирма пласира и на тржиште Њемачке – каже предсједник Шћекић, наводећи да је дрвни потенцијал велики и недовољно искоришћен.

Шћекић сматра да би се само са запошљавањем 300 радника у неки нови погон, слика града могла промијенити у позитивном смислу. Такође, један од неисцрпних ресурса, по његовом мишљењу, је и развој туризма, прије свега сеоског, кроз кога би се упоредно могли развијати и сточарство и ратарство.

– Планине, ријеке, кањони, планинска језера, разноврсна флора и фауна, пружају широке могућности и представљају велику туристичку вриједност. Културно-историјско насљеђе попут Манастира Ђурђеви ступови, Ћелије у Калудри, Шудикова и Вакуфска кућа, сваки на свој начин очарава посјетиоце и открива духовна богатства. Захваљујући богатству природних ресурса, културно-историјском насљеђу и традиционалном гостопримству, Беране је изазовна дестинација, првенствено за туристе који воле природу и авантуру – наглашава први човјек општине Беране.

СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ

– У Беранама се налази једна предшколска установа, Дјечији вртић Радмила Недић и седам основних школа. На градском подручју раде основне школе Вук Караџић, Вукашин Радуновић, и Радомир Митровић са више подручних одјељења у приградским насељима. Поред Гимназије, постоје и Средња медицинска школа Др Бранко Зоговић , Средња стручна школа Вукадин Вукадиновић и Средња стручна школа. Од 1950. у Беранама ради и Школа за основно музичко образовање. Високошколски студијски програми се изводи на Медицинском факултету – Висока медицинска школа – износи нам слику образовања у својој општини Шћекић истичући да су нарочито поносни на Гимназију у Беранама која је почела са радом 8. новембра 1913. године и представља једно од најсвјетлијих поглавља историје и традиције овог краја.

Предсједник додаје да општинско руководство води рачуна и о социјалној одговорности. Ове године подијељени су уџбеници из средстава буџета за 1.800 ученика, такође се спроводи и програм помоћи за мајке са више дјеце, а здравствена заштита преко Дома здравља и Опште болнице Беране.

РАСАДНИК СПОРТСКИХ ТАЛЕНАТА

Ради се много и на развоју спортске инфраструктуре, изграђен је стадион са једном трибином која задовољава највише услове за одигравање утакмица, а ускоро би требало да се гради још једна. Фудбалски клуб има све селекције у омладинској школи и оне постижу добар успјех, за разлику од првог тима, каже предсједник Шћекић, наводећи да се и ту ради на оздрављењу овог колектива и то што прије.

Тренутно у Беранама егзистира преко 40 спортских колектива који се такмиче у различитим лигашким ранговима у Црној Гори. Ту су бројне школе фудбала, рукометни, кошаркашки, боксерски, шаховски и стонотениски клубови са завидном традицијом и резултатима. Такође су заступљени и атлетика, одбојка и борилачке вјештине.

Након што је подробно изложио све оно са чиме Беране тренутно располаже, Миодраг Линта је пожелио предсједнику и општинском руководству да наставе са започетим активностима имајући разумијевања за потешкоће са којима се сусрећу. Рекао је да ће о овом разговору обавијестити највише руководство Србије, да не може да обећа ништа, јер Одбор којим руководи не располаже средствима, већ извршна власт за коју се нада да ће имати разумијевања и наћи начин како да помогне српској браћи у Црној Гори.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ХРАМ КУЛТУРЕ – КУЋА ВОЈВОДЕ ГАВРА ВУКОВИЋА

Културне и информативне дјелатности такође нису запостављене. Центар за културу формиран 1960. године представља мјесто свих културно – забавних дјелатности у граду. У склопу Центра за културу ради и Градска библиотека која располаже са више од 40.000 јединица библиотекарске грађе. Ваља истаћи и Полимски музеј у Беранама основан 15. фебруара 1955. године, као регионални музеј комплексног типа за територију Горњег Полимља. У згради Музеја постоји и Галерија *Шудикова* која располаже са око 3.000 експоната. Кућа војводе Гавра Вуковића изграђена је између 1890. и 1900. године. Данас је Спомен дом у којем се приређују изложбе слика, организују округли столови и одржава Љетња дипломатска школа *Гавро Вуковић*. Једини локални јавни емитер је Радио Беране који емитује програм и путем интернета, 24 часа дневно, а предсједник нам рече да је у плану да ускоро крене са радом и телевизија. У Беранама дјелује већи број културно-умјетничких друштва и музичких група: КУД *Лим*, КУД *Коло*, музичка група *Дуга*, Црквени хор *Св. мати Анастасија*, Хор изворне музике *Ђурђеви ступови*.

Влада Србије помогла изградњу Храма Светог Симеона Мироточивог

По завршетку састанка, Миодраг Линта и Драгослав Шћекић са сарадницима, обишли су Храм Светог Симеона Мироточивог. О томе докле се стигло са изградњом присутне је упознао Милан Цатић, архитекта из Пећи који тренутно живи у Беранама.

– Храм је у облику грчког слободног крста. Изнад централног дијела, на висини од 21 метра, налази се купола, а на источној страни олтарски простор који се састоји од травеја и олтарске апсиде, завршене куполом и с двије бочне апсиде. Са сјеверне и јужне стране су бочне конхе, а са запада посебно наглашени улазни портал и звоници, висине 13 метара. При улазу, сјеверно и јужно, биће уређени параклиси (црквице) посвећени Светом Стефану Првовенчаном и Светом Сави, синовима Светог Симеона. Укупна површина са галеријом требало би да буде око 600 метара квадратних – прича Цатић.

Радови на изградњи Саборног храма Светог Симеона Мироточивог у центру Берана су у току, а архитекта Цатић каже да је тешко рећи до када ће трајати. Треба истаћи да је као помоћ за изградњу овог храма, највеће цркве у Епархији будимљанско-никшићкој, Влада Србије издвојила 62,2 милиона динара, што је нешто више од пола милиона евра. Док се храм не изгради служба се, према ријечима Цатића, одвија у малој дрвеној цркви поред, а његовим завршетком биће расклопљена и пребачена у једно село у беранској општини.

МИОДРАГ ЛИНТА РАЗГОВАРАО СА ГОРАНОМ КИКОВИЋЕМ ТОКОМ ПОСЈЕТЕ БЕРАНАМА

ГОРАН КИКОВИЋ: Досљедно се држимо Његошеве мисли и дјела

Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије и предсједник Савеза Срба у региону, током свог боравка у Беранама састао се и са Гораном Киковићем, предсједником Српске народне одбране Васојевића и Лимске долине са сједиштем у Беранама.

– Срби у Црној Гори морају тражити своја права, право на националне културне институције и своје уџбенике историје и српског језика и књижевности, макар их увозили из Србије и Републике Српске. А ако се ствари буду развијале неповољно треба тражити и српске разреде у заједничким школама или своје националне школе. По српски народ је дугорочно најопасније поистовјећивање са новом црногорском измишљеном нацијом. Зато подржавамо увођење јединственог српског буквара на цијелом српском етничком простору – рекао је Киковић.

Према његовим ријечима након референдума положај Срба у Црној Гори постао је неподношљив, јер су га Срби дочекали маргинализовани у сваком погледу, без својих медија, без адекватног политичког представљања, економски угрожени и без икаквог утицаја на креирање управљања државом.

– Сасвим је могуће да ће и Срби у Црној Гори морати да схвате оно што су многи народи прије њих, а то је да им ни слободу ни права нико неће дати само зато што постоје или што су почели да своја колективна права коначно траже. Срби у Црној Гори треба да спријече дукљанизацију Црне Горе – рекао је Киковић.

Као примјер такве борбе навео је часопис *Глас Холмије* који издаје Српска народна одбрана Васојевића и Лимске долине.

– Држимо се Његошеве мисли и дјела и непоколебљиво смо на оном путу да будемо оно што јесу Срби у Србији и Републици Српској.

Линта је овом приликом дао пуну подршку раду Српске народне одбране Васојевића и Лимске долине и истакао да повељу коју су потписали он и Киковић марта мјесеца ове године у Београду и овом сарадњом се реализује. Наиме, лист *Српско коло* и *Глас Холмије* већ имају активну сарадњу.

ПРОМОВИСАН НОВИ РОМАН АНЂЕЛКА АНУШИЋА У СУБОТИЦИ И КРУШЕВЦУ

ПРЕКОДРИНСКО РУНО СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Током априла одржане су двије промоције новог романа Анђелка Анушића који носи назив *С Хомером у олуји* у издаваштву Завода за уџбенике и наставна средства у Источном Новом Сарајеву. На промоцији у Српском културном центру *Свети Сава* у Суботици која је одржана 18. априла, осим аутора говорили су књижевник и историчар др Милан Мицић и књижевник Радован Ждрале.

Роман говори о натовско-хрватском етничком чишћењу Срба из Крајине, језуитски названом *Олуја*, о олуји као вишеслојној метафори, о свему ономе што су доживјели и кроз шта су прошли Срби са рубних простора Балканског полуострва. Према објашњењу аутора овај простор је и „данас поробљен, преименован и отет, гдје је, ни жив ни мртав живио и живи наш народ, у логору XXI вијека, у гету, а на простору, дакле, Крајине, Хрватске и Федерације БиХ, као и у ове дане на Косову и Метохији".

СРБИ СУ ХОМЕРОВА СВОЈТА

– Хомер као праотац и архетип писаца и пјесника, нарочито је био присутан на српском друму и у дому, у српској историји, култури, умјетности и политици током двадесетог вијека. Једва је стизало његово недремано око да све види и попише све ратне датуме у густом календару српских и оних удеса које је овоме народу испоручила хришћанска католичка Европа, чије су животе и границе својевремено чували од османлијске куге и одбранили војни граничари, преци данашњих крајишких Срба, сурово прогнаних и по свијету расијаних. Отуда у наслову мога романа Хомер који је моме наратору поуздан водич кроз све паклене кругове историјске, ратне и савремене стварности двадесетог стољећа, нарочито потоњег грађанско-вјерског рата – објаснио је Анушић.

Анушић је додао да је српски народ својеврсна Хомерова својта, његов колективни јунак, па зато је српски народ и главни јунак његовог романа чија се историјска судбина и концентрични, бурни животни кругови преламају, осим кроз једно крајишко породично стабло чији коријени сежу до осмог кољена, и кроз преко 400 ликова у роману.

– Циљ је био да се прикаже судбина колективитета, судбина нашега народа, Срба из Крајине и Хрватске, као и БиХ, у судару са преисполњим злом – Каиновим племеном са сјеверозападних обода Балканског полуострва – рекао је Анушић говорећи о својој обимној литерарној грађи.

– Осим историјског времена, у роману тематизујем и савременост, нашу блиску прошлост која још задуго неће меморијски проћи, и ко зна да ли ће икада, тако да у моме дјелу има и сасвим стварних, и данас живих ликова са пуним именом и презимом, међу којима су и преживјели Срби из муслиманско-хрватских логора за српске цивиле –Лори, у Челебићу код Стоца и другдје. Стога су у роману – као својеврсни конгломерат равноправних ликова – и документарна грађа, дневници, новински записи, политика и идеологија – подвукао је Анушић.

Историчар др Милан Мицић у свом обраћању навео је да се страшни 20. вијек којим се Анушић бави у свом роману, још није завршио у животу и историји српског народа.

– И ко зна када ће. Биолошки замор од ратова и страдања, наметнуто југословенство и комунизам, Анушићеве су тематске вертикале на којима почива овај његов роман, али и цијело његово четворокњижје насловљено као *Српска крајишка тетралогија*. То су оне несамјерљиве силе протеклог стољећа које су утиснуле живе, отворене ране у бићу српског етноса, ране које још нису нашле свога смирања у ожиљцима. Анушић је готово усамљен и јединствен примјер у српској књижевности који се посвећенички бави, литерарно пластично, умјетнички надмоћно и убједљиво, из књиге у књигу, српским двадесетим вијеком, дакле оним што је обиљежило историјско кретање између орања и клања, како је писао М. Екмечић, али и свакодневни живот нашег народа – истакао је др Мицић.

БУЈНИ КРАЈИШКИ ЈЕЗИК

Књижевник Радован Ждрале је говорећи о роману колеге Анушића рекао да оно што фасцинира код Анушића јесте нов књижевни поступак.

– Овај писац је своју књижевну имагинацију у овоме роману претпоставио, добрим дијелом, документу, факту, чињеницама, непревреним свједочењима, из прве руке, живих људи са својим пуним именом и презименом који су прошли кроз калварију краја двадесетог вијека. Још је нешто очаравајуће код овог писца, а то је његов бујни, сочни језик који је моћно проговорио цијелином свога лексичког фундуса. Са тих крајишких страна ми имамо, по том несравњивом језичком богатству, Кочића и Ћопића, а Анђелко Анушић је свакако први писац који припада овом узаном кругу писаца – казао је Ждрале.

У Легату Милића од Мачве крушевачког културног центра, 24. априла одржана је друга промоција истог романа. О роману су говорили књижевници Милош Петровић, Љубиша Ђидић и професор Вељко Стамболија, а промотер је био књижевник Небојша Лапчевић, директор Легата Милића од Мачве.

Књижевник Милош Петровић рекао је да је Анушић свој роман градио методом епског замаха, књижевно-документарним поступком гдје се имагинација и документ, као и свједочења ауторових савременика, нагусто и у пространом спектру смјењују, преплићу и допуњују.

– Он књижевно свједочи о паћеничком животу и храбрости крајишких Срба, Срба преко Саве, Дрине и Уне, од аустријских времена до нових излива мржње и неповратног историјског искушења – подвукао је Петровић.

НОВИНАРСКО ИСКУСТВО ПРЕТОЧЕНО У ПРОЗНА ДЈЕЛА

Љубиша Ђидић истакао је да Анушић твори своју књижевну хронику на најљепшим умјетничким традицијама српског реализма, од оног у Кочића, па преко Андрића, Ћопића, Добрице Ћосића, Младена Ољаче, Радослава Братића, до Драге Кекановића и Моме Капора.

– Његова 44 поглавља – ридања, која прерастају у епску фреску, и његов Хомер у овом роману симболично постаје свједок опште историје бешчашћа минулих и наших дана. Његов главни јунак, млади Прибан Сужњевић, јесте заправо савремени Одисеј који рида над вијеком и родом – објаснио је Ђидић.

Говорећи надахнуто о структури и стилско-језичкој форми романа, професор Вељко Стамболија рекао је „да је романескно-приповједачки дио ове тетралогије везан за породицу Сужњевић у чијој се судбини испреплићу и аутобиографски дијелови самог аутора, јер је најмлађи члан породице Сужњевић – Прибан, осмо кољено ове фамилије, заправо ауторов алтер его".

– Своје богато искуство дугогодишњег новинара и дописника у смутним временима, Анушић је уградио у своја прозна дјела са хемингвејском виспреношћу и властитим свједочењем. Зато су његови романи златно руно прекодринске књижевности, у којима он отворено и без устезања хронолошки, као и по вертикали, прати догађаје из ближе и даље прошлости, ратне насртаје хрватских и муслиманских шовиниста и расиста на српски народ. Иако се опредијелио да прати судбину једне српске породице, Анушић није изградио класичног јунака, већ је своје интересовање усмјерио на шири проблем, сукоб народа са старим злом. И зато ово јесте хомеровски роман о епопеји једног народа – поручио је Стамболија.

ДЕМИСТИФИКАЦИЈА КОМУНИСТИЧКОГ СИСТЕМА

Анализирајући Анушићеву бритку књижевну и културолошку демистификацију идеолошких и политичких велова којима је прекривен цијели 20. вијек и српски народ у њему, професор Стамболија је нагласио да је ово роман српских заблуда и наивности, али и демистификације „икона" комунистичког система који су у име „братства и јединства" заташкали чак и усташки злочиначки логор Јасеновац.

„До сада није ни било покушаја да се напише свеобухватан роман о прекодринским или прекоунским Србима послије укидања војне границе 1881. године. Остаће забиљежено да је то први урадио Анђелко Анушић, и то ће остати записано у свеколикој српској књижевности, уз напомену да се овом темом бавио и Милош Црњански у романима Сеобе – закључио је Стамболија. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

» ДЕТАЉ СА ПРОМОЦИЈЕ У СУБОТИЦИ: др Милан Мицић, Радован Ждрале и Анђелко Анушић

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Анђелко Анушић, пјесник, приповједач, романописац, књижевни критичар, рођен је 1953. године у Градини, Сува Мећа, БиХ. Објавио је 35 књига, а приредио је и двије пјесничке антологије. Заступљен је у лектири у Републици Српској, девети разред основне школе, антологијама и прегледима српске савремене поезије и приповјетке. Његова поезија и проза превођени су на енглески, француски, руски, бугарски и македонски језик. Добитник је књижевних награда *Печат вароши сремскокарловачке, Стражилово*, награда *Сарајевских дана поезије, Светозар Ћоровић*, награда Удружења књижевника Српске, *Станко Ракита*, *Раде Томић*, Међународна награда *Шушњар* за цјелокупно књижевно дјело, и награда *Гордана Тодоровић, Константинова визија*, награда Фондације *Петар Кочић, Младен Ољача, Златна сова, Бранко Ћопић*. Живи у Новом Саду.

ТУГОВАНКА - КЊИГА КОЈА ОПИСУЈЕ ТРАГИЧНУ СУДБИНУ ПОРОДИЦЕ КОЈУ ЈЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛИХ, У ЦРНО ЗАВИО И САВА КОВАЧЕВИЋ

РАДОЈКА КАПОР: Жао ми је што моја четири брата нису погинула у рату него су убијена од комунистичке руке

Витална старица Радојка Капор Маринковић је у својој десетој деценији живота 20. априла 2019. године у Удружењу књижевника представила своју прву књигу *Туђованка*.

Вођена снажним мотивом да сачува истину о своја четири брата Младена, Шћепана, Радослава и Милорада – Миша страдала од братоубилачке комунистичке руке, написала је књигу у којој је описала сурову судбину породице Капор из родног села Мириловићи код Билеће.

» Миљурко Вукадиновић, Момир Крсмановић, Радојка Капор, Матија Бећковић и Миодраг Дунђеровић

58 ГОДИНА ЧЕКАЛА НА ИСТИНУ

Други свјетски рат је дочекала са 14 година. Ратне дане провела је у збјегу, била је јатак четницима и због тога скапавала двије године у затворима у Билећи, Мостару, Бугојну и Зеници.

Предсједник Завичајног клуба Билећана у Београду новинар Миодраг Дунђеровић је истакао да се појединидијелови Радојкине књиге могу поредити са најбољим страницама Моме Капора, који је једном записао: „Херцеговци умиру од метка, или од срца, а они најбољи од метка у срце".

Радојка је 58 година тражила истину о смрти брата Рада. Комунистичка власт је рекла да је ријеч о самоубиству. Радојка је послије толико времена нашла човјека који би могао нешто више знати о Радовој смрти, да би јој он одговорио: „Када ја одем онда ти реци, као сестра реци ову истину. Раде је нестао, јер је био Милорадов брат".

Милорада Мишка Капора убио је Сава Ковачевић коме је сметало његово политичко опредјељење.

Ковачевић је добро знао да је Мишко Капор неустрашив борац и да је разоружао већи број усташа, у народном покрету против окупатора у Херцеговини.

На Ковачевићево питање: „За кога се бориш?", Милорад је одговорио: „За краља и отаџбину".

Како нам је Дунђеровић рекао, Радојка је трагала за истином.

– И послије свега Радојка ће рећи да никог не осуђује и да даје у аманет да се не смије дизати прашина, већ да остаје тако како је – рекао је Дунђеровић и прочитао стихове гдје Радојка у својој пјесми *Рат, зашто рат* проклиње: „Шта је ово што нас снађе, нико излаз да пронађе, и да буде веће чудо, изгинусмо сви улудо. Сви су кажу против рата, ипак гине брат до брата, смеју нам се и душмани, ко се од ког сада брани".

БЕЋКОВИЋ: НЕМА СЛОБОДЕ БЕЗ ИСТИНЕ

Матија Бећковић је своју бесједу започео констатацијом да Радојку сви доживљавају као велику личност, као вјеродостојног свједока о времену и људима које прије нико није споменуо.

– Када сам добио у руке њену књигу, ја који сам у тим причама провео цијели свој живот, читао сам нешто што никада нисам чуо. Као што се на почетку службе у цркви спомињу наши светитељи и преци, можда би на почетку ове вечери могли да јектенију почнемо и на овај начин, а то су имена која сам ја први пут прочитао у Радојкиној књизи. Био сам у Мириловићима, никада нисам чуо за жене страдалнице и мученице, а она их је све побројила у овој читуљи – рекао је Матија Бећковић.

Матија Бећковић је књигу *Туђованка* назвао Божјом.

– Коме није стало до истине, није му стало ни до слободе, јер слободе без истине нема. Она мора да се исприча, као да сама земља износи на видјело све оно што сакрива. И онда се нађе жена која о свом трошку и на своју одговорност свједочи, а гдје год није сигурна, она то и нагласи – рекао је Бећковић.

– Нико не зна ко је тај свједок који ће се јавити, јер у сваком народу изгледа Бог подиже своје свједоке, један од њих је и Радојка која је нашла снаге и памети, здравља и талента да испише свој живот, да га упамти и да будућим нараштајима остави у аманет да то не забораве и да се та правда испуни – рекао је Матија и додао како живимо у лажи и сматрамо да је она обавезна, али напредујемо у односу на прошла времена. Доказ за то је оваква једна књига, и промоција као прилика да се ти догађаји расвијетле.

– Не говоримо ово да би повриједили оне друге који су се борили на другој страни. Најгоре је што они који нису били ни на једној страни наставили су да изигравају борце у борбама у којима нису учествовали – рекао је Матија Бећковић и додао да је то неко трећи учинио, лакше бисмо разумјели, и пребољели. Грађански рат је највеће зло које се може десити неком народу и најдубља рана коју сви народи лијече.

ГЛОГОВАЦ: НЕВИДОВНЕ РАНЕ БРАЋЕ У ПРТЉАГУ РАДОЈКИНЕ ДУШЕ

Према ријечима херцеговачког пјесника и филозофа Божидара Глоговца Радојкин брат Милорад био је неустрашив јунак, који је сам са бомбама у рукама напао усташко гнијездо у Фазлагића кули, разорио већу групу усташа, оних истих који су Србе бацали у Корићку јаму.

– О Милорадовом подвигу причало се данима, упоређивали су га са Милунком Савић. За Саву Ковачевића то ништа није значило, напротив, он је Милорада лично стријељао, само зато што је био монархиста – рекао је Глоговац.

Шћепан је још горе прошао. Њега су каменовали и тољагама усмртили. Брата Рада убише у Невесињу док су га приморали да игра Козарачко коло, а брата Младена стријељаше Нијемци на Бањици.

– Од тада Радојка носи невидовне ране своје браће у пртљагу своје душе. Када је објавила ову књигу тај пртљаг на души мање је жуља – рекао је Божидар Глоговац и нагласио ако будемо говорили истину можемо и да се кајемо, а када се покајемо ето пута да једни другима и опростимо.

На самом крају представљања књиге, публици се обратила и Радојка, на велико задовољство присутних.

– 76 година носила сам ране у грудноме кошу, дође једном, ваљда од Господа Бога да проговорим, да се излијечим, да раздвојим зло од добра, да раздвојим истину од лажи, некога то боли, а мене је излијечило – признаје Радојка и осврће се на моменат када је Матија Бећковић прочитао *Туђованку*.

– Осјећала сам када ми је Матија Бећковић први честитао књигу и рекао да је Божја, мени су се сва четири брата створила жива пред очима и данас су ми та моја браћа жива. Браћу не бих толико жалила да су погинули у рату, као што се гине – мушки. Не, ниједан мој брат није погинуо у рату него је убијен, пребијен од комунистичке руке – кроз сузе је рекла Радојка Капор.

НИСМО ЗНАЛИ ДА ПАРТИЗАНИ ПОСТОЈЕ

Јунаци из Радојкине књиге нису добили право на истину о себи, чак су им и гробове сакрили, а како каже Матија Бећковић, слободе без истине нема. *Туђованка* има задатак да ослободи, јер како ауторка у једној својој изјави рече „нити си крив ти, ни ја, него нека несрећна судбина која се увалила у нас".

Момир Крсмановић, човјек на челу непрегледне колоне људи који су свједочили о злочинству без краја, говорио је о Радојки и читао дијелове њене исповијести.

– Свједочила ми је како су Капоре, Бајчетиће и Тркаље као четничке породице мучили, дјевојке и жене силовали, убијали и осуђивали на робију – рекао је Момир Крсмановић и затим прочитао дијелове исповијести.

„Партизани Саве Ковачевића дошли су из Црне Горе и организовали хватање домаћина који су били присталице четничког покрета и постријељали их, то је било почетком 1942. године. Дошао је неки Ђоко Путица да би дефиловао кроз Херцеговину и агитовао да се народ опредијели за комунизам. Њега су мјештани убили у мјесту Љубомир, кажу да га је убио Сава Ковач. Сава Ковач је служио у Краљевој гарди и када је краљ одлетио у иностранство, он се вратио у своје мјесто, организовао је војску, имао је своје Ковче, Капоре и друге. Борио се против усташа и Италијана. У источној Херцеговини није било Нијемаца, био је мир, све док није био убијен тај Ђоко Путица из Црне Горе. Тек тада смо сазнали да постоје неки партизани, то је било крајем прољећа 1942. "

Крсмановић је говорио о Радојкином јатаковању, школовању, одласку и боравку у затвору. Током њеног боравка у затвору прочитао је Радојкино свједочанство о трагичној судбини Данице Капор.

„Када сам била у затвору ту је било мучење, врискање ноћу… Даницу Капор, сестру Гаврила, кога су комунисти стријељали 1942. године, објесили су о грану за ноге, голу, раскречену, набили су јој лијевак дрвени у вагину. Однијели су је у Билеће пребијену, унакажену, онесвијешћену… "

Ово емотивно вече употпунио је анђеоски глас Николине Ковачевић, која је отпјевала пјесме *У Трнову граду* и *Што те нема* (Алекса Шантић) уз пратњу Душана Поповића Липовца на гитари.

Стихове Радојкиних пјесама читале су Сања Вуковић и Весна Капор, а стихове уз гусле казивао је народни гуслар Славко Алексић.

„…Ох, туго моја, узвикнула сам. Нема ми оца, нема стада да га гоним у планину Видушу, нема мојих јараница, нема четника, срце хоће да ми пукне. Сјела сам на клупу и горко заридала. "

ДРАГАНА БОКУН

СТРАДАЛИ ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ

Капор Гаврила Мила, Капор Риста Достиња, Капор Риста Вукосава – 18 година, умрла у Мостару од мучења, Капор Крста Роса, Капор Стевана Достиња – мучена и ослијепила, Капор Јована Даница – мучена и гинеколошки доживотни инвалид, Капор Гаврила Петра – оглувела од удараца, Капор Мирка Милојка – 18 година, обољела, Капор Цвијета, Милојкина мајка, Капор Илије Радојка, Капор Риста Дара – мучена и умрла од посљедица, не у затвору, него касније, Капор Божа Даница, Капор Божа Божица – оглувела од удараца, Капор Саве Аница, Капор Саве Марија, Капор Илије Анђа – Радојкина мајка, Бајчетић Крста Милица, Бајчетић Крста Рајка, то су затворенице, мушкарци Капор Симо, Капор Јован, Капор Томе Илија, Капор Јована Мирко, Капор Илије Симо, Капор Тодора Томо, Капор Трифка Сава, сви су они били у затвору, и сви из села Мириловића.

ГАЦКО: ОБИЉЕЖЕН ДАН СТРАДАЊА СРБА ИЗ КОЊИЦА

Поменом у Гацку, обиљежен је Дан страдања Срба из Коњица. Вијенци су положени на Централном споменику, на којем су уклесана имена 383 српских војника и цивилних жртава. Прије 27 година у порти Храма Светог Василија Великог убијен је Ђорђо Магазин – прва српска жртва у Коњицу.

Тада почињу убијања, затварања у логоре, злостављања и прогон коњичких Срба. Сјећања не блиједе, бол не пролази, кажу, преживјели и потомци страдалих. На споменику убијеним цивилима и војницима, међу 383 уклесана имена, су и 42 Куљанина.

Коњичани кажу да су двоструко страдали, у рату, а потом и у миру, када је херојски одбрањена територија, Дејтонским мировним споразумом припала Федерацији БиХ.

Додатна со на рану, и након 27 година, је чињеница да је тек неколико злочинаца правоснажно осуђено, и то на мале затворске казне.

Због свега преживљеног, Коњичани се не враћају на вјековна огњишта. Од предратних око 7.000 Срба, данас у овом граду живи тек 270, углавном стараца.

ГИДЕОН ГРАЈФ САВЈЕТНИК НА СНИМАЊУ ФИЛМА О ЈАСЕНОВЦУ

Све је извјесније да ће ускоро почети снимање филма о логору Јасеновац у режији истакнутог редитеља Емира Кустурице.

Истраживач геноцида и однедавно предсједник независне Међународне комисије за истраживање злочина у подручју Сребренице, професор Гидеон Грајф истиче да је филм веома важан за традицију сјећања и да је подржао иницијативу за снимање.

– Филмови морају да буду стварни, произведени у правом смислу као што је на примјер *Шиндлерова листа* или *Пијаниста*, коју су веома добри у ширењу знања – рекао је Грајф. Он је истакао да је веома почаствован што је изабран за савјетника филма.

– Имам нека искуства у савјетовању, у холивудским филмовима. На примјер, филм који је 2016. године добио Оскара као најбољи страни филм *Шаулов син*, редитеља Ласла Немеша. Заснован је на мојој књизи која описује јеврејску јединицу познату као сондеркомандо јединица у логору Аушвиц.

РТС

ЧУВАРИ ХРИСТОВА ГРОБА У ЗАВИЧАЈУ ПРОСЛАВИЛИ ПРАЗНИК НАД ПРАЗНИЦИМА

РАДОСТ ВАСКРСЕЊА У ДАЛМАЦИЈИ

Српска православна црква и вјерници широм Далмације, са радошћу су прославили највећи хришћански празник, Васкрс, којим се слави васкрсење Исуса Христа из мртвих и који представља суштину хришћанске вјере.

Празник Васкрсења Господа Исуса Христа молитвено и саборно прослављен је под сводовима свих православних храмова широм Епархије далматинске. Припреми за долазак великог празника претходио је вишенедјељни пост, али и дан који се у хришћанском свијету сматра најтужнијим и најтрагичнијим даном у години – Велики петак.

Током Великог петка симболично су фарбана црвена васкршња јаја, уз вечерње читање статија и изношење плаштанице – платна које симболизује страдалог Христа. У српству је некад био обичај да „Христов гроб" цијеле ноћи чувају, за ту прилику нарочито обучени младићи који су одслужили војску. Тај обичај, у Далмацији, донекле је сачуван само у врличком крају. Предвече је служено мало повечерје, на коме се пјева канон, у народу познатији као *Плач Мајке Божје*. Ово је уједно био и дан најстрожијег поста.

На Велику суботу, Свету архијерејску литургију у Храму Светог Спаса, у Шибенику, служио је Његово преосвештенство епископ далматински Никодим у присуству великог броја православних вјерника из Шибеника и околине.

Након литургије епископ Никодим обратио се сабраном народу.

– Код наше браће Грка ова литургија коју смо сада служили зове се прва Пасха и са њом смо већ почели да прослављамо празник над празницима. Бог је тако заволио овај свијет да је и сина свога јединороднога дао да свако ко вјерује у њега не погине, него да има живот вјечни – рекао је епископ Никодим и пожелио свима срећан и Богом благословен празник.

ИЗ БАТАЈНИЦЕ У ВРЛИКУ СТИГЛИ ЧУВАРИ ХРИСТОВОГ ГРОБА

Сам дан Васкрса почео је јутрењем, док су у наставку служене Васкршње литургије током којих су вјерници, окупљени у заједници, приступали Светој тајни причешћа. Прочитана је Васкршња посланица патријарха српског Иринеја, а потом су освештана васкршња јаја и подијељена вјерном народу. Радост Васкрсења преносила се честитањем најрадоснијим хришћанским поздравом *Христос воскресе – Ваистину воскресе!*

И ове године посебно свечано било је у Врлици, градићу у Цетинској крајини, у којем су се вјерници сабрали око православног храма, посвећеног преносу моштију Светог оца Николаја сграђеном давне 1618. године.

Врлички крај познат је по традицији чувара Христовог гроба који, осим у Врлици, постоји још само у светом граду Јерусалиму. Тачни подаци о самим почецима обичаја нису забиљежени у историјским изворима, али према усменим предањима обичај постоји најмање 400 година.

Несумњиво дуга традиција је уткана у тај православни обичај, који је највјероватније и донесен у Врлику из самог Јерусалима.

Чувари ступају у цркву, одјевени у народну ношњу поменутог краја, предвођени харамбашом, гдје двојица чувара заузимају мјесто сјеверно и јужно од Христовог гроба. Смјене страже су честе, чувари дефилују кроз цркву ненаметљиво, у побожности, заузимају своја мјеста и нетремице гледају у свету плаштаницу.

– И ове године, иако у мањем саставу, дошли смо на сам извор наше традиције Чувара Гроба Христовог, у Врлику и наш крај одакле смо силом прилика морали отићи. Са нама су Чувари који су овдје рођени, али и неки који су преко својих предака везани за овај крај. Сви смо обучени у традиционалне ношње од којих су неке старе готово стотину година. Како се радило некада, тако настојимо радити и данас. Скоро је педесет година прошло од када сам први пут обукао ову ношњу и нашао се у почасној улози Чувара Христовог Гроба. Прошле године прославили смо четири стотине година постојања нашег православног Храма Светог Николаја, а сматра се да и традиција коју његујемо постоји исто толико. Постоји вјеровање да је неко од наших Врличана, боравивши у Јерусалиму, овдје донио обичај, док је друго вјеровање да су, за вријеме Турака, овдашњи становници под оружјем, налик овом које ми данас носимо, чували свој храм и народ од упада Турака и да је обичај тако настао. Одласком из ових крајева, ми смо свој обичај пренијели у Батајницу, у Србију, гдје се истовремено његује као и овдје у Врлици – рекао нам је и овогодишњи харамбаша међу Чуварима Драган Павловић.

НОШЊА МЕ ЈЕ ПРОМИЈЕНИЛА

Међу Чуварима ове године био је и Александар Милаш. Иако је његов дједа одавно отишао из Далмације, а отац му као и он рођен у Србији, жеља га је, каже, вукла да на Васкрс обуче традиционалну ношњу баш тамо одакле су његови коријени.

– Моји су поријеклом из Цетине. Моја жеља је била да се, заједно са свим овим људима, на наш најрадоснији хришћански празник Васкрс, нађем баш на овом мјесту одакле потичу моји преци. Највећи број ових људи живи у Србији, неки су тамо рођени баш као и ја, али гледамо да искористимо вријеме празника или одмора да обиђемо свој крај, своје цркве и своју дједовину. Обичај је, некада, био углавном везан за младе момке али нас је, нажалост, данас јако мало, па се тако не гледа на године. Раније нисам осјећао неку претерану повезаност са свим овим, али када сам први пут обукао ношњу коју су носили моји преци, у мени се пробудио понос али и жеља да што боље упознам ове крајеве, своју прадједовину. Служимо својој цркви православној и част нам је што његујемо своје обичаје и традицију – каже Милаш.

ПРАЗНИК ОКУПИО И САДАШЊЕ И БИВШЕ ВРЛИЧАНЕ

У љепоти и раскоши народних ношњи и обичаја, али прије свега због радости празника који је на једном мјесту окупио велики број људи, једнако су уживали Врлични, али и они који након рата више не живе у овим крајевима. Након „одмјеравања снага" у куцању шареним васкршњим јајима, послане су и најљепше васкршње жеље.

– Радост је и весеље на овај дан бити на овом мјесту. Заједно са породицом дошла сам из Београда да обиђемо гробове наших предака, да се видимо и окупимо са пријатељима и родбином који су остали да живе овдје – радосно, али и сјетно прича Аница Црепуља која је из Србије, за празник, дошла у свој родни крај.

Њена некадашња комшиница Анђа Бабић није скривала радост и усхићење како због Васкрса у Врлици, тако и због великог броја људи који су тим поводом дошли са свих страна.

– Желим да нам сваки наредни дан доносе што и овај, пуно здравља, мира, слоге и благостања. Да се радујемо као што је моја душа, данас, пуна радости и среће што нас се окупило оволико. Нека нам свима Васкрсли Господ да све најљепше у животу – од срца је Анђа пожељела свима.

Поред Врлике, свечано и уз богате трпезе, у кругу породице и пријатеља , Васкрсење Христово прослављено је у сваком селу, храму и дому од Задра, Обровца, Книна, Кистања, Сплита, свуда гдје још и једног православног Србина има.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/SRBI.HR

Библиотека Епархије славонске велико духовно благо српског народа

Прошло је више од два вијека како је у Пакрацу основана библиотека коју је покренуо владика Кирил Живковић. Данас је ова библиотека мање позната у широј јавности, па чак и у оној интелектуалној.

Од самог настанка библиотеке Епархије пакрачко-славонске овдје су прикупљане значајне књиге које данас представљају немјерљиво духовно и културно благо. Колики је значај ове библиотеке најбоље може да илуструје чињеница да је она друга у свијету по броју раних српских штампаних књига тзв. Србуља, али и низа других вриједних књига које се овдје налазе.

– Библиотека Епископије пакрачко-славонске је једна посебна вриједност нашега народа коју не можемо сврставати само на локални ниво јер је она једно културно благо на које цијели наш народ може бити поносан. Она своје почетке вуче од времена када је овдје као владика био Кирил Живковић који је овдје столовао у периоду од 1787. до 1806. године. Библиотека је касније с временом попуњавана поготово у вријеме владика Никанора Грујића и Мирона Николића – истиче епархијски секретар протојереј – ставрофор Ђорђе Теодоровић.

КЊИГЕ И РУКОПИСИ СТАРИ НЕКОЛИКО ВЈЕКОВА

Ова библиотека садржи рукописне књиге из 16. вијека које су посебно вриједне као и ране штампане књиге. У вријеме највећих страдања по српски народ на овом подручју, како за вријеме Другог свјетског рата, тако и у времену овог посљедњег рата из деведесетих година прошлог вијека, страдање није заобишло ни ову библиотеку.

– Она је током Другог свјетског рата била однесена из Пакраца у Загреб и тада се њен опус знатно смањио. Библиотека је у Пакрац враћена тек 1983. године, а недуго потом поново је доживјела ратна страдања. Тада се биљежи и изузетно дјело једног хрватског официра, професора Ивана Хитија, који је ову библиотеку евакуисао у Загреб у Националну свеучилишну књижницу одакле је она 2007. године враћена у Митрополију загребачко-љубљанску, а десет година касније је коначно враћена у Пакрац и смјештена у новоуређени простор епархијског депоа. Она ће свакако своје мјесто имати у владичанском двору и то у његовом источном крилу које се управо грађевински уређује – наглашава прота Ђорђе.

Поменути хрватски официр Иван Хити за заслуге што је спасао пакрачку епархијску библиотеку, 2013. године одликован је од стране српског патријарха Иринеја Орденом Светог цара Константина. Он је у зиму 1992. године самоиницијативно организовао сакупљање и одвожење грађе из ове библиотеке и на тај начин сачувао је од трајног нестајања све оно што је годинама скупљано и чувано. Као такав постао је први Хрват кога је одликовао српски патријарх, али је зато у свом друштву шиканиран и дуго година без посла.

ВУКОВА ПОСВЕТА

У мору вриједних и значајних књига и рукописа тешко је издвојити нешто од посебног значаја јер свака је књига значајна и вриједна на свој начин.

– Ако говоримо о рукописима може се издвојити *Црноречко јеванђеље* из 16. вијека, а из каснијег времена има један примјерак *Новога Завјета* са посветом Вука Стефановића Карацића – каже епархијски секретар и напомиње да ова библиотека у будућности неће бити класична библиотека него да ће се издвајати од осталих и бити академска библиотека, односно библиотека истраживачког типа.

– Заправо, она неће имати форму стандардне библиотеке у којој ће се књиге посуђивати и износити, већ ће они који проучавају овакву грађу долазити овдје и све што требају обављати на лицу мјеста – појашњава прота Теодоровић.

Библиотека од 1941. године није обнављана, односно нису набављани нови примјерци књига. Од доласка владике Јована на трон пакрачко-славонских епископа интензивиран је и рад на прикупљању нових наслова. Недавно је повељом епископа Јована епископска библиотека и формално обновљена, а за њеног управника је именован умировљени парох даруварски протојерej-ставрофор Лука Босанац, а посебну помоћ у раду библиотеке даје библиотекарка Александра Мишић. Поред вриједних рукописа и књига у депоу Епархије пакрачко-славонске чува се и 97 икона.

– То су иконе са два иконостаса храмова из Великих Бастаја и Лисичина. Ови иконостаси су евакуисани у вријеме ратних дешавања и били су чувани у Патријаршијском двору у Сремским Карловцима и као такви били су и предмет рада Мјешовите комисије Републике Србије и Републике Хрватске и у децембру прошле године ове иконе су враћене у Пакрац јер њихови матични храмови немају адекватне услове гдје би се оне чувале – истакао је наш саговорник.

Од вриједних предмета у депоу се чува и архијерејски жезал који је симбол владичанског достојанства. Овај жезал има посебну вриједност с обзиром да је рађен од слоноваче и седефа, али још више јер је припадао поменутом епископу Кирилу Живковићу. Жезал је забиљежен и на портрету пакрачког епископа Мирона Николића који се налази у Владичанском двору, а данас га у свечаним тренуцима са собом носи и садашњи владика пакрачко-славонски Јован који је с њим и устоличен 2014. године.

Оснивач пакрачке епархијске библиотеке владика Кирил Живковић био је један од најзначајнијих владика ове епархије Српске православне цркве. Радослав Грујић за њега ће записати да је „дугим путовањима по цијелом Балканском полуострву и нарочито по Русији и Италији, стекао лијепо образовање и смисао за виша настојања". Заправо, његова лична библиотека биће окосница пакрачке библиотеке. Велики нагласак стављао је и на културни живот свештенства, а истакао се и у књижевности па је тако, између осталог, прерадио и штампао Доментијаново дело под називом *Житије Свјатих српских просвјетитељ Симеона и Сави*.

СРЂАН СЕКУЛИЋ/SRBI.HR

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ АЛИБУНАР **ДУШАН ДАКИЋ** ФОКУСИРАН НА СТВАРАЊЕ БОЉЕГ ПОСЛОВНОГ ИМИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

ВЈЕТРОПАРК ЈЕ ПРВИ ВАЖАН ЗАМАЈАЦ У ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОПШТИНЕ АЛИБУНАР

Након бурних дешавања која су потресала општину Алибунар, прије нешто мање од годину дана Душан Дакић изабран је за предсједника општине Алибунар. Свјестан да су проблеми бројни, а да мјештани Алибунара немају времена за чекање, Дакић се прихватио посла са жељом да у што краћем времену поправи имиџ ове општине и створи што бољу пословну климу за будућност. Општина смјештена у Јужнобанатском округу, негдје на пола пута између Београда и Темишвара, суочава се са бројним искушењима у којима се истичу незапосленост и недовољно развијена инфраструктура...

– Општина Алибунар посједује заиста много потенцијала, али се у исто вријеме суочава са великим изазовима, од пада броја становника, велике незапослености, привредне неразвијености, старења становништва. У години која је иза нас, тим на челу локалне самоуправе интензивно је радио на најважнијим изазовима наше општине. Након бурних времена, општини Алибунар неопходна је стабилност која ће бити основа за добро функционисање цијеле општине. Лично сматрам да је у нашој општини потребно створити услове и повољну климу за привредна улагања, те се првенствено морамо потрудити да будемо интересантни за инвестиције – каже на почетку разговора за *Српско коло*, Душан Дакић.

● Које су то капиталне инвестиције у Алибунару?

– Компанија *Elicio* отворила је, други по реду, вјетропарк у нашој општини, са 21 турбином, укупне вриједности 80 милиона евра, а које користе енергију вјетра нашег поднебља. Захваљујући томе, можемо рећи да Алибунар данас спада у ред општина које могу да послуже као позитиван примјер рационалног и одрживог управљања животном средином, у складу са националном стратегијом повећања удјела енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи електричне енергије. Вјетропарк ће обезбиједити не само поуздано и квалитетно снабдијевање електричном енергијом, већ ће и утицати на наш рурални и пољопривредни развој.

● Да ли је било још неких значајних пројеката?

– Уз помоћ Канцеларије за управљање јавним улагањима Републике Србије отпочели су радови на тоталној реконструкцији Основне школе у Владимировцу, на којој ће бити замијењено све сем темеља. Наиме, ова школа изграђена је прије више од 50 година од азбестних монтажно-демонтажних елемената. Након завршетка радова, добићемо један у потпуности функционалан објекат који задовољава све савремене стандарде у погледу здравља, безбједности и просвјетне дјелатности.

● Како би оцијенили општину Алибунар у односу на остале локалне самоуправе?

– С обзиром да општина Алибунар спада у трећу групу развијености, што нас сврстава у неразвијене општине Републике Србије, тај незавидан положај можемо окренути у нашу корист кроз приоритет који можемо имати приликом усмјеравања средстава из одређених фондова. Такође, у великој мјери треба искористити могућност прекограничне сарадње која нам може помоћи у спровођењу појединих пројеката.

● Шта би могле бити предности Ваше општине?

– Природа нам је даровала своје најбоље, али на нама је да то на прави начин искористимо. Алибунар обилује многим изворима, бунарима и геотермалним водама, а плодне оранице обиљежје су овог краја у ком многи људи живе од пољопривреде. Свакако да морамо додатно радити на инфраструктури и побољшању туристичке понуде, али у протеклом периоду биљежимо раст броја туриста. Уколико се заиста потрудимо и радимо на томе свакодневно, општина Алибунар може бити прелијепо мјесто за живот. Добар географски положај у близини магистралног пута, као и предивна Делиблатска пешчара са својим природним капацитетима, добри су предуслови и за озбиљан развој туризма на нашем поднебљу. Вјерујем да је у будућности могуће од Алибунара направити занимљиво мјесто које ће својом богатом понудом привлачити туристе. Туристичку понуду обогаћују бројне манифестације које се одржавају током цијеле године: Првомајски уранак, Сабор пчелара, Златна удица, Ликовна колонија... Имамо и читав низ риболовачких манифестација на језеру Бели багер, дане рибара на каналу Дунав–Тиса–Дунав, као и Лов на банатску лисицу.

● Општина Алибунар је шароликог етничког састава. Како се то одражава на њено функционисање?

– Општина Алибунар јединствена је по много чему, па тако и по својој мултикултуралности која се одликује богатством националних мањина. То је наше велико богатсво, а између осталог, тако се стварају повољне околности за могућу прекограничну сарадњу. Свако насељено мјесто у оквиру своје сеоске славе организује низ манифестација на румунском, словачком и српском језику, као што су: Шварглијада, Пилићијада, Шкембићијада, Гулашијада.

● Који су највећи изазови?

– Када говоримо о привреди, поменућу фабрику обуће *Парилаб*, затим производњу и продају пластичних производа *Рото Алибунар*, производњу пластичних маса *Тим*, комплекс за производњу биогаса *Биогас* итд. који успјешно послују на територији наше општине. Међутим, и поред ових успјешних примјера, потребно је отворити још погона и више развијати привреду, као главни ослонац даљег развоја.

● Алибунар је постао нови дом и многим протјераним Србима деведесетих година прошлог вијека. Да ли је и у којој мјери избјегличка популација утицала на развој општине?

– Поносни смо на чињеницу да је општина Алибунар постала нови дом за преко 2.200 расељених и избјеглих лица. Према званичним подацима Црвеног крста, у периоду од 1995. до 2000. године сва ова лица су нашла уточиште на територији наше општине. Ми смо мултикултурална заједница и долазак нових становника само је обогатио нашу средину. Својим доласком донијели су и своје навике и обичаје, који нашу средину чине још занимљивијом. Тако од прошле године имамо и нову манифестацију: Селеушки вишебој – такмичење у традиционалним, аутентичним крајишким играма. Вјерујемо да и на овај симболичан начин показујемо да су поменута лица интегрисана и да свакако имају једнака права као и остали становници наше општине, чиме је у најкраћем могућем року постигнут главни циљ – укључивање избјеглих лица у све сфере друштва.

● Да ли су у Алибунару ријешени проблеми избјеглих и прогнаних лица?

– Недавно је одобрена бесповратна помоћ за рјешавање стамбених потреба за 13 избјегличких породица које имају пријављено пребивалиште на територији општине Алибунар. Купљене су сеоске куће и додијељени пакети помоћи (грађевински материјал и опрема у циљу побољшања услова живота) у максималном износу до 1.500 евра у динарској противвриједности, по породичном домаћинству. Општина Алибунар учествовала је у проналажењу адекватних кућа и обезбјеђивању грађевинског материјала, затим кроз помоћ пореског ослобађања и низ пратећих активности, као и у логистици и комплетној реализацији овог програма. Поред тога, општина је донијела Локални акциони план збрињавања избјеглих и прогнаних лица. У три избјегличка насеља изграђене су 144 стамбене јединице, од чега 104 по принципу самоизградње, а 40 по принципу кључ у руке. Од тога је изграђено по принципу самоизградње 50 станова у Владимировцу, 22 у Банатском Карловцу, 32 у Селеушу у коме се још налази и наведених 40 станова по принципу кључ у руке.

ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ АЛИБУНАР

Општина Алибунар је једна од општина у Републици Србији и заузима површину од 602 km² (од чега на пољопривредну површину отпада 51.531 ha, а на шумску 1.923 ha). Центар општине је насеље Алибунар. Општина Алибунар се састоји од 10 насеља. По подацима из 2011. године у општини је живјело 20.151 становника. По подацима из 2004. природни прираштај је износио –8,1‰, број запослених у општини износи 3.989 људи. У општини се налази 11 основних и 1 средња школа.

Алибунар, Банатски Карловац, Владимировац, Добрица, Иланџа и Нови Козјак имају већинско српско становништво, Јаношик има већинско словачко, Локве и Николинци имају румунско, а Селеуш има релативну румунску већину.

ПОЗИВ ЉУБИТЕЉИМА РОК МУЗИКЕ

– Ово је прилика да најавимо *BANAT SUMMER FEST* који ће се по први пут одржати 21. и 22. јуна 2019. године на излетишту *Девојачки бунар* у Делиблатској пешчари, а гдје ће наступити позната имена рок музике као што су Дејан Цукић, Кики Лесендрић, *Orthodox Celts* и *Texas flood*. Очекујемо љубитеље рок музике из цијеле Србије, а уз звучна имена рок сцене и прелијеп природни амбијент, добар провод је загарантован.

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ СТАРА ПАЗОВА **ЂОРЂЕ РАДИНОВИЋ** ОБЈАШЊАВА ЗАШТО ЈЕ ОВА ОПШТИНА МАГНЕТ ЗА ПРИВРЕДНИКЕ

ВЕЛИКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ИНВЕСТИТОРА ЗА НОВА УЛАГАЊА У ПАЗОВУ

Када је 2012. године постао предсједник Општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић није ни слутио какве ће промјене да настану у годинама које су тада биле пред њим.

Општина Стара Пазова је одувијек била на изузетно повољном географском положају. Некад се чини да сви путеви воде кроз њу, јер се налази између два аутопута, повезана жељезницом на пола пута између два највећа града у Србији Београда и Новог Сада.

Чињеница је, међутим, да ниједна претходна власт није успјела искористити многе предности ове општине.

У задњих 7 година ова Општина је отворила на хиљаде радних мјеста и дошла је до оне фазе у којој многи који не живе на територији ове општине у њу долазе да би радили, међу њима су најбројнији грађани комшијских општина Земуна и Инђије. Процјена је да само из Инђије свакодневно долази више од 2.000 радника. Прилив људи довео је до градње нових станова, цијене некретнина расту, а сређивање пословне зоне доводи до све већег броја инвеститора који поучени искуством претходника Стару Пазову доживљавају као сигурног партнера.

– Са поносом можемо да кажемо да је пословна зона у нашој општини најперспективнија у цијелој Србији. У току је израда просторног плана и детаљне регулације централне индустријске зоне. Велико је интересовање инвеститора и већ до краја године у Пазову ће доћи још неколико престижних компанија. Неки од њих су свјетски позната имена. Оно што нас посебно радује је што постојећи инвеститори шире своје капацитете. Управо такве вијести јесу најбоља реклама Старе Пазове за људе из пословног свијета – прича за *Српско коло* Ђорђе Радиновић.

● **Општина Стара Пазова је позната и по ефикасном рјешавању грађевинских дозвола.**

– Тако је заиста одувијек и било. Међутим, наша општина има велику конкуренцију и на тржишту рада. Логично је да сваки човјек бира што је могуће боље плаћен посао. Запослени у локалној самоуправи немају велике плате и тешко је формирати тим на дуже стазе, а нисмо у могућности да се носимо са моћним компанијама које нуде по два, три пута већа лична примања. Ми заиста желимо да наше Одјељење за урбанизам подигнемо на што већи ниво. Наша администрација затрпана је захтјевима привреде за локацијске или грађевинске дозволе. Ипак, имамо тим младих људи који својом енергијом успијевају да надомјесте недостатке, а сатисфакцију за малу плату проналазе у личној афирмацији и стицању нових искустава.

СТАНОВИ УСЕЉИВИ ДО КРАЈА ГОДИНЕ

● **Докле се стигло са градњом станова из Регионалног стамбеног програма?**

– У завршници је пројекат који подразумијева изградњу 169 станова у Старој Пазови, финансиран је из два извора, из Развојне банке Савјета Европе у износу од 4,8 милиона евра и средствима Општине од око 1 милион евра. Станови ће бити усељиви до краја ове године. Са истом намјеном за становање избјеглих и расељених лица, у старопазоваčком насељу Голубинци, изграђена је нова зграда, инвестиције од око 850 хиљада евра, са 30 стамбених јединица које ће ускоро бити усељиве. У току је и изградња кућа за лица ромске националности (пројекат *Успостављање одрживих рјешења за становање Рома у Старој Пазови*), а објекти се налазе у Фрушкогорској улици у Старој Пазови. Наш допринос подразумијева обезбјеђивање парцела тј. локација за изградњу, неопходних инфраструктурних улагања, прилаза и комуналних прикључака, који ће осигурати квалитетно становање након усељења. Поред станова који се реализују у току је наставак регионалног пројекта, пети талас – додјела пакета грађевинског материјала, а недавно су у згради општине Стара Пазова потписане спецификације за грађевински материјал за 30 корисника. Међутим, интерес Општине за завршетак ових пројеката је заиста велики, јер ће се тиме, ријешити стамбено питање наших грађана, који су обухваћени поменутим пројектима. Желим да изразим и велику захвалност људима из Општинске агенције Стара Пазова захваљујући којима су испоштовани сви веома високи критеријуми међународних донатора. Ако изузмемо велике градове Београд и Нови Сад и у овом сегменту Стара Пазова је најбоље котирана.

● **Који су кључни инфраструктурни пројекти у овој години?**

– Реконструкција локалних путева, која ће бити рађена кроз јавно-приватно партнерство је најважнија капитална и по обиму веома сложена инвестиција. Знамо да економског развоја нема без добре путне мреже, добре повезаности свих насеља и индустријске зоне. Предвиђена је реконструкција путева Пут Нови Бановци–Стари Бановци–Белегиш–Сурдук, Стари Бановци –Нова Пазова–Војка, Пут Стара Пазова–Војка–Крњешевци, сви са припадајућим саобраћајницама, а у оквиру овог пројекта ће бити реконструисане све раскрснице и аутобуска стајалишта. Пројекат обухвата и реконструкцију и изградњу пјешачко-бициклистичких стаза Белегиш–Стари Бановци–Нови Бановци, Војка–Стари Бановци, до центра Старе и Нове Пазове, док дуж регионалног пута Стара Пазова–аутопут Београд–Нови Сад није могуће сада радити пјешачко-бициклистичку стазу.

● **Стара Пазова је задњих година добила и велики број кружних токова.**

– Пратећи европске трендове за то смо се опредијелили из разлога што се показало да су такве раскрснице најбезбједније, да су најлакше за одржавање, а притом саобраћај се одвија без икаквог застоја. Међутим, нису сви путеви у надлежности наше Општине. И на нивоу Републике постоји тренд равномјерног развоја, а с обзиром на то да је код градње новопазоваčке петље, уз наше велико ангажовање, подршку и финансијско учешће, и од стране ЈП *Путеви Србије* уложено више од два милиона евра морамо да будемо стрпљиви. Ипак, очекујемо да ће у наредном периоду доћи до реализације санирања пута од Старих Бановаца до Старе Пазове који као пут државног реда (II А ред) је ван наше надлежности.

● **Шта се дешава са изградњом канализације?**

– Иако постоји пројекат за јавно-приватно партнерство на 20 година, морало се од тога одустати јер је у питању више од 230 км мреже, па ће овај посао ићи у три фазе. Прва фаза обухвата изградњу канализационе мреже у Старој и Новој Пазови, друга изградњу пречистача, док би у трећој фази канализацију добила и сва остала насеља у овој општини.

● **Који су још пројекти планирани?**

– У Војки се наставља изградња водоводне мреже за око 1.500 домаћинстава, гдје толике деценије није постојало снабдијевање водом из мреже. У Голубинцима ће стара спортска сала уз реконструкцију бити претворена у Културни центар *Голубинци*, а за капелу у Крњешевцима је расписан јавни конкурс. Цијеле општине тиче се трећа велика инвестиција – уређење јавне расвјете, прелазак на ЛЕД расвјету и изградња у индустријским зонама. Поред тога градиће се школска спортска сала у Новој Пазови, паркови у Новој Пазови (на локацији баре у Улици Милоша Обилића) и у Новим Бановцима код стадиона.

● **Да ли је у плану градња нових вртића?**

– Посебну радост изазива чињеница да је у експанзији број дјеце у нашој општини. Из тих разлога, захваљујући разумијевању власника, успјели смо да откупимо парцелу за проширење вртића у Старој Пазови. У Старим Бановцима и у Војки изнајмљен је простор за вртиће, али у наредном периоду планирамо да и тамо саградимо објекте за ову намјену. Из практичних разлога, могли би по угледу на Нови Сад и Београд да покренемо иницијативу за приватне вртиће са тим што би Општина субвенционисала трошкове, тако да то не би додатно угрозило породичне буџете.

● **Граде се и спортске сале.**

– Изградња спортске сале у Старим Бановцима као заједничка инвестиција Општине и Фонда за капитална улагања Војводине је већ одмакла. У току је градња спортске хале и у Новој Пазови што ће увелико олакшати рад клубова који ће напокон добити термине за своје активности. Такође, радићемо реконструкцију школе у Новим Бановцима, а ускоро креће и изградња школе у Белегишу за које је Канцеларија за јавна улагања Србије планирала 850 милиона динара. Према плану из тог извора ићи ће и средства за пројекте реконструкције домова здравља у Старој и Новој Пазови.

● **Утисак је да се са неким радовима касни.**

– Код извођења радова на великим градилиштима највећи проблем представљају подземне инсталације. Најчешће морају да се измјесте, под посебно прописаним процедурама што захтјева додатно, непланирано вријеме. Такође, суочили смо се са проблемима непостојеће техничке документације. Наиме, поједини објекти деценијама катастарски нису били уцртани на одговарајући начин. Пошто би до тих информација дошли тек по покретању неког посла у више наврата смо морали да понављамо процедуру да би могли да комплетирамо неопходну пројектну документацију. Нажалост, стари урбанистички планови и тадашња пратећа документација показала је многе мањкавости које су нам углавном отежавале посао. Када смо ријешили све постојеће препреке напокон је за школе у Старим и Новим Бановцима, као и за Белегиш, издата грађевинска дозвола и приступиће се санацији школа. Укупна вриједност радова већа је од 300 милиона динара.

● **Да ли се општина Стара Пазова равномјерно развија?**

Чини се да тај развој најбоље уочавају људи који нам дођу у госте. Желимо да сва наша мјеста добију препознатљив изглед и уређене центре. Уређењем центара Крњешеваца и Сурдука настављамо тај тренд. Остало је још да се реновирају центри Белегиша и Голубинаца, а свакако најзахтјевнији и најкомплекснији посао који је пред нама је уређење центра Старе Пазове.

Т. ЂОРОВИЋ

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100. 000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4. 500–5. 000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

4.

РАСТИНА

Тачно 28. јула 1920. године велепосјед барона Алајоша Редла површине 3.993 к.ј. и 756 кв.хв. око мајура Растина сјеверно од Сомбора стављен је на располагање аграрној реформи „пошто је барон погинуо на страни Аустрије". На велепосједу у том тренутку Клаус и Розенберг индустрија из Сомбора држала је у закупу 1. 410 к.ј. земљишта и до тада сваке године сијала 300 к.ј. шећерне репе. За економску 1919/20. становници села Сантова од велепосједа у закупу су имали 445 к.ј. земље, а села Ђурића 61 к.ј.

„На велепосједу има 303 броја са 250 пространих одјељења гдје би се могло населити до 200 породица. Има млинове, столарску и ковачку радионицу и друге радионице. Има све услове да се на њему колонизује једно погранично село јер посјед лежи на самој граници", констатовано је у записнику ревизије посједа Растина. На велепосједу Растина Меланије Редл уд. Алајоша Редла налазило се 26 зграда, од којих 19 за становање, три стаје, 2 свињца, по једна ковачница и шупа.

СТИГЛИ ЛИЧАНИ И ХЕРЦЕГОВЦИ

Од пролећа 1921. године дошло је до масовног насељавања српских добровољаца из Лике, махом из околине Коренице, као и насељеника из Херцеговине, из околине Гацка. Земљиште су надељени добровољци добили у привремен закуп економске 1920/21. јер је Жупанијски аграрни уред из Суботице 19. фебруара 1921. године комуницирао са *Клаус* и *Розенберг индустријом* из Сомбора и том приликом је констатовано да је из закупа земљишта поменутог закупника „издијељено страним добровољцима" 29 к.ј. поорано и 193 к.ј. житом засијаног земљишта. Колонисти су 3. маја 1921. године формирали своју аграрну заједницу тежећи да што прије изграде куће. Августа 1921. године југословенска војска и управа повукле су се из околине Баје, Печуја и са простора Поморишја у Мађарској тако да је нова југословенско-мађарска граница пролазила поред самог мајура односно будућег колонистичког насеља. Педесет избјегличких породица Срба из Сантова 25. септембра 1921. године налазило се привремено смјештено уз добровољце из Лике у зградама мајура Растина. 8. новембра 1921. године привремено је надјељена земља за 34 избјегле породице из Сантова на мајуру Растина. Министарство за аграрну реформу 16. децембра 1921. године упутило је допис Жупанијском аграрном уреду у Суботици да избјеглице из Сантова остану на посједу и да се анулира претходна одлука о њиховом измјештању. 18.јануара 1922. године поред 97 насељених добровољаца на овој пустари живјело је само 12 породица из Сантова иако је свештеник Чеда Еремић из Станишића 15. марта 1922. године упутио допис Жупанијском аграрном уреду у Суботици у име 50 породица из Сантова и 100 добровољачких породица „који чине црквену општину".

КОЛОНИСТИ ПЛАЋАЛИ ЗАКУП ЗГРАДА У КОЈИМА СУ ЖИВЈЕЛИ

Насељени добровољци из Лике живјели су у зградама за становање, али и магацинима и стајама на мајуру. Насељени добровољци и колонисти плаћали су закуп зграда у којима су живјели. Тако су 14. новембра 1921. године 83 добровољца насељена на мајуру Растина, платила мерничке трошкове за земљу добијену у закуп и „кирију за станове у којима станујемо". Према записнику аграрне заједнице у колонији Растина, од 6.марта 1922. године, тражено је од насељеника који су живјели у мајурским зградама да „дворишта редовно чисте два пута недјељно и да се исто по кућама одржава ред и чистоћа". Предсједник аграрне заједнице на мајуру Раде Прица 14. новембра 1921. године тражио је материјал за градњу 169 кућа добровољаца и колониста насељених у Растини, а 26. јула 1922. године насељеници су извијестили Жупанијски аграрни уред у Суботици да су нашли мјерника спремајући се за парцелисање кућних плацева и градњу. 11. јануара 1923. године извршена је процјена господарских зграда на Растини, а 8. априла1925. године аграрна заједница откупила је зграде на мајуру од велепосједника Меланије Редл за 200.000 динара и од 1926. године почела је градња кућа у новом насељу од тврдог материјала. Задња рата за откуп зграда од стране добровољаца из Растине исплаћена је 1. марта 1926. године заступнику баронице Редл адвокату Радиши Јовановићу. Геометар Славко Мартинић 17. фебруара 1926. године доставио је понуду аграрној заједници Растина за мјерење и исколчавање кућишта за 164 добровољца, 27 аутоколониста и 4 колонисте, плацева за јавне зграде и 10 кућа за резерву. Цијена по кућном плацу била је 125 динара. До 1. јануара 1928. године у колонији је било изграђено 113 кућа, а до 1. јуна 1934. године 147 кућа.

МОЛБА РИМОКАТОЛИЧКОГ ЖУПНИКА

Римокатолички жупник из Ријице тражио је од Матије Јунга предсједника општине Ријица 22. октобра 1934. године да се на Растини престане са рушењем католичке капеле које је почело од крова. Добровољци Проко Влатковић и Миле Дракулић истог дана саслушани су тим поводом у општини Ријица и притом су истакли да су уговором из 1925. године откупљене све зграде на мајуру, па и капела која је била „скроз порушена изнутра" и да је њено демолирање и крађа црквених ствари извршени приликом револуције 1918. године када Срба овдје уопште није ни било. Крађу су извршили Мађари и Нијемци као слуге спахијске или као становници сусједних села, а цијела зграда је уступљена за подизање српске цркве или у школске сврхе. Католички бискуп Лајчо Будановић из Суботице 1. априла 1934. године тражио је од КБУ Дунавске бановине „да се стане на пут овом светогрдном харању".

До почетка градње новог насеља 1926. године живот колониста био је одређен привременошћу становања, тешким условима живота, али и сударима са власницом велепосједа и њеним заступницима и догађајима који су били одређени животом на самој граници. „Колонисти су дошли без игдје ичега" 30. јуна 1935. године описивао је имовно стање колониста из Лике и Херцеговине непосредно по насељавању у колонију Растина ревизор Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем, Богдан Прњајић. „Задужили су се код неких зеленаша, али и честитих и поштених трговаца. Првих година било је доста смртних случајева, болести и друго. "

БАРУНИЦА РЕДЛ УНИЈЕЛА НЕМИР

Такође, у првим годинама по колонизацији ширили су се гласине које су међу колонисте уносиле несигурност. Начелник Жупанијског аграрног уреда у Суботици Министарству аграране реформе 25. јануара 1922. године упутио је допис у којем се каже да се „говори да велепосједница баруница Редл свој велепосјед Растину хоће да прода неком конзорцијуму мимо забране отуђења и оптерећења великих посједа". Аграрна заједница у Растини 14. марта 1923. године жалила се Жупанијским аграрном уреду у Суботици да „удовица барона Редла продаје земљиште Швабама из околних села и то баш уз саму границу". Велимир Влајић опуномоћеник велепосједа био је члан конзорцијума велепосједа Растина и 31. јула 1922. године намјеравао је да прода 815 к.ј. са велепосједа становницима Сантова чија је земља остала у родном селу у Мађарској, а који су живјели у Берегу. Одлукама аграрне администрације баронице Редл 100 к.ј. земљишта издавала је Нијемцима из Ријице у "аренду", а по допису колониста из Растине од 1. маја 1923. године „од 1918. године живјела је у Аустрији, у Бечу, и додијељено јој је још 300 к.ј. земље док заједница од 120 чланова која посједује 110 крава, 110 коња, 200 свиња упркос молби за додијелу ливаде и оранице још није примила одговор". Власница велепосједа преко својих заступника исјекла је и продала шуму 1923–1924. и остао је само један мали, несасјечени дио. Колонисти у Растини, ипак, нису долазили у додир са самом велепосједницом иако се њена сјенка осјећала над колонијом, већ са њеним заступницима који су заступали интресе велепосједа, али и своје личне. Тако је управитељ имања Еуген Керењи према жалби добровољца Стеве Пеиновића од 15. августа 1921. године „продавао непотребне оруђе и копаће плугове, прекобројна кола и друго разно оруђе" које је Министарство за аграрну реформу инвентарисало у Ђурићe, Сантово и друга околна мјеста која спадају у Бајски трокут тј. у будућу непријатељску земљу. Жупанијски аграрни уред из Суботице 20. јула 1921. године преузео је од заступника баронице Редл живи и мртви инвентар у вриједности од 120.610 динара, али је заступник велепосједа бивши сресни начелник среза сомборског и општински бележник Општине Ријица Велимир Влајић са жандармима одузео живи и мртви инвентар у вриједности од 23.000 динара. Аграрна заједница Растина 1. маја 1923. године упутила је допис Жупанијском аграрном уреду у Суботици у којем се жалила на „опуномоћеника баронице Редл, Влајића који је са жандармима из Гакова којима је обећао 2 к.ј. за услуге дотерао 50 мршавих волова од разних трговаца из Сомбора на пашу и истјерао стоку нашим добровољцима са пашњака".

Формирање југословенско- мађарске границе уз колонију и граничних караула које су се налазиле у близини насеља доводило је досељенике у однос са официрима и војницима распоређеним у караули на самој граници. Колонисти су се жалили 3. фебруара 1922. године да „код овдашњег каштиља дворца се налазе три магацина а кључеве држи погранична straža. Ту има клупа, столова, алата, кола. Ми видимо дневно да се ти магацини чисте, помало се продаје. Овдје је отворена читаоница и за њу купујемо столове". Колонистима је од 350 метара сијена са велепосједа 1921. године издијељено 106 метара, за вријеме мобилизације у прољеће 1921. године војска је одвезла 244 метра сијена, а пуковник 5. пука на упит је према тврдњи добровољаца из Растине одговорио „то је сијено Влајић купио, и то све без одштете". Капетан пограничне straže у Гакову, Станковић, према жалби добровољаца из Растине од 8.маја 1922. године „изјавио је да му је земљиште посијано дјетелином (77 к.ј) предао Велимир Влајић и да ће је он косити, под пријетњом батинама забранио је приступ, а на дјетелину поставио стражу". Капетан Станковић 22. маја 1922. године тврдио је да се „стално Мађари жале на наше растинске добровољце да исти краду стоку и друго и више је пута био на састанку код Ђурићевих салаша са мађарским комадантом из Гаре". Аграрна заједница из Растине и 31. јула 1926. године упутила је тужбу против капетана и команданта пограничне straže у Гакову Милорада Рафаиловића „који је са својим војницима покосио насилно и незаконито дио пашњака аграрне заједнице".

ЧЕСТИ КОНФЛИКТИ

Ипак, и добровољци у Растини у дезорганизованој колонизацији, суочени са тешким животом, нехигијенским условима живота, честим болестима и умирању, са ратним и фронтовским навикама били су људи склони конфликтима у самој колонији или са окружењем. Ђорђе Терзин школски надзорник који је посјетио колонију 14. фебруара 1922. године поред утиска о раду школе у новом насељу констатовао је да у „селу нема никакве власти сем аграрне заједнице... Међу сељацима често бивају туче, једном су скоро ископали око, имају оружје и у размирицама њиме се служе".

Лоши услови колонизације одражавали су се на свакодневни живот колонистичке заједнице у Растини. Ђорђе Терзин школски надзорник 14. фебруара 1922. године боравио је у школи у Растини, у мајурској згради која је привремено служила у школске сврхе. Због недостатка огријева школа није радила. Командант пограничне јединице дао је „неколико цјепаница" за потребе школе. Школа није имала послужитеља и дрва су цијепали колонисти или учитељ. Учитељ је сам окречио школу уочи Св. Саве за „своје паре". Школска зграда била је „ниска, влажна, прозори мали". На самој колонији 1922. године није било гробља и 1. априла 1922. године аграрна заједница из села тражила је да се одреди мјесто за гробље јер су „покојници ношени на гробље 8 км". „70% наше сиротиње на Растини и данас оскудијева за насушним хлебом, а поготово у топлом одијелу, огрјеву" писао је 26. јануара 1931. године општински биљежник Властимир Станковић о стању на колонији Растина. „Услијед тога обољења међу њима јављају се у већој мјери. Општински љекар др. Глигорије Филиповић чини са своје стране све што може да болести отклони, али аграрна сиротиња није у стању ни аспре да да за најнужније лијекове."

Ново насеље 11. новембра 1925. године задесио је и пожар. Секретар аграрне заједнице С. Филиповић о томе је извијестио Савез аграрних заједница за Банат, Бачку и Барању. „Увече око 11 часова избио је пожар у великој штали у којој је било 40 комада марве. Уз све напоре тешко је успјело маси окупљених добровољаца да спасу мали број коња и крава. Изгорјела је штала са 29 грла коња и крава поред ситне стоке. Има више лакше повријеђених добровољаца, а један је тешко повријеђен. Изгорио је и одмах је пренијет у болницу у Сомбору тако да се сумња у његов живот. "

У случају великих киша колонија Растина је била изложена поплави. „Многа дворишта у насеобини Растина подложна су поплави", 5. јуна 1929. године писао је Груја Медаковић стручњак се асанационе радове о приликама у колонији Растина које су се одражавале на здравље становништва, а које су биле посљедица непогоде. „У случају мало веће кише, насеобина је као и оранице подложна поплави јер се насеобина налази у једној природној котлини... Ту се стварају баре услијед којих су куће подложне рушењу, а баре се услијед врућине претварају у смрадне кањуже, легла комараца и заразних болести... Треба канализационом мрежом одвести воде у поток Плазовић, мањи дио западне насеобине и дијелом у постојећу бару, већи дио источне насеобине."

НАСТАВИЋЕ СЕ...

У ГРАДИШКИ ОДРЖАН ПОМЕН ЗА СРБЕ СТРАДАЛЕ У ЗЛОЧИНАЧКОЈ АКЦИЈИ *БЉЕСАК*

Нико није одговоран за ратне злочине почињене над Србима у Западној Славонији

У Градишки је обиљежена 24. годишњица страдања и егзодуса Срба из Западне Славоније, током хрватске војне акције *Бљесак*.

Вијенце су код спомен-плоче српским жртвама Западне Славоније положили предсједавајући Предсједништва БиХ Милорад Додик, предсједница РС Жељка Цвијановић, делегација Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, посланици у Народној скупштини Републике Српске, чланови породица српских жртава, представници Трећег (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ, Удружења Срба протјераних из Западне Славоније, Удружења породица несталих и погинулих *Суза*, Борачке организације РС и Градске управе Градишка.

ВИЈЕК ИНТЕГРАЦИЈЕ СРБА

Додик је у свом обраћању након помена рекао да су Срби „највећи страдалници прошлог вијека, а да је акција хрватске војске *Бљесак* била завршна операција против Срба, који су готово очишћени са територије Хрватске".

– На крају прошлог вијека десило се страдање и етничко чишћење Срба на простору Хрватске и Федерације БиХ. Нажалост, ни данас не престаје притисак на живот и српски национални идентитет – поручио је Додик.

Према његовим ријечима, овај вијек треба да буде вијек интеграције Срба, „који морају јасно да изађу са програмом националне и државне интеграције и не прихвате све оно што долази са Запада, одакле су долазила највећа српска страдања".

КОГА СУ ШТИТИЛЕ УН?

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић рекла је да свијет не жели да зна за овај злочин и жртве зато је наша обавеза да их се сјећамо и још гласније говоримо о егзодусу.

– Сва она подручја која су била под заштитом УН су простори који су видјели највећа страдања цивила. Постављамо питање, зашто? Како је то могуће? И само ћу рећи, да ми и данас кад се боримо за стабилност, мир, слободу политичким средствима, не смијемо да заборавимо ни та лицемјерства и ове злочине – истакла је Цвијановићева.

На подручју Западне Славоније је до 1995. године и акције *Бљесак*, живјело око 15.000 Срба. Та област била је под заштитом УН. Према подацима Информационо документационог центра *Веритас*, међу 283 погинулих Срба током *Бљеска*, било је 114 цивила, док је заробљено 1.450 војника, који су мучени. За убијање и протјеривање Срба у акцији *Бљесак* хрватских Оружаних снага у Западној Славонији још нико није одговарао.

Одржан помен у храму Светог Марка у Београду

Парастос српским жртвама у Цркви Светог Марка у Београду, пред више стотина Крајишника, служио је 1. маја јереј Миодраг Ристић.

Након тога, у Ташмајданском парку, код споменика српским жртвама страдалим у ратовима 1991–2000. године, на простору бивше Југославије, положени су вијенци и цвијеће, а присутнима се обратио шеснаестогодишњи Коста Којић, чији је дјед, нестао приликом ове акције хрватских полицијских и војних снага. Којић је истакао да је тог 1. и 2. маја 1995. године, за само 36 сати, са подручја Западне Славоније, која се тада налазила у саставу Републике Српске Крајине и под заштитом УН, протјерано 15.000 Срба, 283 је убијено или нестало, међу којима 56 жена и осморо дјеце.

» ДА ЛИ ЋЕ УНУК ДОЋИ ДО ИСТИНЕ: Коста Којић тражи свог несталог дједа

УНУК ТРАЖИ ДЈЕДА

Коста је рођен у Београду 2003. године, а његов дјед је погинуо 1. маја код Окучана и његови посмртни остаци још увијек нису пронађени. Породица покушава да дође до његовог тијела како би га достојанствено сахранили, нажалост, за сада безуспјешно. Млади Којић сада има 16 година и каже да је само једном, претпрошле године, био у родном крају његових предака, али не размишља о томе да би тамо икада могао да живи.

– Видио сам нашу родну кућу, али срушена је. Све је срушено тамо. Од родитеља слушам о томе шта се догађало и тих деведесетих и раније, током Другог свјетског рата и не могу да разумијем толику мржњу према српском народу – испричао нам је Коста, додајући да је његов дјед по коме је добио име, и даље на списку несталих.

Костин отац Милан био је у колони која је тог маја 1995. године, избјегла од смрти. У Србији је касније засновао породицу и добио дјецу. Оно што је могао, учинио је. Сину Кости је дао име по дједу. Жали због неразумијевања хрватских власти које нису показале жељу да се нестали пронађу и на достојанствен начин сахране њихови земни остаци.

– На списку несталих је још 129 Срба, међу којима 56 цивила, укључујући и 26 жена. Од 148 ексхумираних посмртних остатака из групних гробница до сада их је 109 идентификовано. Ако се икада утврди идентитет ових 39 неидентификованих, опет остају непозната гробна мјеста 90 Срба – рекао је окупљеним новинарима Саво Штрбац.

НАПАД НА ТЕРИРОТИЈУ ПОД ЗАШТИТОМ УН

– У времену након агресије на Западну Славонију, хрватски судови су осудили велики број заробљених Срба на дугогодишње казне затвора за ратне злочине, које су издржавали у злогласном затвору *Лепоглава*, а неколико десетина заробљеника прошло је вишегодишње специјалне тортуре злогласне *Лоре* у Сплиту – истакао је Штрбац, додајући да нико са хрватске стране није осуђен.

– Мада је то био директан напад на територију под директном заштитом снага УН, за овај злочин до сада нико није одговарао. Директни извршиоци, али и генерали који су спровели у дјело замисао тадашњег врха државе, у Хрватској су и даље „национални хероји". Генерали Лука Џанко, Маријан Марековић, Младен Круљац и бригадир Стјепан Гашљевић командовали су том акцијом, али нико од њих никада није био ни осумњичен, а камоли да је одговарао не само за убиства цивила, већ и за све оно што се догађало након те акције, а што многи заборављају – нагласио је Штрбац.

Он је подсјетио да се пред Жупанијским судом води кривични поступак против предсједника бивше Републике Српске Крајине (РСК) Милана Мартића и команданта бивше СВК генерала Милана Челекетића због гранатирања Загреба у коме је погинуло шесторо људи.

– Они су то наредили како би Хрвати обуставили напад на Западну Славонију. Ако њих могу да гоне, онда неко мора да гони и тадашњи хрватски врх – истакао је Штрбац.

Још једно подсјећање на жртве *Бљеска* изазвало је на српској страни жалост, у Београду, Окучанима и мосту код Градишке гдје су такође Славонци одржали парастос страдалима. Истовремено Хрвати, предвођени предсједницом Колиндом Грабар Китаровић, у Окучанима су обиљежавали побједу, заборављајући на жртве, нестале и оне који би требало да одговарају за почињене злочине. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

ИЗГУБИЛИ И СУДСКИ СПОР

– Сигурно је да су Срби из Хрватске највеће жртве. Хрватска данас има проблем са становништвом, људи одлазе не само из економских разлога већ је тешко живјети у земљи гдје се релативизује усташтво – истакао је Драган Пјевач.

Предсједник Координације удружења породица несталих са простора бивше Југославије Драган Пјевач каже да правде за Србе нема и навео је да је само у селу Медари код Окучана убијено 22 људи.

– Породица Вуковић остала је без деветоро својих чланова, међу којима је било и троје дјеце од 11, осам и седам година. Њихове сестре су поднијеле захтјев за накнаду штете за душевни бол. Изгубиле су спор и добиле да плате 3.500 евра судских трошкова. Толико о правди за Србе – рекао је Пјевач, додајући да је Хрватска земља која је послије рата смањила број националних мањина највише у Европи, са 22,5 одсто на 7,5 одсто, највише наравно, на рачун Срба.

ЛИНТА: ДОКАЗ ДА ЈЕ ЦИЉ ТУЂМАНА БИО СТВАРАЊЕ ЕТНИЧКИ ЧИСТЕ ДРЖАВЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да је злочиначка акција *Бљесак* један у низу доказа да је циљ режима Фрање Туђмана био стварање етнички чисте хрватске државе. Навршава се 24 године од наведене акције хрватске војске и полиције, у којој је убијено близу 300 српских цивила и ратних заробљеника, а протјерано преко 20.000 Срба. Не смије се заборавити чињеница да је у злочиначкој акцији *Бљесак* протјеран мањи дио српског становништва са тог подручја. Већина Срба из Западне Славоније протјерано је још у јесен 1991. године у злочиначким акцијама *Отков, Оркан* и *Папук*. У тим акцијама, такође, убијани су српски цивили и ратни заробљеници и систематски су пљачкане и миниране куће и остала имовина у преко 200 села у којима су Срби били у апсолутној већини. Јасно је да надлежни органи Хрватске неће привести правди одговорне за ратне злочине над Србима јер се они сматрају ослободиоцима и херојима.

Линта поставља питање српском Тужилаштву за ратне злочине када ће бити подигнуте оптужнице против наредбодаваца, организатора и починиоца бруталних злочина над српским цивилима и ратним заробљеницима у злочиначкој акцији *Бљесак* и осталим злочиначким акцијама хрватске војске и полиције на подручју Западне Славоније? Крајње је вријеме да наше Тужилаштво почне да процесуира бројне ратне злочине који су почињени и против Срба, а не само против Хрвата, Бошњака и Албанаца. У супротном, српско Тужилаштво за ратне злочине због непроцесуирања злочина над српским цивила и ратним заробљеницима оправдава врхунску лаж Загреба и Сарајева да су Срби тобоже били агресори, а Хрвати и Бошњаци ослободиоци и жртве.

ПАРАСТОС У ОКУЧАНИМА

Првог мајског јутра, у цркви Светог Димитрија у Окучанима, одржано је молитвено сјећање за све српске жртве злочиначке операције ***Бљесак***, проведене 1. и 2. маја 1995. године, у којој је побијен велики број српских цивила, а становништво је доживјело велики егзодус. Литургију и помен служило је цјелокупно свештенство Пакрачко-славонске епархије, као и двојица свештеника из Осјечкопољске и барањске епархије.

Црква је била пуна вјерника којима су многи рођаци и чланови породице побијени у *Бљеску*, представника Срба у Хрватској и представника Србије. Осим саборског заступника Бориса Милошевића, помену су присуствовали потпредсједник СДСС-а Дејан Михајловић, предсједница Актива жена Мирјана Олуић Володер, замјеник градоначелнице Пакраца Никола Ивановић, предсједник ВСНМ-а Бродско-посавске жупаније Душан Ногић те замјеници начелника општина Окучани и Драгалић Синиша Мартиновић и Ранка Милојковић.

Осим Ивана Бошњака, државног секретара Министарства управе и предсједника Међувладине мјешовите комисије за унапријеђење положаја мањина у Влади Србије, у цркви су били замјеник амбасадорке Србије Давор Тркуља, Људмила Остојић из Генералног конзулата Србије у Вуковару и војни аташе Дејан Ђорђевић.

– Након *Бљеска*, Западна Славонија је испражњена од становништва српске националности, али ми је драго да се живот вратио у та подручја и да су наше институције заживјеле, иако се заједница суочава с проблемима – рекао је Никола Ивановић након комеморације. Послије литургије и помена, у селу Медари одана је почаст жртвама масакра у којем је 1. маја 1995. године побијено 22 цивила, од чега троје дјеце и једанаест жена. Злочин су преживјеле двије дјевојке које је заштитио један хрватски војник.

ПОМЕН ОДРЖАН И У ВЕТЕРНИКУ

Удружење ратних војних инвалида Покрајине Војводине је у цркви Светог Симеона у Ветернику обиљежило двадесет и четири године од злогласне акције ***Бљесак***. Након обреда одржан је и пригодан програм.

ЂУРЂЕВДАН У ЗАДУЖБИНИ ГОСПОДАРА БУДИМЉЕ ЖУПАНА СТЕФАНА ПРВОСЛАВА

У Беранама прослављена слава манастира Ђурђеви ступови

ТЕКСТ: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ
ФОТОГРАФИЈЕ: МИЛЕ ШАПИЋ

Када се са магистралног пута од Рожаја улази у Беране, мала асфалтирана улица са десне стране нас води до Манастира Ђурђеви ступови, кога многи мијешају са истоименом светињом изнад Новог Пазара.

Манастир је задужбина Стефана Првослава, сина великог жупана Тихомира, најстаријег брата Стефана Немање. Његов гроб се налази унутар манастира.

СВЕТИ САВА УСПОСТАВИО БУДИМЉАНСКУ ЕПИСКОПИЈУ

Градња манастира завршена је 1213. године, а одмах послије стицања аутокефалности Свети Сава је основао, поред затечене три, још осам нових епископија, међу њима и Будимљанску. Она је у вјековима који су пролазили мијењала своје име, а данашње, Будимљанско-никшићка епархија, са сједиштем у Манастиру Ђурђеви ступови, добила је маја 2001. године. Овим чином, заправо је обновљена Захумско-рашка епархија, у нешто измијењеним границама и са новим именом, које најбоље изражава њену сложену и бурну историју.

Епархији данас припадају подручја беранске, бјелопољске, андријевачке, плавске, рожајске, мојковачке, жабљачке, шавничке, плужинске и никшићке општине. На овом простору живи 242.585 становника или 39,4% становника у односу на укупан број становника у Црној Гори. У Епископији будимљанско-никшићкој живи 40.891 православно домаћинство са 148.998 чланова, док су остало становници исламске вјере.

На њеном челу налази се владика Јоаникије (Мићовић) који је за епархијског архијереја изабран од Светог архијерејског сабора на мајском засједању 2002. године. Устоличен је у трон епископа будимљанско-никшићког на празник Свете Марије Магдалине 2002. године.

Празнично бдијење одржано је у недјељу вече, уочи празника, у катедралном манастиру Епархије будимљанско-никшићке, Ђурђевим ступовима, пред већим бројем вјерног народа. Након тога, владика Јоаникије је организовао пријем за госте, у сједишту епархије.

Изразио је задовољство што празничну радост увеличава Његово преосвештенство архиепископ берлински и цијеле Германије Руске заграничне цркве Марко, велики пријатељ српског народа коме ово није први пут да долази у Манастир Ђурђеви ступови. Архиепископ Марко је изузетно образован, рекао је владика Јоаникије, дипломирао је на Теолошком факултету у Београду, а докторирао на славистичким студијама у Хајделбергу.

Владика Јоаникије се захвалио на доласку на овај црквено-народни сабор и Миодрагу Линти предсједнику Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону. Приликом овога сусрета, Линта је домаћину уручио поклон рекавши да му је изузетно задовољство што се налази овдје и што кроз Одбор

» Предсједник општине Беране Драгослав Шћекић

и Скупштину на овом скупу представља и Србију. Владика Јоаникије му је, нешто касније, узвратио поклоном.

Тачно у девет часова на празник почела је Света архијерејска литургија коју су предводили Његово високопреосвештенство архиепископ берлински и цијеле Германије Руске заграничне цркве Марко и преосвећени владика будимљанско-никшићки Јоаникије, уз саслужење свештеника и монаха ове Епархије.

МЕДАЉА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА АРХИЕПИСКОПУ МАРКУ

У име благодарности на посјети, владика Јоаникије, одликовао је, овом приликом, високопреосвећеног архиепископа Марка највећим одликовањем Епископије будимљанско-никшићке – Медаљом Светог великомученика и побједоносца Георгија I степена за унапријеђење и утврђење братских веза међу светим православним црквама и народима.

Архиепископ берлински и све Њемачке РЗЦ Г. Марко захвалио је на одликовању.

– Данас је празник овог манастира, и много шире од ове Епархије, то је заправо свеправославни празник који се, нарочито, види у Свето земљи, а и у нашим земљама гдје се у свакој цркви, данас, завршава Литургија и помен Светог Георгија – казао је високопреосвећени владика Марко, подсјетивши на житије Светог великомученика Георгија, који је принио смјелост, храброст пред царем Диоклецијаном у најстрашније вријеме гоњења хришћана. Поручио је, да из примјера Светог великомученика Георгија, треба сви да знамо и да се сјећамо основне истине наше вјере, а та истина је сам Христос.

На крају литургије, благосиљан је и преломљен славски колач. Домаћин овогодишњег славља била је породица пок. Веселина Вучетића, супруга Лидија, синови Дарко и Дејан и кћери Андријана и Драгана.

Породица Вучетић је дио колача предала др Никодину Раденовићу, који је преузео

» Владика Јоаникије, архиепископ Марко и Миодраг Линта

обавезу да припреми славље за идућу годину.

Како то и ред налаже трпезу љубави су припремили домаћини славе породица Вучетић, захвалили су се на указаној части, а током ње, пригодним говором, присутнима су се обратили архиепископ Марко, владика Јоаникије, Миодраг Линта и предсједник Општине Беране Драгослав Шћекић.

ШЋЕКИЋ: ЦРНА ГОРА ЈЕ СРПСКА СПАРТА

У име Општине Беране свим присутнима обратио се њен предсједник Драгослав Шћекић, поздрављајући све оне који су дошли овдје да заједно прославе овај велики празник значајан не само за Беране, него много шире.

– У Беранама поштујемо сваког грађанина без обзира како се он осјећао и којем се Богу молио, али желим да истакнем да Срби воле своје мјесто јер су своји на своме. Лично доживљавам, као и људи који су овдје на власти, и убјеђени смо у то да је Црна Гора српска Спарта. Братска Србија је увијек имала ослонца на браћу Србе из Црне Горе, а политике долазе и пролазе, проћи ће и ова као и многе друге. Било је и тежих момената, али се овдје опстало и СПЦ је такође опстајала и стварала државу Црну Гору, чувала Пећки трон и нема разлога да и у овим, али и у будућим данима не буде тако – рекао је Драгослав Шћекић наглашавајући да је пред локалном влашћу много искушења, али је сигуран да ће она тим искушењима одољети, баш као што ова светиња одолијева вјековима.

ЛИТИЈА УЛИЦАМА БЕРАНА

Предвођена архиепископом Марком и владиком Јоаникијем, литија сабраног вјерног народа, свештенства, монаштва и гостију Ђурђевданских свечаности, кренула је из порте, древне немањићке задужбине, Манастира Ђурђеви ступови. Уз пјевање тропара и читање Светог јеванђеља, празнична литија, бројног вјерног народа, прошла је кроз Беране.

Литија је пролазећи беранским улицама, застала на више мјеста са којих је изговарана божанска молитва за спас града и свих људи који у њему живе. Посебно је било лијепо видјети када се литија зауставила код мјеста у центру града где се гради Саборни храм Преподобном Симеону Мироточивом, као и када је ишла корзом кроз центар града.

Уз молитвени, свештени ход се вратила ка манастиру где је учесницима овог крсног хода, празник Светог великомученика и побједоносца Георгија честитао преосвећени епископ Јоаникије.

ХОР СВЕТЕ МАТИ АНАСТАСИЈЕ

Скупу су се затим обратили и архиепископ Марко и Миодраг Линта, након чега је одржан програм у коме су учествовали *Српски пјоци* из Београда, културно-умјетничко друштво *Коло* Беране и хор Свете мати Анастасије.

– Хор је формиран 2010. године, благословом и великом подршком владике Јоаникија, који га је благословио именом Свете мати Анастасије. Заступништвом Свете Анастасије и трудом госпође Андријане Вучетић – Обадовић, овај хор је врло брзо запјевао на светим литургијама у Ђурђевим ступовима и шире. Својим учешћем обиљежио је многе духовне свечаности широм сјевера Црне Горе. Од недавно сам ја преузео руковођење, бројимо 25 чланова, вјежбамо два пута недјељно, а како сте и сами видјели, данас смо учествовали и на литургији, трпези љубави и програму приређеном на крају ове свечаности – рекао је за Српско коло Дејан Вучетић.

За све оне који су учествовали у литији приређено је послужење и ко зна до када би трајао овај црквено-народни сабор у препуној порти манастира да то јака киша није спријечила. Срећом, како је пожелио још на јутарњој литургији владика Јоаникије, Бог је услишио жеље домаћина и док је литија ходила градом и док се одржавао културно-умјетнички програм кише није било.

ВУЧЕТИЋИ КУМОВИ СЛАВЕ

– Данашње наше домаћинство је велика част и задовољство за нашу породицу, јер је између осталог наш отац Веселин 3. августа 2017. године постхумно, од нашег владике Јоаникија, награђен архипастирском граматом за велики допринос који је дао на обиљежавању великог геноцида који се десио у селу Велика и Горњем Полимљу над недужним српским народом. Велико нам је задовољство да можемо да угостимо све данас овдје присутне и тиме дамо наш скроман допринос обиљежавању овог празника, а уједно и да се одужимо за оно што је владика Јоаникије урадио за цијелу ову лимску долину, а конкретно и за нашу породицу. Такође, овим чином желимо да се одужимо и нашем оцу који је велика дјела направио за живота. Драго ми је да су овдје поред уже и наша шира породица. То нас изузетно радује, јер смо васпитани у духу да гајимо складне односе у породици и да сачувамо оно што је данас изузетно вриједно остало, а то је здрава породица, што нам даје снагу за све даље подухвате који су пред нама – рекла је за *Српско коло*, кћерка Веселина Вучетића Андријана, дугогодишња водитељка црквеног хора и директорка Музичке школе у Беранама.

АРХИЕПИСКОП МАРКО: МИ СМО ХРИСТОВИ ДРЖАВЉАНИ

Високопреосвештени архиепископ берлински и цијеле Германије РЗЦ, који је велики пријатељ српског народа уживао је у ђурђевданском празничном сабрању. Архиепископ Марко је рекао да је за њега велика част што је, на овај свети дан, служио свету литургију у Манастиру Ђурђеви Ступови заједно са преосвећеним владиком Јоаникијем, свештеницима и народом, који се окупио у светој служби Божјој.

– У наше вријеме човјек често стоји пред избором шта да узме – Христову истину или неки материјални данак. Људи у професионалном животу мисле да ли треба испунити наређење власти или Христова наређења. Међутим, треба схватити да је закон Божји већи од свјетског закона. Ми смо, прије свега, Христови држављани, дражављани неба, па тек онда држављани неке државе. И тако треба да се увијек сјећамо ко смо. Ми смо будући или данашњи свједоци мученици. Можда нас не бију онако како су били Светог мученика Георгија и друге мученике, али нас често бију духовно лажима које се шире овим свијетом. Ми ипак, волимо овај свијет, нијесмо против њега, али ми смо против лажи – рекао је окупљенима на литургији архиепископ Марко.

Предвече се обратио и онима који су се обрели у порти манастира.

– Видим да има много омладине, много дјеце и то показује да је православна вјера жива. Многи су се трудили да је убију у срцу народа, али нису успјели, хвала Богу. Видимо да има будућност ова земља, овај народ и томе се радујем. Пренијећу ову вијест у Европу, у Њемачку гдје ћу даље служити, да кажем колико ви сви љубите своје Светитеље. Због тога се радујем, да читав град Беране учествује у овом свједочанству живе вјере – истакао је високопреосвећени архиепископ Марко.

ВЛАДИКА ЈОАНИКИЈЕ: ВЈЕРА И ЉУБАВ ЗАХТИЈЕВАЈУ ЖРТВУ

Учесницима литије, празник Светог великомученика и побједоносца Георгија честитао је преосвећени епископ Јоаникије захваливши се свима који су учествовали.

– Настављамо да славимо Васкрсење Христово са великим празником Светог великомученика и побједоносца Георгија, Ђурђевданом који је украс свих дана у години. Са њим почиње све да цвјета, а најважније је што, гледајући примјер вјере, љубави, жртве Светог Георгија и наше душе цвјетају оном вјером, којом је цвјетала његова душа. Његова вјера је била таква да је била спремна на жртву. Она вјера и она љубав која није спремна ништа да жртвује, него се само држи као неко увјерење, убјеђење, али не утиче позитивно на измјену живота и није спремна на дјелу да се потврди, није спремна да се жртвује за ближњег, то није права вјера и није права љубав – истакао је владика Јоаникије, додајући да се вјера и љубав Светог великомученика Георгија потврдила на дјелу.

» Владика Јоаникије и Миодраг Линта

– Када је видио да страдају хришћани, а он је тада био на високом положају војводе код римског императора, оставио је све и придружио се онима који страдају. Оставио је своје повластице, знајући да тиме оставља овоземаљски живот и све оно што он садржи и због чега смо толико везани за овај свијет. И гле чуда, он је по ријечи Божјој жртвовао свој живот, али га је нашао у наручју Божјем, жртвовао се за онога који је извор живота и Он га је обдарио вјечним животом – рекао је владика.

– Видимо да је достигао вјечност и по овом светом храму, који свједочи вјекове, а њему је посвећен. Овај свети храм, који је много страдао и био разапињан, посједује силу васкрсења Христовог. Име Светог Георгија посједује силу васкрсења Христовог, јер је Свети Георгије штитећи хришћане, себе жртвовао, али је вјечни спомен, вјечну славу задобио, и живот вјечни. Бог га је обдарио слободом да нас све заступа и штити – закључио је своју бесједу владика Јоаникије.

ЛИНТА: СРБИЈА ТРЕБА ЈОШ ВИШЕ ДА ПОМАЖЕ СВОЈ НАРОД У ЦРНОЈ ГОРИ

Сабрању поводом црквено – народног празника у Беранама, присуствовао је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Линта се два пута обраћао, приликом трпезе љубави и по повратку литије у манастир.

– Српски народ у Црној Гори налази се у тешком положају, јер се његова национална и људска права крше у многим областима – рекао је Линта и нагласио да Срби у Црној Гори немају статус конститутивног народа.

– Српски језик и ћирилица елиминисани су из званичне употребе. СПЦ је изложена сталним притисцима и пријетњама, у јавности и школама врши се ревизија историјских догађаја, из уџбеника се избацују познати српски књижевници и пјесници – истакао је Линта и додао да Срби имају великих проблема да дођу до запослења у државним службама и јавном сектору.

– Србија помаже свој народ у Црној Гори, али то треба да чини још више, јаче и снажније с циљем да српски народ опстане на свом вјековном простору и сачува свој национални и културни идентитет – рекао је Линта који је изразио посебно задовољство што међу окупљеним народом има пуно дјеце и младих људи.

– Будите поносни на своје српско име, језик и православну вјеру – поручио је присутнима Миодраг Линта још једном захваливши се владики Јоаникују што му је упутио позив за ову свечаност, као и на срдачном гостопримству које је исказано према њему и његовим сарадницима

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ ЈОВЕ КАБЛАРА *ГОЛУБИЋ-НАСЕЉАВАЊЕ, МИГРАЦИЈА И ОДРЖИВИ ПОВРАТАК*

Да ли је реалан повратак у Далмацију?

У свечаној сали Градске општине Нови Београд, 11. априла 2019. године одржана је промоција књиге Јована Каблара *Голубић-насељавање, миграција и одрживи повратак*.

- Пишући ову књигу, желио сам да побудим интерес мојих Голубићана, посебно млађе генерације, да размишљају... Не само о прошлости , већ о садашњости и будућности, о повратку, да се обнављају, а не гасе, наша огњишта. Историја је неумољива, она ником не пашта - истакао је на промоцији књиге аутор Јован Каблар, наглашавајући да је историја села Голубић, поред Книна, изузетно дуга, али нажалост, није у довољној мјери истражена и заштићена.

Скуп је почео минутом ћутања за преминулог професора Душана Дују Ђаковића, лектора, коректора и једног од рецензената ове књиге који није доживио њену промоцију.

Модератор Маја Вукојевић се захвалила, у име аутора и издавача књиге Удружења пензионера из Хрватске и Завичајног удружења Голубић, Београд-Голубић, великом броју присутних који су дошли на промоцију и готово испунили велику салу Градске општине Нови Београд, а затим прочитала неколико одломака из књиге.

» Јован Каблар, Маја Вукојевић, Коста Новаковић, Миле Рајчевић, Ђуро Куљанин и Милојко Будимир

БУДИМИР: ПРОПУШТЕНА ШАНСА ЗА ПОВРАТАК

Милојко Будимир, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске, један од сарадника Јове Каблара приликом настајања ове књиге, осврнуо се дијелом на историјске чињенице о постојању Срба у тим крајевима. Напоменуо је да су још у 14. вијеку на тим просторима изграђени српски манастири Крупа, Крка и Драговић, као и велики број цркава, што недвосмислено говори о томе да су Срби још раније живјели ту. У другом дијелу свог излагања говорио је и одрживом повратку Срба, не само у Голубић, већ и у друге опустошене дијелове Крајине након егзодуса 1995. године. Будимир сматра да је историјска шанса по питању повратка пропуштена приликом уласка Хрватске у Европску унију, када, по њему, није извршен довољан притисак и од власти Републике Србије да то буде један од услова њеног пријема.

- Ми, који се бавимо повратком Срба, схватили смо да уласком Хрватске у Европску унију 2013. године, шансе за повратак постају реално мање, него рецимо 2008. године када смо на низ релевантних адреса аргументовано послали наше захтјеве везане за ову тематику. Често сам у тим крајевима и оно што желим да нагласим је да тај повратак није одржив јер људи немају од чега да живе. Ово се посебно односи на урбано становништво. Изгубљено је станарско право, обнова кућа је одавно престала, а они који су се и вратили и како тако стамбено збринули, не могу да нађу посао - истакао је Милојко Будимир, додајући да је слобода кретања можда на вишем нивоу, а у каквом је стању привреда, најбоље се види по томе што и тамошњи Хрвати досељеници из БиХ, али и онај мањи број домицилних, махом напуштају Книнску Крајину.

НОВАКОВИЋ: СВЈЕДОЧАНСТВО О ПРЕЦИМА

О књизи је затим говорио др Коста Новаковић истичући да је поред увода и закључака књига подијељена на седам поглавља.

- Аутор се потрудио да читаоцима детаљније предочи и да их упозна са својим родним селом, једним од највећих и најразвијенијих у општини Книн до ратних догађања деведесетих, када је оно имало скоро 2,5 хиљаде становника, акумулационо језеро, хидроелектрану, велике обрадиве површине, путну и жељезничку комуникацију. По мени су најважнија поглавља о именима и презименима у Голубићу, гдје је на квалитетан начин обрађен овај дио посвећен својим прецима и сународницима. Књига представља још један допринос у очувању сјећања, успомена, али и садашњег трајања Срба Крајишника, посебно из Сјеверне Далмације и Книнске Крајине - закључио је др Новаковић додајући да, осим људи са наведеног подручја, књигу треба да прочитају и Срби из других крајева којима је стало до очувања националне свијести, традиције, језика, православља и опште културе.

Веома надахнуто, скупу се обратио и писац и књижевник Хаци Ђуро Куљанин. Он је рекао да сама дужина наслова књиге „препоручује читаоцима да се ради о обимној и озбиљној књизи".

- Каблар у овој књизи ништа није прескочио у том низу, том необичном сплету истински родољубивог завичајног вијенца и све је овлаш, или нарочито, дотакао. Дотакао је и историју, и земљопис, и демографију, и статистику, и ономастику, и топонимику. Ипак Јован застаје на теми одрживог повратка. Ма колико се он трудио да подуприје повратак, његова одрживост је далеко ван корица ове књиге. Рјешење, па ма какво оно било је, дабоме, у политици", истакао је, између осталог, Хаци Ђуро Куљанин говорећи у даљем свом излагању о сличностима Јованове Далмације и његове Херцеговине, било када су у питању историја, изрази, а посебно када је ријеч о свом имену и презимену, својој прошлости и својим коријенима.

ПУТОКАЗ ДО КОРИЈЕНА

Један од рецензената књиге проф. Миле Рајчевић, човјек из „комшијских" крајева из Дивосела код Госпића истакао је да је Каблара водилац љубав према завичају.

- Аутор је у књизи пружио податке о свом селу од његовог помена, аутохтоном становништву овог дијела Далмације и његовом трајању кроз историју и он реконструише и историјско – етнолошки анализира овај микро – простор, гдје се прати историјска вертикала овог краја и шире, од времена српских сеоба, насељавања, па све до грађанског рата у Хрватској 1991-1995. године, до данас. Генерације Голубићана ће у овој књизи пронаћи своје коријене, породично стабло, славе и спознати новији дио историје свог села - рекао је Миле Рајчевић, наглашавајући да је књига писана савременим књижевним језиком са реалистичним, јасним и коректним стилом.

На крају присутнима се обратио аутор књиге захваљујући се, прије свега, својој породици, затим бројним сарадницима који су му на било који начин помогли око писања књиге, од којих су неки и говорили на промоцији, као и Комесаријату за избјеглице и миграције Србије и Комерцијалној банци који су својим новчаним прилозима помогли њено штампање.

СВАКОГ ДАНА ИЋИ, АЛИ КУЋИ СТИЋИ...

Каблар је истакао да село Голубић данас не личи на оно какво је некад било, да је тамо остало мало старосједилаца и да је то углавном старачка популација, али да су Хрвати у центар села населили неколико стотина Хрвата претежно из БиХ који су данас тамо већински народ.

- Покушао сам, користећи своје искуство, направити приједлог на који начин се може спровести одрживи повратак, како би људи који се врате, могли и да живе од плодова свога рада. Да ли ће се то обистинити, показаће вријеме, мада сви знамо када смо напустили Книн да смо иза себе оставили фабрике у које се одмах могло ући и започети производња. Нажалост, оне су урушене, девастиране, рекао бих свјесно, да се ми не бисмо могли вратити. Ипак, остајем у увјерењу да је одрживи повратак могућ и чак домицилни Хрвати то знају. Надам се да ће млада генерација заиста покушати да се врати, јер то је њихово и нико им родни крај и крај њихових родитеља и предака не може одузети - истакао је Јован Каблар, завршавајући свој говор ријечима да је могао да оде из Книна да живи било гдје у тадашњој Југославији, али да му то никада није пало напамет, већ је стално чекао када ће се са неког путовања што прије у њега вратити.

Промоцији су присустовали чланови породице, велики број гостију, чланова више завичајних удружења, земљака, међу којима и народни посланик и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

У Белом Манастиру промовисана књига *Народни обичаји Срба у Барањи*

Промоција књиге *Народни обичаји Срба у Барањи* аутора Милана Дворнића одржана је 19. априла у Белом Манастиру. Ова књига садржи 350 страница и више од двије стотине географских карти, фотографија, цртежа и ауторових умјетничких слика. Штампана је у 300 примјерака захваљујући финансијској помоћи Министарства културе и информисања Републике Србије и Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са вјерским заједницама Аутономне покрајине Војводине.

На почетку промоције, која је окупила стотинак посјетилаца, присутне је у име организатора и издавача поздравио предсједник Вијећа српске националне мањине Града Белог Манастира Предраг Стојановић.

– Један једини који је на овим просторима сабрао у књигу народне обичаје Срба у Барањи је Милан Дворнић. Свједоци смо да се аргументи настоје оспорити, да се врши замјена теза, па и да се врши ревизија историје. Ово дјело има посебан значај јер ће трајно сачувати одређене вриједности живота, обичаја, традиције и културе нашег народа на овим просторима. Ово дјело је још један доказ да Срби на овим просторима нису репа без коријена – рекао је Стојановић.

Директор Музеја Војводине др Драго Његован је истакао да је велика част част што су провјерени стручњаци учествовали у рецензији ове вриједне књиге у којој је обрађено све што је карактеристично за Србе у Барањи.

Јован Вилић из Болмана присутнима се обратио аутентичним барањским диваном прочитавши здравицу, тзв. „сватовски оченаш", обичај који се чује на разним свечаностима, а највише се изговара на славама и свадбама. Да би угођај био још вјеродостојнији током цијеле промоције на платну се могла пратити и видео пројекција везана за аутора и књигу.

Присутнима се потом обратио и сам аутор који је већину свог излагања посветио мотивима писања књиге.

– Свему је претходило сликање слика на којима су народни обичаји барањских Срба, а пошто о тим обичајима до тада није објављено готово ништа било је извјесно да ће једнога дана све пасти у заборав, као да никада није постојало. У то вријеме су се, нажалост, одржавали само погребни обичаји. Сви остали су готово нестали, а нестајали су и они који су обичаје још памтили. Био је посљедњи тренутак да се нешто учини. Намјеравао сам да прикупљени материјал наставим објављивати у часописима, као што сам то раније чинио, но 2008. године указала се прилика па је уз финансијску помоћ ВСНМ Белог Манастира издана књига *Ој Видово, Видово* у којој је објављено оно што сам до тада имао. С обзиром на то да је још много тога остало недоречено, наставио сам са радом, и уз неколико нових казивача, прикупио доста нових података. Казивачи су већином били у одмаклим годинама старости, и зато је од њих 20, са којима сам посљедње двије деценије сарађивао, данас свега њих петоро живих – рекао је Дворнић.

» Детаљ са промоције књиге Милана Дворнића

Бираним ријечима, како то и доликује просвјетним радницима, о књизи је говорила и професорица Јадранка Радошевић која је уз професора Николу Живковића била лектор на књизи.

- Ауторово несебично залагање на пољу културе остаће запамћено као залог многим будућим генерацијама које ће уз ову књигу проносити и његовати обичаје Срба у Барањи у нади да се ти обичаји никад не забораве – рекла је Радошевић.

О књизи су још говорили рецензенти књиге, виши кустос етнолог из Музеја Војводине у Новом Саду Богдан Шекарић, кустос и музејски савјетник Музеја Новог Сада Душанка Марковић, те директор Завода за барањску повијесницу Даворин Таслицић. Након завршетка организатори промоције позвали су присутне да наставе с дружењем у холу сале у којем је уприличена и изложба слика Милана Дворнића на којима су насликани поједини обичаји описани у књизи.

ЗОРАН ПОПОВИЋ / СРБИ.ХР

У БИБЛИОТЕЦИ *СВЕТИ САВА* У ЗЕМУНУ ПРЕДСТАВЉЕНА НОВА КЊИГА МИЛОША КОРДИЋА

БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ – СЛИКЕ ЗАВИЧАЈА

У пуној читаоници земунске Библиотеке представљена је, 11. априла, нова књига Милоша Кордића *Било једном на Банији*, чији је издавач Српско културно друштво *Просвјета* Загреб.

О књизи је најприје говорио ауторов пријатељ из средњошколских дана, проф. др Душан Богичевић, који је рекао да, када су били ученици Учитељске школе у Петрињи нису ни сањали да би Милош могао да напише књигу, а он није ни помишљао да би могао ту књигу да представља.

– Банијци су отишли са Баније, а Милош Кордић је својом књигом послао Банију за Банијцима, па Банија није више у својим границама, већ је она по цијелом свијету. Ова књига је Банијцима донијела сјећања са Баније, догађаје који су се збили на Банији и без којих нема Баније. Имена људи, записани обичаји, ријечи, говор, и што је најважније – ту је Банија коју више нико никада неће моћи уништити – рекао је професор Богичевић и додао да се Кордићеве приповијетке читају лако, занимљиво су штиво и изазивају пријатан осјећај.

Душан Богичевић је напоменуо да је књига подијељена на девет цјелина: догађаји из дјетињства; одлазак у Петрињу; банијски књижевници; о ријекама; имена, презимена и надимци банијских Срба; села и градови Баније; пословице (531), клетве (218), псовке (398), ојкаче (342); непознате и мање познате, а можда заборављене ријечи, изрази и називи у говору банијских Срба и на крају књиге је ауторова пјесма *Не носите са собом*.

– На Банији се живот скоро потпуно угасио. Због чега је потребно подстицати појединачни напор за одбрану угрожених вриједности нашег народа – завршио је своје излагање Душан Богичевић.

ДУШАН ИВАНИЋ: ОСТАВИО СПОМЕНИК СВОМЕ КРАЈУ

Проф. др Душан Иванић је на почетку свог излагања о Кордићевој новој књизи истакао.

– Моје дружење са Милошем и његовим књигама је вишедеценијско. Ова књига има праву приповједачку позицију, а приповиједати је могао само онај који зна нешто што други не знају. Он је додао да књига *Било једном на Банији* постаје извор знања које се још само у књигама може наћи.

Професор Иванић је рекао да када се прочита поднаслов ове књиге – *Књиīа осјеčених сјећања и блаīих īодсјећања* – суочавамо се са пјесничком позицијом које искуство свога живљења преноси у сферу личног односа и истовремено га универзализује.

» Милош Кордић

– Када читам ту књигу осјећам се као да ју је написао неки Личанин. Она повезује искуства и социјалну, цивилизацијску и културну, историјску ситуацију цијелог нашег народа у Хрватској – рекао је Душан Иванић и напоменуо да сви који су остали без завичаја могу Кордићеве књиге читати као молитвенике или као што су се некада читале Вукове *Српске народне ūјесме*.

Професор Иванић се осврнуо и на дио књиге у коме Милош Кордић наводи ријечи и изразе у говору банијских Срба.

– Ријечи су занимљиве између осталог и због тога што оне пружају неку врсту тајне или прећутне историје епохе у којој су настале – рекао је професор Иванић и додао како је Милош Кордић написао необично дјело које ће са задовољством читати људи различитих интересовања и како је оставио неку врсту споменика своме крају.

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАВИЧАЈ ЈЕ НЕШТО ШТО ДРЖИ ЧОВЈЕКА

На крају се присутним гостима обратио и сам аутор. Захваливши се свима који су дали свој допринос у стварању и објављивању његове књиге, као и свима који су организовали њено представљање и учествовали у његовом програму, не заборавивши, поред поменутих професора Душана Иванића и Душана Богичевића, водитеља – земљака и пјесника Милоша Бајића, као и Владету Маринкова, ученика Музичке школе *Коста Манојловић* из Земуна, који је музицирао на гитари.

Аутор је навео да је овом књигом желио да дио свог живота који је провео на Банији запише и иза себе остави слике о њој онаквој каква је била кроз тих педесетак година које је тамо провео.

– Ово је књига сачињена од појединости, од детаља. Ово није књига која је цјеловита, није уџбеник, није монографија, не даје ништа од почетка па до краја – рекао је Кордић и додао да детаља са Баније има безброј, а човјек памти само оне лијепе, драге и миле.

Милош Кордић је рекао да је ходајући Србијом и неким другим земљама увијек тражио пејзаже Баније.

– Ја нисам тражио Банију, тражио сам завичај, а завичај је нешто што држи човјека. Што га је засновало и што га даље кроз живот заснива и темељи да истраје.

Било једном на Банији је књига сјећања и подсјећања.

На самом крају промоције Милан Пађен је прочитао пјесму о Милошу Кордићу.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНА ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ ЈОШ ЈЕДНОГ СРПСКОГ ПИСЦА СА БАНИЈЕ МИЛОША БАЈИЋА

КРСТ И ПЕТ КАМЕНОВА - НАЈСТАРИЈИ БИЉЕГ ЉУДСКОГ ПОСТОЈАЊА

На дан када планета Земља слави свјетски дан књиге, српски писац са Баније, Милош Бајић је 23. априла 2019. године у Библиотеци *Свети Сава* у Земуну читаоцима представио своју 17. по реду збирку пјесама *Крсī и ūеī каменова*.

Промоција је одржана на значајан датум – Свјетски дан књиге, присутни су се придружили обиљежавању овог дана. О књизи је говорио Бајићев земљак, имењак и угледни и признати мајстор писане ријечи Милош Кордић.

Крсī и ūеī каменова као наслов, како је рекао Милош Кордић, укоричио је у овој књизи богату галерију митолошких и архетипских слика. Слика створених језиком изненађујуће свјежине, језиком коме је извориште како у стварносном, „службеном језику", тако и у свјетлосним пољима народног, банијског српског језика, ијекавског изговора, коме је Бајић један од досљедних чувара и проносилаца „у даље".

– Камен припада, најранијој цивилизацијској и стварној историји, као и митологији. А и крст је знамен много старији од Христовог крста. Камен је у многобоштву и у паганским временима био мртвима први надгробни спомен. И не само у далеким временима, у Банији има доста камених трагова, биљега у камену. Митологија, религија и посебно умјетност много дугују камену, и крсту као исходишту постојања човјека с каменом и крстом, разапетог на каменој стијени Кавказа као Прометеј и на крсту као Христос на брду Голготи, као и под каменом, под крстом као мученици у Бајићевом Маутхаузену, затим Јасеновцу, у Аушвицу… Камен је живот, а крст је вјера у живот – рекао је Милош Кордић, који је пробрао стихове из првог циклуса књиге насловљеног симболично *Дана некоī*.

» Детаљ са промоције књиге Милоша Бајића

Камен сваки има своје брдо/ свако поље поток/ту гдје је била кућа/стојим испред развалине/ боље да је вече/ природа у мени постаје човјек…

Кордић се осврнуо и на циклус посвећен Београду мјесту живљења Милоша и његове породице. Живљења дугог 27 година.

– Оно што је пјесниково срце посебно изњедрило у овом циклусу јесте пјесма *Дуња*. Она као симбол, као знак срца од љубави да се живот наставља кроз радост за ново биће. Та мала унука Дуња свједочи како живот има смисла, како је живот с тим и таквим смислом заиста лијеп – рекао је Кордић.

У посљедњем циклусу *У сусреī ūрецима*, Бајић говори о страдалим Србима у Првом и Другом свјетском рату.

– Обол је оним банијским Србима, и не само банијским, који су за вријеме Другог свјетског рата били заточени у аустријском логору Маутхаузену, у коме је робовао и пјесников отац, преживио пакао, и вратио се кући. Међутим, то не значи да је Бајић ускратио било шта онима чије су кости остале – рекао је Кордић и додао како је Бајић био у Маутхаузену, и те страдалнике стиховима враћао читаоцима да и даље живе.

Поред пјесама из овог циклуса *У Рајфендорфу, Ашах, Крсī и ūеī каменова, Ебензе*, циклус као и збирка завршавају се упечатљивим свједочанством српских страдања у пјесми *У Маутхаузену 2018*.

– Поезија Милоша Бајића је поезија која је у непрестаној тежњи ка слободи, за слободом. Она је поезија која се отвара, која се шири, распростире, чији стих својом дужином, и у овој књизи пажљиво бира себи најпогодније просторе у коме свијетли као одрезан, па мајсторски прецизно избрушен прстен. И ту гдје га је његов отац пјесник смјестио, он је ту заиста слободан у оној слици коју је властитом слободом и осликао – рекао је Кордић.

Промоцију су увеличали и Владета Маринков, ученик 3. разреда Музичке школе *Коста Манојловић* који је свирао *Тарантелу* Јохана Каспара Мерца и ученик 1. разреда Музичке школе *Коста Манојловић*, Лука Симовић је на хармоници одсвирао Тарантелу композитора Морица Мошковског, модератор Милан Татишић.

ДРАГАНА БОКУН

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Милош Бајић је рођен 1947. у Великој Градуси, на Банији. Поезију је објављивао у листовима и часописима. Заступљен је у више антологија поезије и књижевних прегледа Срба из Хрватске. Добио је и неколико награда за поезију. Објавио је књиге пјесама: *Отетом завичају* (1992), *Из воде и камена* (1993), *Даље од даљина* (1994), *Бескрају додана година* (1996), *Пребивалишта* (1998), *Говор планине* (2000), *Шумски се надвио хлад* (2001), *Изабране пјесме* (2002), *Прије спавања* (2005), *С јабуком у руци* (2006), *По полеглим травама* (2008), *Учитељ полази на пут* (2009), *Прије мрака* (2011), *Навикавање на самоћу* (2014), *Кроз јутро пробуђено* (2016), *Са звонима испод неба* (2017).

ОДРЖАНО 13. ХЕРЦЕГОВАЧКО СИЈЕЛО У ЗРЕЊАНИНУ

Да се људски упитамо и да коју прозборимо

Са циљем да се очува традиција и његује култура завичаја у Зрењанину је, у свечаној сали Хотела *Војводина*, 12. априла 2019. године, Удружење Херцеговаца и пријатеља организовало Херцеговачко сијело и свечану академију под називом *Да се људски упитамо и да коју прозборимо*.

Традиција завичајних скупова које је још 2006. године започео чувени Урош Милојевић доживјела је своје 13. издање. Урош је отишао у легенду, а његов насљедник на мјесту предсједника Удружења Милан Бјелогрлић је истакао да су Херцеговци у Банату посебно поносни на своје пријатеље.

» Бојана Петровић одржала поучну бесједу

МИЛАН БЈЕЛОГРЛИЋ: СИЈЕЛА САЧУВАТИ ОД КЛИЗИШТА!

– Херцеговци своју будност и спремност исказују нарочито у временима тешким и тегобним, а када нису била таква? Ратних деведесетих Пејо Бајчетић окупља дружину и формира у Новом Саду прво Удружење Срба из Херцеговине чијом је организацијом и ангажовањем пружана помоћ завичају преко Дрине, за незаборав – рекао је Бјелогрлић и подсјетио да су потом основана херцеговачка удружења у Зрењанину, Вршцу, Суботици…

– У Београду се окупљамо по позиву удружења са називом срезова и општина Херцеговине. Бојим се да феномен инфлације не учини своје. Тренутак је за опомену! Сијела ваља сачувати од клизишта. Да се не сурвају у забаву и разоноду, у провод и добар залогај завичајни – поручио је Бјелогрлић и подсјетио да су сијела у земљи Херцеговој израз традиције јавног живота.

МАГНЕТ ЗА ИНВЕСТИТОРЕ

На почетку програма добродошлицу присутнима пожелио је градоначелник Зрењанина Чедомир Јањић који је истакао да се Херцеговци већ деценијама окупљају у овом граду.

– Веома сам поносан на све бољу сарадњу са Републиком Српском – рекао је Јањић и навео да Град Зрењанин има братске односе са Требињем, Лакташима и Бијељином.

– Трудимо се да сваки дан повећамо квалитет живота свим нашим сугрђанима и наш град промовишемо као најбоље мјесто за инвестирање – рекао је Јањић и подсјетио да је у Зрењанину недавно постављен камен темељац за нову фабрику гума *Линī Лонī* чија вриједност би према најавама требало да буде невјероватних милијарду долара. Јањић је најавио да ће се радити ауто-пут до Београда и до Новог Сада и подсјетио на чињеницу да је у овом граду у протекле двије године отворено више од 4.500 нових радних мјеста, као и да су многи спортски и културни објекти реновирани.

– Вјерујем да ће наш град стварно бити добро мјесто за живот и наредних година и деценија, а да ће наша сарадња и са Требињем и другим градовима Републике Српске бити на што већем нивоу – поручио је градоначелник Јањић.

» Матија Бећковић

» Милан Бјелогрлић

» Пејо Бајчетић

» Чедомир Јањић, Биљана Ружић и Мирко Ћурић

БОЈАНА ПЕТРОВИЋ: ЈАСЕНОВАЦ ЈЕ ПРАЗНА ЛИВАДА!

Херцеговцима се представила побједница 25. Светосавског такмичења у бесједништву Бојана Петровић. Ова студенткиња четврте године Правног факултета у Београду, чији је просјек оцјена 10,00 оставила је без даха публику изговарајући бесједу под насловом *Сто пута изговорена лаж постаје истина*.

Говорећи о злочинима почињеним у Јасеновцу она је истакла да ће посјетиоци загребачке Катедрале добити текст молитве за проглашење светим бискупа крвавог прста Алојзија Степинца и чути мису задушницу која се служи официрима геноцидне НДХ, док се њиховим жртвама не зна ни гроб ни име.

– У Јасеновцу немате шта да видите. У Меморијалном центру нема фотографија жртава, нема одјеће и обуће логораша, нема пећи у којима су живи људи претварани у пепео, нема ножева којима су их одране клали. Нема јама. Јасеновац је празна ливада. Нема леша, нема гроба – нема ни злочина – рекла је Петровићева наводећи бројне примјере из најновије историје који потврђују да се култ усташтва и данас шири Хрватском.

Готово сат времена публика је уживала слушајући надахнутог академика, српског пјесника, Матију Бећковића који је казивао своје стихове и афоризме, као и описе знаменитих Срба из његове књиге *100 мојих* портрета.

У склопу академије наступио је оперски пјевач Никола Баста и гуслар Љубиша Атељевић, члан ДГ *Петар Перуновић* из Зрењанина.

Програм су водили Александра Кандић и Лука Бањ.

Као и сваке године завршница окупљања организована је у ресторану Хотела *Војводина* у коме је и овога пута било окупљено скоро 400 Херцеговаца. Након благослова, здравицу је земљацима пожелио родоначелник свих херцеговачких удружења Петар Пејо Бајчетић, који је ове вечери прославио и свој јубиларни 80. рођендан.

Окосницу завичајног програма чинила је група *Ерцеговина* из Сечња.

И овдје су госте поздравили домаћини градоначелник Зрењанина Чедомир Јањић и предсједник Удружења Милан Бјелогрлић.

ПОЗДРАВ ИЗ ТРЕБИЊА

Поздраве из Херцеговине донио је градоначелник Требиња Мирко Ћурић који је у свом поздравном говору посебно поздравио поштоваоце Херцеговине од којих је чуо изреку „држе се као Херцеговци".

– Највећа моја жеља је да се сви заједно држимо као један, јер само сложни можемо да напредујемо – поручио је Ћурић.

Уз звуке гусала настављено је традиционално Херцеговачко сијело на коме се уз Богољуба Бошковића и његовог *Боле бенда* из Гајдобре пјевало до касне вечери.

За добру организацију и ове године била је задужена Биљана Ружић и Рајко Бјелица, а међу бројним гостима био је Борислав Максимовић из Представништва РС у Београду, предсједник општине Сечањ Предраг Рађеновић, предсједник општине Житиште Митар Вучуревић, представници свих херцеговачких завичајних удружења у Србији и многи други.

Завичајни програм, већ по традицији, водио је ненадмашни Миливоје Бештић.

ТРИФКО ЋОРОВИЋ

Херцеговци у Новом Саду организовали 7. акцију добровољног давања крви

Уторак 16. априла 2019. године просторије Удружења Срба Херцеговаца и пријатеља у Новом Саду биле су и овога пута мале да приме све хумане људе који су дошли да дају крв.

На 7. акцију овог удружења одазвало се 86 даваоца крви од којих је након љекарских прегледа крв дало њих 78. Посебно радује податак што је на овој акцији било 22 младих који су први пут дали крв и на тај начин се сврстали у ред најхуманијих особа.

– И ову акцију организовали смо у сарадњи са Црвеним крстом Новог Сада и Заводом за трансфузију крви Војводине – истиче Бојан Миленић један од организатора акције и секретар Црвеног крста Актива Удружења.

Пуковник др Братољуб Брђача предсједник Управног одбора Црвеног крста Новог Сада није крио задовољство што се налази међу својим земљацима.

» ДЈЕЛА, А НЕ РИЈЕЧИ: Удружење Срба Херцеговаца у Новом Саду још једном показало хуманост на дјелу

Својим присуством подршку и дивљење самој организацији дали су и Драган Лазић секретар Црвеног крста Новог Сада, Раде Станојчић сарадник ЦК НС задужен за организовање Акција давања крви као и Јелена Милић из Црвеног крста Војводине. На радост свих младих, иако на одмору, акцију је својим доласком подржао и свима омиљени доктор Васо Кулицан из Завода за трансфузију.

Поред подршке у организацији у име Удружења присутне је поздравио Божидар Миловић предсједник Удружења као и Војо Вукоје један од оснивача Удружења. Видак Тодоровић члан Извршног одбора Удружења је и самим чином давања крви заједно са својим пословним сарадницима подржао ову акцију.

Подршка је и овог пута стигла и из Херцеговине-Билеће гдје су на акцији били присутни Милан Вуковић као и Љубо Тркља искусни билећки маратонац учесник управо одржаног Београдског маратона.

Посебан печат ове акције дали су чак 5 парова браће: Стегић (Бојан и Срђан) из Шида, Гаврић (Војкан и Светозар) из Бечеја, Секулић (Милан и Дејан) Ћуричић (Горан и Радован) Грбушић (Владимир и Милош) као и брат и сестра Немања и Мирослава Бодирога.

Да се хуманост учи код куће и од малих ногу показао је Горан Ћуричић који је овога пута на акцију дошао са једноипогодишњим сином Богданом.

Млади су се потрудили да буду добри домаћини, а да се осјети и мирис и укус Херцеговине послужили су уштипци (приганице) са сиром из мјешине.

И овога пута браћа Ђурасовић (МДД група) обезбиједили су за све даваоце довољне количине вођа.

– За наредну акцију која је планирана за 9. септембар у просторијама Завода за трансфузију крви се већ спремамо јер ће она бити посебна-поручују млади из Удружења.

Ова акција изазвала је и велику пажњу медија, па је Марко Никчевић имао пуне руке посла.

Б. МИЛЕНИЋ

УДРУЖЕЊЕ ТРЕБИЊАЦА У БЕОГРАДУ НА БЛАГОВИЈЕСТИ УПРИЛИЧИЛО ДУЧИЋЕВ ДАН НА КАЛЕМЕГДАНУ

Бећковић: Када се Дучић вратио у Требиње помислили смо да је слобода стигла...

Удружење Требињаца у Београду је по шести пут уприличило окупљање код бисте Јована Дучића на Калемегдану, како би обиљежило 76. годишњицу од смрти великог српског пјесника и првог амбасадора Краљевине Југославије.

Предсједник Удружења Жарко Ј. Ратковић у својој бесједи је истакао да Требињци у Београду по ко зна који пут имају част да се сусрећу крај бисте великог пјесника, дипломате, академика и још већег патриоте.

– Данашњи дан и дани блиски њему некако су судбински везани за српски народ. На Благовијести је у Америци умро наш Дука, 7. април је један од она четири дана када је бомбардован Београд, а један, не тако давни, мартовски датум, памтиће се по крвавом погрому нашег народа са Косова и Метохије. Сваки пут је на удару била судбина оне исте отаџбине коју је Јован Дучић неизмјерно волио и с њом у туђини патио – рекао је Ратковић цитирајући Дучићев стих „Отаџбина је колективни дух једног народа".

» Жарко Ј. Ратковић, Божидар М. Глоговац и Матија Бећковић

РАТКОВИЋ: СВЈЕДОЦИ СМО ДУЧИЋЕВЕ ИСТИНЕ ДА ЈЕ ПРАВА ОТАЏБИНА ОНА КОЈА ЈЕ ЗАРАЂЕНА КРВЉУ И ЗНОЈЕМ

– Дучић је сматрао да величина једног народа није у његовој историји него у његовој легенди, али легенди изниклој из историје. У таквој вези и сврези отаџбина постаје највећи свијет који човјек својим духом може да досегне – рекао је Ратковић примјетивши да „кнез пјесника" бдије над отаџбином као мајка над колијевком.

– Дучић је за вријеме Другог свјетског рата испјевао родољубиве стихове који категорично говоре да „само крвљу и знојем зарађена отаџбина је права отаџбина". Итекако је био у праву, јер ми то изнова и изнова доживљавамо – рекао је Ратковић.

Он је цитирао и стихове пјесме *Вечна Србија* оцјењујући их као узвишену молитву. *Чувај се, мој роде, својих странпутица /Јер пут неизвестан увек је пут вражији, /Не бој се јастреба него кукавица, / Не бој се лажова него њине лажи.*

– Има ли потребе истицати колико ови стихови одјекују и данас. Колико су само животни? Да ли нас то Дучић са херцеговачке Грачанице упозорава на све преваре и патње нашег живота? – запитао се Ратковић који је своје излагање завршио стиховима *Херцеговине:*

Наши ће им ветри пепео разнети, /пашће паучина на мачеве грубе, /а скромно ће рало опет да засветли.

– Како примјећује један пјесник отаџбина је за Дучића, као и за нас данас, постала универзално српска, свесрпска, а он, на крају свог пута, дајући своје срце и ријечи својој српској отаџбини, виную се, као соко, ка његовом небу и њиховом заједничком творцу – закључио је Ратковић.

БЕЋКОВИЋ: ХТИО ЈЕ ДА БУДЕ САВА ВЛАДИСЛАВИЋ СВОГ ВРЕМЕНА...

Окупљенима се потом обратио, „највећи живи српски пјесник" Матија Бећковић, који је подсјетио на чињеницу да се ни до данас не зна кад је Дучић рођен, али се зна зашто је рођен.

– Сви знамо кад је умро, али ту вијест у то вријеме није објавио ни билтен избјегличке владе чији је посланик био – истакао је Бећковић оцјењујући Дучића као најистакнутију „лирску заставу на кули српске поезије".

– Милан Кашанин је казао да нико није паметније утрошио свој живот. Дучић је знао само за успињање. Није се зауставио ни у Мостару, ни у Требињу, ни у Бијељини, ни у Сомбору, дошао је у Женеву, Париз, Букурешт и Америку – рекао је Бећковић напоминући да је боравио у Дучићевој родној кући у Хрупјелима, као и на Мичигенском језеру у кући у којој је преминуо. Бећковић је рекао да је корачао истом оном стазом којом се прошетао Дучић након једног састанка Српске народне одбране.

– Тада је један представник наше избјегличке владе говорио да треба да погине још једно 100.000 Срба да би се сачувала Југославија. Дучић се толико изнервирао и узбудио да је тако врућ изашао поред тог језера да прошета, добио упалу плућа и умро – рекао је Бећковић и подсјетио да је Јована пут у Америку одвео код Михајла Пупина који је, као знаменити Србин основао тамошњу Српску народну одбрану.

– Као што је уздизао себе и своју поезију, уздизао је и свој град Требиње. Китио га је споменицима и разним антиквитетима како би тај град изгледао онако како је он мислио да треба да изгледа његов родни град – рекао је Бећковић поредећи Дучића са славним претком Гачанином Савом Владиславићем.

– Дучићу је било мало да буде први амбасадор Краљевине Србије и први пјесник српског народа, он је хтио да буде Сава Владиславић – да одређује судбину свијета и свога народа. Дучић се распитивао по цијелом свијету за своје дипломатске службе о Сави Владиславићу, а у ствари поистовјећивао се са њим. Настало је његово посмртно страдање јер је доживио ону славу којој се надао. Врло рано почео је да пише тестамент и да црта свој гроб. На крају је говорио како би волио да изгледа попут оне косовске Грачанице на неком омањем брду под Требињем, а доживио је да се подигне права Грачаница а да Требиње и Требињско поље постану порта те цркве у којој је његов вјечни дом – рекао је Бећковић и подсјетио на чињеницу да је послије више од пола вијека Дучић дошао у свој завичај.

– Рекао је да ће доћи када дође слобода. Мислили смо да је слобода дошла када је он стигао у Требиње. Да ли је дошла или није, то сад зависи од нас – рекао је Бећковић и подсјетио запажање српског књижевног историчара Пера Слијепчевића који је Дучићеву каријеру пратио кроз његов потпис.

– Прво се потписивао као Јован А. Дучић, па Јован Дучић, а на крају само Дучић – рекао је Бећковић закључујући да би данас, окружен својим народом Дучић био срећан.

Букет цвијећа који је дар херцеговачке куће гостољубља ресторана *Стара Херцеговина* испред Дучићеве бисте положили су замјеник предсједника Удружења Раде С. Петровић и секретарица Весна Вуковић.

ЦВИЈЕЋЕ ЗА СРПСКОГ ГОСПОДИНА ИЗ МОСТАРА...

Након тога окупљени Херцеговци поклонили су се Алекси Шантићу, чија се биста налази преко пута Дучићеве. Присутнима се обратио херцеговачки пјесник Божидар М. Глоговац истичући да су Дучић и Шантић били побратими.

– Они су понос како за Херцеговину, тако и за цјелокупан народ коме припадају – рекао је Глоговац казивајући стихове Шантићеве пјесме *Ми знамо судбу*.

Цвијеће испред бисте Алексе Шантића у име Удружења Требињаца положили су Дејан Правица и Славојка Перућица. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

» Весна Вуковић и Раде С. Петровић

ШКОЛА КОЈА НОСИ ИМЕ ВИЗИОНАРА

Као и свих претходних година овом скупу је присуствовао Слободан Маринковић, директор гласовите новобеоградске ОШ *Јован Дучић*.

– Наша школа са поносом носи име великог пјесника и дипломате Јована Дучића. Својим залагањем и успјесима ученици се труде да на најбољи начин наставе пут великог визионара. Ми смо школа која дјеци Новог Београда пружа могућност да образовањем постану успјешни, свестрани и толерантни људи – рекао је Слободан Маринковић.

НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ ДЈЕЦУ

Требињци у Београду су и овога пута испоштовали Дучићев аманет да се помажу дјеца Херцеговине. Како је присутне обавијестио предсједник Жарко Ј. Ратковић, ове године Удружење ће уплатити прилог дјеци са посебним потребама у Требињу за лијечење дјевојчице Марине Војновић.

Одржана изборна скупштина Удружења студената Републике Српске у Србији

У амфитеатру *Стенса* одржана је изборна скупштина Удружења студената Републике Српске у Србији. Историјски тренутак за студенте преко Дрине започео је интонирањем химне двију држава (РС и Србије) и тиме је јасно показана нераскидива веза између једног народа подијељеног у двије државе.

Идеја и жеља за окупљањем свих студента из Републике Српске у једном Удружењу које би као мост повезивало двије стране обала Дрине – кичме српског народа, присутна је већ дужи период код групе студента, а подржана од стране великог броја студената, биле су уводне ријечи предсједавајућег скупштином дипл. правника Душана Милошевића.

У оквиру оснивачке скупштине изабрани су органи Удружења из студентских редова. Управни одбор је састављен од представника факултета Универзитета у НС. Чланови управног одбора су на скупштини из својих редова изабрали предсједника Удружења студената из РС. Њихово повјерење је задобио студент Правног факултета Милан Пудар, који је на крају својим обраћањем студентима изнио циљеве и активности које Удружење планира у наредном периоду.

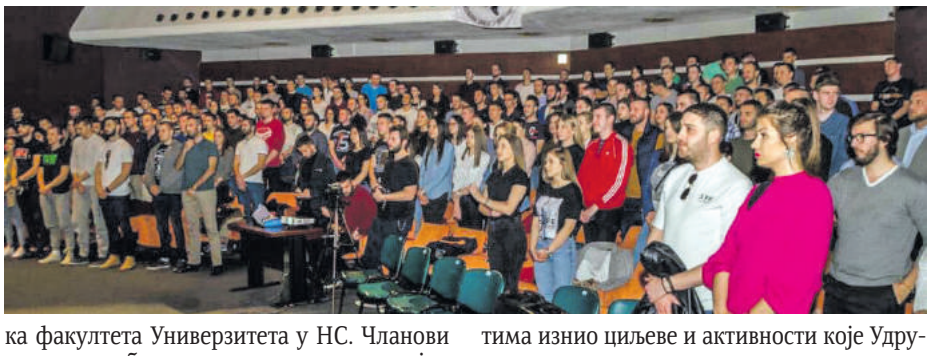

Основни циљ Удружења је да се залаже за бољи статус чланова удружења и заступање интереса сваког његовог појединца, стварање конекција између студената из Републике Српске и Србије на свим пољима дјеловања. Организовање трибина и предавања кроз које ће бити промовисане тековине Републике Српске и Србије.

На оснивачкој скупштини упричичен је и свечани програм који је праћен наступима умјетница из Републике Српске и Србије.

Интересовање за овај историјски тренутак било је огромно. Оснивачкој скупштини је присуствовало око 300 студента, чиме се увелико превазишао сједећи капацитет свечане сале *Стенса*.

Организатори су се захвалили свим присутнима на великом одзиву и подршци коју су пружили и најавили много сличних активности у наредном периоду које ће засигурно окупљати далеко већи број студената.

МИЛИЦА ШИПОВАЦ

У НОВИМ БАНОВЦИМА ОДРЖАН 5. САБОР МОРПОЛАЧАНА

Далматинци желе да саграде цркву посвећену Светом Василију Острошком

» Јереј Александар Мацаревић са домаћинима ломи славски колач

У Мотелу *Новела* у Новим Бановцима је 4. маја 2019. године одржан 5. Сабор Морполачана.

Скрхана болом због недавне смрти свог оца, Душанка Клеут која је са братом Невеном једна од оснивача Удружења Морполачана смогла је снаге да у кратком периоду сачува завичајну традицију и организује овај земљачки скуп на коме је било око стотињак људи.

Душанка се захвалила земљацима који су се одазвали позиву, а посебну захвалност изразила је домаћину овогодишњег скупа предсједнику Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодрагу Линти.

ЧАСНИ КРСТ У ЗАВИЧАЈУ

Ово Удружење формирано је 2015. године и од тада редовно се састају како у Србији, тако и у завичају. Упркос жестоким притисцима од стране комшија Хрвата, Морполачани су успјели на самом сеоском гробљу да поставе Часни крст висок 6,5 метара који је освештао тадашњи далматински владика Фотије. Освештано је и земљиште на коме би требало да се изгради сеоска црква, али Морполачани ће морати да се стрпе док не добију све потребне дозволе за градњу, а то може да потраје…

ЛИНТА: НЕ СМИЈЕМО СЕ ОДРЕЋИ РОДНЕ ГРУДЕ

Домаћин овог скупа Миодраг Линта није крио задовољство што је од настанка овог Удружења редован гост Морполачана међу којима је, како је рекао, упознао много добрих људи и стекао пуно пријатеља.

– Веома је важно да овај сабор опстане и да се одржава сваке године – рекао је Линта који је нагласио и важност окупљања у завичају, поздрављајући иницијативу за подизање цркве.

– На тај начин шаљемо поруку да се не одричемо родне груде, своје земље и да преносимо знања на наше потомке – поручио је Линта и поновио своју жељу да се нада да ће Србија још снажније подржати положај Срба у региону.

Свештеник при Храму Светог Василија Трвдошког и Острошког у Новим Бановцима јереј Александар Мацаревић одржао је молитву за све страдале Морполачане. Он је у свом обраћању исказао подршку Морополачанима у напорима да саграде цркву.

ЛАНАЦ ЧВРСТЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Препричавајући живот Светог Василија и васкршњу посјету Јерусалиму пренио је и запажање једног младог Јевреј ина.

– Ви Срби ћете се опаметити оног тренутка кад схватите да више немате пријатеља, да сте само пријатељи једни другима и да само у заједници можете то да учините и да чините – цитирао је младићеве ријечи свештеник Мацаревић закључујући да је заједница заправо црква.

– Кад направимо ланац чврсте заједнице, онда ћемо добити опет новог Светог Саву. То је једини пут да се преобразимо и васкрснемо као народ – поручио је Мацаревић.

Народно весеље започело је пјесмом *У шуђини сада живим* која је намијењена Морполачанима расутим широм свијета који нису могли доћи на дружење. У музичком дијелу програма госте је забављао оркестар Неше Вукаса са солистима Јадранком Поповић, Милорадом Гагићем и Рајком Вуканцем.

У забавном дијелу програма Невену Дрчи додијељен је медаљон лажи са три имитације дуката. Заиграло се и уз усну хармонику *Цинтаре* које је свирао Гојко Томасовић звани Дрога.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

СТАЛНЕ АКЦИЈЕ У ЗАВИЧАЈУ

Морполача је мјесто које се налази двадесетак километара од Задра, према истоку некадашње српске Далмације. Према попису из 1991. године, Морполача је имала 407 становника, од чега 389 Срба, 14 Хрвата и 4 остала, да би према попису становништва из 2011. године спали на тек 49 становника. Захваљујући ентузијазму Морполачана у сарадњи са локалним свештеником Ђорђем Веселиновићем обновљена је традиција налагања бадњака, а осим подизања великог Часног крста, Морполачани су каменом поплочали стазу у гробљу омалтерисали зидове око гробља, уредили терен за балоте, а сада чекају дозволу да испуне сан својих предака и као завјет потомцима подигну сеоску цркву.

САВЕЗ СРПСКИХ УДРУЖЕЊА СЈЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА ИЗ СУБОТИЦЕ ОРГАНИЗОВАО ПУТ У ЈАСЕНОВАЦ

Суботичани обишли Јасеновац и манастире Овчарско-кабларске клисуре

На највећем стратишту Срба, Јевреја и Рома у Доњој Градини, уочи Ђурђевдана, одржана је Комеморација жртвама усташког злочина у концентрационом логору Јасеновац.

У организацији Савеза српских удружења Сјевернобачког округа пут Јасеновца кренуо је и аутобус из Суботице.

Суботичани су вијенац положили најприје у Јасеновцу, да би затим присуствовали литургији коју је служио владика славонски Јован у манастиру Јасеновац.

Након литургије логорашко дијете Милан Почуча из Бачке Тополе вијенац је положио и у Градини гдје је била Комеморација организована од стране Републике Српске и Републике Србије.

Милан Почуча рођен је 1939. године у Дивоселу испод Велебита. Са двије године је дочекао рат, отац му је погинуо на почетку рата.

– Растао сам уз необично усмено предање моје мајке Јеле и сестара Милице и Марије Вујновић, некадашњих становница нашег села , да смо били и оне и моја сестра Љубица и ја међу ријетким преживјелим логорашима концентрационих логора: система Јадовно – у логору Госпић, Максимовића имање или Овчара, Јастребарском, у Јасеновцу, Крушчици код Травника, Горњој Ријеци код Крижеваца, и на крају Лоборграда код Загреба – рекао нам је Милан Почуча и додао да су одатле 1942. ослобођени уз помоћ Дијане Будисављевић и пребачени у Србију.

Да је спасен уз помоћ Дијане Будисављевић сазнао је тек 1990. године, када у штампи налази списак лица упућених из Лоборграда са извјештајем Усташкој надзорној служби, да су дана 30.3.1942. отпрељени за Земун.

– На том списку су имена моје мајке Јеле, сестре Љубице и моје.

Иако је пут у Јасеновац организовао Савез српских удружења Сјевернобачког округа идеја је потекла од Завичајног удружења *Баниј а* из Суботице. Тако да је план био да послије посјете Јасеновцу пут наставе до Баније, али их је киша спријечила у томе. Како смо сазнали од Жељка Тинтора предсједника Управног одбора Завичајног удружења *Баниј а* планирају да ово путовање прерасте у традицију. Што се тиче обилазака манастира, Банијци увијек напуне аутобус и радо се одазивају посјетама српским светињама, па су тако 12. априла кренули на поклоничко путовање у Овчарско-кабларску клисуру.

– Први дан 13. априла смо ишли на литургију у манастир Ваведење, обишли манастире Сретење, Света Тројица, Вазнесење и Преображење и ноћили смо у Овчар бањи у планинарском дому. Други дан, 14. априла смо ишли на литургију у манастир Благовештење и обишли манастире Никоље, Успење и Јовање – рекао је предсједник УО Завичајног удружења *Баниј а* Жељко Тинтор.

Чланови Удружења из Суботице су до сада посјетили многе манастире у Србији, Републици Српској и Републици Хрватској. И остали сугрђани и пријатељи Банијаца увијек им се могу придружити.

ДРАГАНА БОКУН

У БАЧКОМ ЈАРКУ ОДРЖАН ТРАДИЦИОНАЛНИ 8. СКУП САЈКОВЉАНА

РОСИЋ: НЕМА РАЗЛОГА ДА СЕ СТИДИМО ПАРТИЗАНСКЕ ИСТОРИЈЕ СЕЛА

Завичајно удружење Сајковљана организовало је 11. маја 2019. године 8. по реду завичајно дружење у ресторану *Троīлав*, Бачки Јарак.

Према ријечима предсједника овог Удружења Уроша Росића управо у овом мјесту је започело дружење Сајковљана у Србији, јер су ту и најбројнији.

– По повратку из Њемачке прихватио сам се обавезе око Удружења, али под условом да средимо сеоско гробље и рестаурирамо тамошњи партизански споменик. Ово је вријеме у коме се многи ограђују од историје, али је чињеница да је наш крај био партизански. Највећу помоћ у томе имали смо од Мирка Јозића нашег угледног човјека и бизнисмена у Њемачкој који је финансирао рестаурацију споменика – рекао је Росић који је као приложнике навео и Здравка Иљца и Николу Петровића који су прошле године добили захвалнице за уплаћене прилоге.

– Волио бих када би могли обновити некадашњу школу која би могла бити коначиште. Имамо темеље, требало би је покрити и направити неку салу за дање, јер гдје год да живе наши људи на крају вјечну кућу траже у завичају. За такав подухват потребно је 10.000 евра што не би представљао неки проблем да смо сложни, али са нама Србима то није случај – искрено прича Росић који је посебно захвалан људима из завичаја који су прошли више од 500 километара да би били са земљацима у Србији.

– На овом скупу присутно је 120 људи, али посебно ми је драго што су међу нама житељи Сајковића, брачни пар Михајло и Вида Богдан, Милојко и Мица Савић, као и др Коста Пајчин – рекао је Росић уз захвалност *Срīском колу* што је и ове године медијски пропратио овај скуп.

» Мирко Јозић и Урош Росић

» Здравко Иветић са пријатељем Чомбетом Михаљицом

ШУЊКА: ДОК ГОД МОГУ ДА ДОЛАЗИМ БИЋУ РЕДОВАН НА СКУПОВИМА

Домаћин овог скупа био је Никола Шуњка који се потрудио да трпеза буде пуна разних ђаконија.

– Ово су лијепе обавезе и прилика да се дружимо и упознамо – рекао је Шуњка. Овај носталгични Сајковљанин живи у Хановеру највећим дијелом године, али обавезно један дио године проводи у Бачком Јарку и родној груди.

– Мој родни Сајковић, испод Троглава је за мене најљепше мјесто на свијету. Док год будем у могућности да возим и да ходам долазићу на ове наше завичајне скупове – рекао је Шуњка.

ИВЕТИЋ: ТУЖАН САМ КАД ВИДИМ ПУСТОШ У КРАЈУ

Наредни домаћин завичајног скупа Сајковљана је Здравко Иветић. Како нам је рекао поријеклом је из Сајковића које редовно обилази још од ране младости.

– Наш крај је био је пун људи који су се бавили сточарством. Није било домаћина који није имао коње и волове. Нажалост данас у нашем крају људи је све мање. Трудим се да ћерку и сина васпитам да поштују завичај и да га обилазе. Веома је важно да се раду Удружења прикључе младе генерације – рекао је Иветић.

» Захвалница Данилу Росићу

На дружењу су као знак признања, али и обавезе подијељене захвалнице Мирославу Шуњки и Дани Росићу за одржавање гробља у Сајковљанима.

ЛИНТА: НАДАМ СЕ ДА ЋЕ МАТИЦА ПОМОЋИ СРПСКИМ ПОВРАТНИЦИМА

Скупу се као гост обратио предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта који је у свом говору истакао да од Министарства спољних послова и од Владе Србије тражи да се питање Срба у Федерацији БиХ и Хрватској дефинише као једно од најважнијих државних националних питања.

– Наше Министарство спољних послова инсистира у Сарајеву да се максимално убрза обнова наших порушених кућа, да се омогући људима накнада штете, да се обнови инфраструктура јер свима су пуна уста људских права, само се говори о Србима као злочинцима, агресорима, а о Бошњацима и Муслиманима као о ослободиоцима и жртвама. Тражимо од наше матице да се максимално ангажује да се стање врати, колико је могуће, као што је било прије рата, да наши људи могу слободно да се врате у своје крајеве, да их обилазе, да им се помогне у рјешавању бројних имовинских, стечених и других права – поручио је Линта.

САЈКОВИЋ – СЕЛО БЕЗ АСФАЛТНОГ ПУТА И ВОДОВОДА

Сајковић је посљедње село на путу Ливно — Босанско Грахово. Припада Граду Ливну и смјештено је у подножју Троглава, у Ливањском пољу.

Сајковић је послије Првог свјетског рата имао школу, амбуланту и моторни млин (Банића). Након Другог свјетског рата остала је само школа, да би и она престала радити, а дјеца су ишла у централну осмогодишњу школу код провског понора.

Приликом колонизације 1945. године, 9 фамилија из овог мјеста одселило се у Војводину.

У акцији *Олуја*, српско становништво привремено је нестало са читавог подручја Ливањског поља. Први повратници појавили су се у другој половини 1998. Међутим, вративши се у спаљена и опустошена села, суочили су се са основним егзистенцијалним проблемима. Село је и данас без асфалтног пута и водовода.

М. ШАПИЋ

У БОРЧИ ОДРЖАНО 13. ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ СЕЛА МАЦУТЕ

ОЈ, МАЦУТЕ, МОРАЋУ ВАС СЛИКАТ`, НЕ МОГУ ВАС ЗАБОРАВИТ` НИКАД

Традиционално 13. Завичајно вече села Мацуте одржано је 11. маја 2019. године у Мотелу *Тара* у Борчи. Мотел *Тара* стални је домаћин овог окупљања и с обзиром на квалитет и гостопримство остаће и убудуће. Мацуте, село у Западној Славонији у општини Вођин, прави је представник свог завичаја. То показује и податак да се из године у годину број гостију на дружењу повећава и да долазе мјештани и из околних села, односно из цијелог папучког краја.

И за овогодишње окупљање био је задужен Организациони одбор села Мацуте, чији је предсједник од ове године Борислав Ратић, који је уз погачу и ракију на улазу у ресторан љубазно дочекивао госте.

» Парох Драган Гаћеша са члановима организационог одбора

ПРИЈЕ ПОЛА ВИЈЕКА БИЛИ ШАМПИОНИ ФОЛКЛОРА

Борислав Ратић обратио се присутним гостима у име Организационог одбора, захвалио је свима што су се одазвали позиву и пожелио им пријатан боравак и весело дружење. Он је подсјетио и на податак да је село Мацуте давне 1968. године, дакле прије пуних 50 година, освојило прво мјесто на смотри фолклора у Загребу. Један од чланова тог културно-умјетничког друштва био је и те вечери присутни Стојан Кораћ, кога су његови мјештани поздравили аплаузом.

На самом почетку Борислав Ратић желио је да поздрави драге госте. Прије свега, позвао је присутне да великим аплаузом поздраве свештеника Драгана Гаћешу, пароха слатинског, који брине о нашим светињама, како у Мацутама, тако и у околним селима. Захвалио је свештенику на томе што се сваке године одазове њиховом позиву и учини им посебну част својим доласком. Домаћин је потом поздравио и члана редакције листа *Срīско коло* и захвалио му што већ неколико година с пажњом прати њихова дружења и о томе обавјештава јавност.

С обзиром на то да се Мацућани воле хвалити, како каже домаћин Боро Ратић, с поносом је истакао да је са њима и њихове горе лист, генерални директор компаније *Pepsi Co* Западни Балкан, господин Ненад Мишчевић, који је поздрављен посебним аплаузом.

Боро је још једном подсјетио да су се ове године окупили по 13. пут и у шали упитао присутне госте треба ли да наставе са овим дружењем или не, на шта је добио громогласан потврдан одговор. Потом је Боро замолио оца Драгана Гаћешу да се обрати присутнима. Отац Гаћеша одмах се надовезао на Борино питање, треба ли наставити ово дружење или не.

– На питање да ли треба или не треба наставити ово дружење, нема да ли треба или не треба, морате наставити, док год ви живите и док год радите ово што радите већ тринаесту годину, село Мацуте живе. Ми тренутно нисмо у Мацутама, тамо нема никога осим двије, три куће. Мацуте су напуштено и разрушено село, знате и сами, али док год се ви овдје окупљате ја ћу тамо бити, и тамо ћемо, ако Бог да, обновити нашу светињу и живјеће Мацуте. Ја вас све срдачно поздрављам, јако волим бити овдје са вама, кад ме тако срдачно дочекујете и из љубави зовете, ја сам ваш и ви сте моји – рекао је отац Драган Гаћеша.

Парох Гаћеша је на крају излагања позвао све присутне да се и ове године у што већем броју окупе у порти храма у Мацутама, 28. августа, на Велику Госпојину. Организациони одбор овог окупљања прикупља добровољни прилог за обнову порушеног храма Успења Пресвете Богородице у Мацутама, који је сазидан прије 331 годину, а који је запаљен на православни Божић 1942. године и већ 77 година стоји без крова и одолијева времену. И на овом дружењу сакупљен је одређени дио средстава у сврху обнове храма.

РАСПРОДАТО СВИХ 700 СРЕЋКИ ЗА ТОМБОЛУ

Програм је обогатио и пјесник аматер, Милан Грабић, за кога је Боро рекао да је мацућански Јесењин.

На крају обраћања домаћин је захвалио власнику и особљу ресторана *Тара* који им сваке године пружа квалитетну услугу, а који је, између осталог, и спонзор музике. Госте је и ове године забављао одличан *Нон Стоī бенд*, који има широк репертоар пјесама, од тарабана до Бајаге.

Сви гости са нестрпљењем су очекивали поноћ и извлачење богате томболе, која је ове године распродата у рекордном року, свих 700 тикета. То је разумљиво, с обзиром на то да је цијена томболе била само 100 динара, а вриједних награда било је много. Довољно је само поменути прве три, шест дана на Златибору за двије особе, телевизор, печено прасе, а ништа мање нису биле вриједне и остале награде. Дружење је започело сплетом славонских пјесама и игара и у добром расположењу наставило се цијеле вечери, до раних јутарњих сати, у нади да ћемо се сви, у здрављу и весељу, окупити и догодине.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН 8. ЗАВИЧАЈНИ СКУП ПЕТРОВЧАНА

Боро Бањац позвао земљаке да у Петровцу узму лична документа

Удружење Петровчана из Београда је по осми пут организовало завичајни скуп на коме се 13. априла 2019. године у ресторану *Гранд Ада* у Београду окупило око 500 људи.

Као и претходних година госте је поздравио предсједник Удружења Боро Бањац који је свима пожелио добар провод. У свом говору он је напоменуо, шта би, између осталога, требало да буде обавеза сваког Петровчанина.

– Апелујем на вас, ваше пријатеље и рођаке да се потрудите да извадите лична документа по мјесту рођења. Таквим чином стичемо право да учествујемо у изборним активностима у општини Босански Петровац – рекао је Бањац објаснивши да је то најбоља прилика да „наши људи заступају интересе српског народа у надлежним институцијама".

ПРОШИЋ: МИГРАНТИ СВУДА ОКО НАС

У Босанском Петровцу недавно су завршени локални избори на којима је повјерење грађана добио независни кандидат Дејан Прошић. Тако је добио прилику да по први пут као начелник општине поздрави своје земљаке у Србији не кријући задовољство због великог одзива.

– На овој функцији сам 20 дана и доживио сам да нам стигне захтјев од рођеног Дрварчанина који тражи да му се изда родни лист да је рођен у Петровцу, који је многима привлачан за живот. То потврђује и чињеница да постоји и велики број миграната који би могао да се стационира на нашим просторима. Потрудићемо се да тај процес зауставимо и не дозволимо да се миграциони камп лоцира на територији Босанског Петровца који је свакако оптерећен разним проблемима – рекао је Прошић и позвао земљаке да што чешће обилазе завичај и да заједничким пројектима подрже локалну заједницу.

ГРБИЋ: ЗАЈЕДНИЧКА БОРБА ЗА БОЉИ ЖИВОТ

Већ по традицији Петровчанима се обратио и Милан Грбић, начелник општине Петровац–Дринић из Републике Српске који је у свом говору још једном апострофирао мигрантску кризу.

– Њихов долазак на ове просторе означио би и нестанак Срба. Морамо се потрудити да заједничким радом дамо допринос бољем животу житеља Босанског Петровца и да радимо на побољшању инфраструктуре и стварању нових радних мјеста – поручио је Грбић.

» Боро Бањац

ЛИНТА: СРБИЈА ДА ПОМОГНЕ ПОВРАТНИКЕ

Присутне је поздравио и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону скупштине Србије Миодраг Линта, који је у свом говору истакао да су Срби из Петровца, као и из других дијелова Федерације БиХ и Хрватске доживјели велико страдање у геноцидној НДХ као и етничко чишћење, бројне злочине, систематско уништавање њихове покретне и непокретне имовине у посљедњем рату.

– Петровчани нису клонули духом. Наставили су да се боре у новом завичају, у Србији, широм свијета. Дио њих се вратио. Наставили су борбу за себе и своје породице пуни енергије, пуни воље и снаге да опстану и да покажу да их ништа не може сломити – поручио је Линта изражавајући наду да би Србија требала да формира Министарство за Србе у региону које би далеко више и снажније помагало српским повратницима.

ЗАХВАЛНОСТ СПОНЗОРИМА

Већ по традицији Петровчани су организовали и богату томболу у којој су најсрећнији добили новчане награде, ручкове и вечере, штампарске услуге, ваучере… За добро расположење побринула се група *Ђоле* и *Петровачке лоле*, док је програм водила новинарка Татјана Рађеновић.

Организатори су посебну захвалност упутили спонзорима овог скупа: ГП *Пеџо, BS Investment Group 2018, Бруно инвесџ, МРГ експорџ-имџорџ, Јакоџехна, С.Р.М.А, Визура спорџ* и посластичарница *Мрвица*.

ТЕКСТ И ФОТО: М. ШАПИЋ

РОКВИЋИ ЗА ПРИМЈЕР СВИМА

Бањац се захвалио гостима који су дошли из завичаја, а посебан поздрав упутио је гласовитој породици Роквић. Наиме, један од најбољих и најцијењенијих пјевача српске естраде Маринко Роквић и поред бројних обавеза и веома згуснутог календара, увијек се радо одазива завичајном скупу. То је посебан разлог због кога се за вече Петровчана тражи велики простор и увијек карта више. Маринко је тако васпитао и своје синове. Без обзира што су рођени у Београду Никола и Марко добро знају ко им је био ђед. Зато је врхунац ове вечери био управо заједнички наступ Маринка и Марка. Уз познати хит Маринка Роквића "Скитница" атмосфера је доведена до усијања.

РИЈЕЧ ПО РИЈЕЧ СА НАЧЕЛНИЦИМА БОСАНСКОГ ПЕТРОВЦА И ДРИНИЋ-ПЕТРОВАЦ

Прошић: Предложићу да септембар буде мјесец толеранције

Дејан Прошић је на недавно завршеним локалним изборима у Босанском Петровцу као независни кандидат добио повјерење грађана. У разговору за наш лист Прошић сумира утиске затеченог стања.

– Оно што смо одмах уочили су проблеми са буџетом општине, јер су одређена средстава потрошена и сада ћемо бити у проблему како да суфинансирамо пројекте који су одобрени од донатора и виших нивоа власти. Лако се може закључити да досадашње управљање пројектима није било добро и наши први кораци су били да се успоставе динамички планови и да се то стање поправља. Примјетно је и да је општинска администрација на неки начин нефункционална, зато морамо подићи ниво ефикасности.

● **Познато је да је Босански Петровац национално мјешовита средина. Какви су односи међу људима?**

-Босански Петровац је заиста оптерећен многим проблемима. Истина је да становништво подијељено на припаднике српске и бошњачке националности, али већи је проблем тај што већину становништва чини старија популација која живи у руралним срединама и мали је број радно способних. Када томе додамо чињеницу да нас оптерећава мигрантска криза то ствара додатну напетост. Зато се надам да ћемо успоставити консензус и мудром и паметном политиком међунационалну толеранцију подићи на највиши могући ниво. Јако је важно да не буде никаквог прегласавања једног на уштрб другог народа. У општинском вијећу имамо 9 вијећника који су бошњачке националности, 8 вијећника који су српске националности. У протекле 2,5 године била су два случаја прегласавања од стране бошњачких вијећника.

● **Да ли је уопште могуће превазићи међунационални јаз?**

– Морамо направити нову димензију међунационалних односа. Људи на овим просторима су јако оптерећени датумима. Тако 14. септембар бошњачка страна доживљава као дан ослобођења, а српска страна као дан свога страдања. Колико смо подијељени говори чињеница да једни полажу цвијеће на Трг шехида, а у Српској православној цркви се врши парастос за жртве јер је у тој операцији страдало 293 цивила. Зато ћу предложити да усвојимо декларацију о миру и толеранцији и да мјесец септембар прогласимо мјесецом мира и толеранције. Потребно је да осмислимо активности сасвим другачије од досадашњих, да имамо сусрете између ветерана 5. крајишког корпуса и 2. крајишког корпуса, да се проба превазићи тај јаз из прошлости и да се крене једном цивилизацијском напретку.

● **Има ли икакве наде било каквог повратка становника и грађана Петровца осим сезонских посјета?**

– Познато је какви су општи трендови. Одлази се из руралних средина ка урбаним, да је то присутно и тамо гдје није било тих миграција усљед рата. Код нас је ситуација још тежа. Надам се да можемо кроз концепт сеоског туризма анимирати поједине људе да поправе своје породичне куће, да их адаптирају за изнајмљивање и пружању услуга у сеоском туризму. Мислим да би на тај начин неки људи успјели да остваре чак и егзистенцију. Оно што нам недостаје је неизграђена инфраструктура која је предуслов за све остало.

● **Каква је сарадња са Србијом и Републиком Српском?**

– Имамо добре односе и у Републици Српској и у Србији. Од Србије смо прошле године добили 100.000 евра којим је исфинансирана реконструкција два локална водовода, то је велика помоћ. Најављена је будућа финансијска инвестициона помоћ. Наравно, веома је охрабрујућа и морална подршка. Значајни су и овакви скупови гдје се спајају људи који живе на другим просторима а срцем су у Петровцу, Дрвару или Грахову. То треба претворити у квалитетне видове сарадње гдје би се помогло и локалној заједници и уз партнерске односе направити одређене помаке. Добар примјер је и оснивање фондације на територији епархије Билећко-Петровачке која има за циљ да окупи што више људи добре воље из Србије, Српске, Федерације и из осталих земаља у региону и Европи и свијету који су вољни да се учлане и дају допринос малим прилозима.

Грбић: Срби одлазе, мигранти долазе

Начелник општине Петровац-Дринић Милан Грбић рекао нам је да ова општина заузима тек 147 квадратних километара гдје живи тек 373 становника. Специфичност је да у њој има више радника него становника. Запослено је 430 људи, док се током љета та бројка попне и на 500. Школу похађа 89 ученика, а прошле године у њој је рођено 9 беба, док је пет лица преминуло.

Према Грбићевим ријечима, Дринић који је у РС и Босански Петровац из ФБИХ имају добру сарадњу која је у претходном периоду видљива кроз пројекат рибник "Кључ" вриједан 193.000 евра што је резултирало запошљавањем 29 радника. Грбић каже да се у Дринићу доста ради на инфраструктури и наводи да је асфалтирано 15 путева, да су у току радови на још четири, као и да је канализациони систем један од приоритета.

Као велики проблем Грбић истиче одлазак људи из Петровца.

– Људи су због егзистенције приморани да одлазе. Најчешће не одлазе појединци, него читаве породице – каже Грбић и додаје да је на другој страни све већи број миграната.

– Најчешће се помиње да је ријеч о 2.500 миграната, али би та бројка могла да буде и значајно већа, јер мигранти свакодневно пристижу. Оно што нас посебно брине је чињеница да је међу њима мали број жене и дјеца, углавном је ријеч о младим људима до 30 година. Било би добро када би једини мотив тих људи био "трбухом за крухом", али постоји оправдан страх да је ријеч о људима који су ратовали на либијском и авганистанском ратишту. Постоји бојазан да се неко зло не догоди и овдје – каже Грбић. Он истиче да је Босански Петровац добио од Владе Србије помоћ од 100.000 евра, али да је Дринић заобиђен.

– Обратио сам се за помоћ предсједнику Додику и премијеру Вишковићу. Номиновани су пројекти чија је вриједност око милион и по марака. Водили смо рачуна и о Буковачи, селу које на папиру припада Федерацији БиХ. Направљени су пројекти који се односе на асфалтирање и водоводну инфраструктуру. Добили смо 13.000 марака и ускоро ће бити расписан тендер – рекао је Грбић .

Он је навео да људи из Србије у љетњем периоду дођу у Босански Петровац дубоко свјесни ситуације у којој се ова средина налази.

– Велику наду полажемо у предсједника Додика и очекујемо да ће се формирати Савјет министара у коме ће бити наших људи што је прилика да дођемо до средстава. У парламенту Федерације БиХ по први пут имамо народног посланика из Босанског Петровца Милу Атлагића који има прилику да на дјелу покаже колики је патриота. Такође, бивши начелник Златко Хујић сада је посланик у скупштини Унско-санског кантона и надамо се да ће показати свој ауторитет – каже Грбић вјерујући да за Босански Петровац и Дринић долазе бољи дани.

ПРЕКО 400 БАНИЈАЦА ОКУПИЛО СЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНОЈ 12. ЗАВИЧАЈНОЈ ВЕЧЕРИ У БЕОГРАДУ

БАНИЈЦИ, ПОКАЖИМО КОЛИКО НАС ИМА!

» НЕМА БРИГЕ ЗА БУДУЋНОСТ: Женска пјевачка група *Банија* појачана најмлађим снагама

Завичајно удружење Банијаца, потомака и пријатеља Баније, у петак 10. маја у ресторану *Belwood* на Кошутњаку сабрало је преко 400 земљака на дванаестој Банијској вечери.

Ове године скуп су својим присуством увеличали и гости из Загреба, предсједник Српског народног вијећа и Самосталне демократске српске странке Милорад Пуповац и професор Факултета политичких наука у Загребу и Београду Дејан Јовић који су овом приликом упознали земљаке колико је важно и на који начин да гласају за представнике у Европском парламенту.

КОВЈАНИЋ: ПРЕД НАМА СУ БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ

Рекордно посјећен скуп у име Организационог одбора Завичајног удружења Банијаца отворио је предсједник Мирослав Ковјанић који је поздравио госте, пожелио им добро дружење и да наставе да се окупљају у све већем броју у наредним годинама.

– Ово 12. окупљање обавезује нас да сачувамо завичај од заборава у домену, прије свега, културно-умјетничког стварања, наших пјесама, ношњи… Наше Удружење дуги низ година одржава спортске и културно-умјетничке манифестације попут турнира у малом фудбалу, *Банијског плетеног кола* и многих других, а ове године спремамо и новине. Очекује нас на јесен први *Банијски вишебој*. То је спортска манифестација, а подржала нас је општина Палилула и захваљујемо јој се на томе. Такође, захвалио бих се и свим спонзорима који нам помажу да опстајемо све ове године – поручио је Ковјанић додајући да друга деценија рада Удружења носи већу одговорност уз већа очекивања.

– Након дугогодишњег постојања мушке и женске пјевачке групе, прошле године је основана и фолклорна секција у оквиру Удружења. Такође, ту су и друге активности које Удружење планира. У јуну нас поред спортске манифестације *Куп Баније* очекују и *Умотворине и рукотворине Баније* под покровитељством општине Земун, у августу планирамо посјету Банији, затим на јесен планирамо један сет здравствених предавања – трибина које ће се одржати под називом *Превентивом до бољег здравља*, такође, под покровитељством општине Земун – навео је Ковјанић.

ПУПОВАЦ: НАЈВАЖНИЈЕ ДА ЗАВИЧАЈ НЕ УМРЕ

Милорад Пуповац се у свом обраћању захвалио Банијцима што на овакав начин чувају своје обичаје. Срби који су остали у Хрватској чуваће њихов завичај и трудиће се да то подручје врате у стање бар приближно какво је било прије рата. То није једноставно, али неће одустати.

– За двије недјеље биће нам потребна ваша подршка да успијемо заједно извојевати побједу и постигнемо то да сви Срби из Хрватске имају свој глас у Европском парламенту. Као и ви, и ја и сви ми који смо остали у Хрватској претрпјели смо много. Много смо страдали и много изгубили. Хајде сада да нешто добијемо заједно – рекао је Пуповац Банијцима позивајући све који имају хрватске документе да изађу на изборе, као и оне који имају документе са адресом у Србији и такође ће бити на бирачком списку, и оне који имају само пасош или документ о држављанству да се региструју за гласање до 15. маја.

С обзиром да је први, али не и посљедњи пут на једном оваквом дружењу у Београду, у изјави за *Српско коло* Пуповац је додао да му је изузетно драго што постоје оваква удружења гдје се људи могу окупљати, размијенити искуства, једни другима помоћи и очувати оно што је карактеристика њиховог краја у пјесми, игри, обичајима и међусобном препознавању.

– То је најважније, да завичај не умре, да се чува и да се преноси на генерације које долазе. Рат остави тешке ожиљке, нанесе ране људима. Тешко је када се тим ранама не да да зарасту као што је то случај у Хрватској… Међутим, завичај остаје завичај и мени је драго што овдје видим да се чува то сјећање на завичај и црпи снага из тога у новој средини и новим околностима – закључио је Пуповац.

Професор Дејан Јовић додао је да је важно изаћи на изборе, а прије тога регистровати се попуњавањем само два обрасца.

– Важно је да покажемо да нас има и свака прилика којом то можемо показати је добра прилика. Изађимо на изборе и покажимо да нас има и послије свих наших неуспјеха и патњи нека се деси велики успјех и велика побједа – поручио је Јовић који је послије Пуповца други на изборној листи.

» Милорад Пуповац

» Дејан Јовић

КАД ЗАКУЦА СРЦЕ ЗАВИЧАЈА

Једна од Банијки која редовно долази на завичајно вече у Београд је и Сандра Главаш, адвокатица која живи са породицом у Новом Саду од 1995. године.

– Овдје видимо драге људе из нашег краја, то су често дирљиве и врло емотивне ситуације. Неке од тих људи и по 15, 20 година нисам срела. Оваква окупљања су нам заиста потребна и све похвале за организацију и програм – истакла је Сандра која често одлази у родни крај, Хрватску Костајницу гдје су јој се родитељи вратили да живе и проведу старост на своме. Тамо је све опустошено, а нажалост нема ни младих, ни дјеце.

Дружењу је присуствовао предсједник Савеза Срба из региона и предсједник Одбора у Скупштини Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, као и гости из сродних пријатељских удружења, попут Удружења *Банија* из Суботице, Удружења *Славонија у срцу*, Завичајног клуба Кордунаша из Београда, Удружења Крајишника *Никола Тесла* из Београда, као и Удружење српскомакедонског пријатељства *Шар-планина* из Београда са којим се ове године Удружење Банијаца побратимило.

У културно-умјетничком дијелу програма наступиле су женска пјевачка група *Банија* у извођењу изворних банијских пјесама, као и фолклорна секција Удружења. Водитељка програма била је Мира Јанузовић.

У наставку вечери госте је забављао бенд *Момо и Додир* уз добре крајишке пјесме, играло се у паровима, а нису изостали дрмеш и банијско плетено коло.

Захваљујући спонзорима вечери, организована је богата томбола, а међу бројним наградама, ручним радовима, декупажу, пвц прозорима, Контур јастуцима, ваучерима за вечеру, викендом у Врднику, истакла се највриједнија награда, телевизор у вриједности 25.000 динара.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ПРИЛОЗИ ЗА ИЗГРАДЊУ ХРАМА У ПЕТРИЊИ

Овогодишњи скуп имао је и хуманитарни карактер. Наиме, у сали је била постављена донаторска кутија у којој се сакупљао прилог за изградњу храма Св. Спиридона Чудотворца у Петрињи, који је срушен у рату 90-их година и чија је обнова и изградња у току.

» Предсједник удружења Мирослав Ковјанић и Анкица Опачић

ИЗ КАНАДЕ МЕЂУ ЗЕМЉАКЕ

Међу бројним Банијцима на скупу, који су дошли из свих крајева свијета, истакла се Анкица Опачић, која чак из Канаде долази већ трећу годину заредом.

– Овдје ме довела љубав према родном крају и нашим људима. Мени је срце пуно вечерас. Ту су ми сестре, браћа, комшије… Све сам их звала и рекла да долазим, а и да ће и они са мном ако смо прави Банијци. Ја сам раније организовала у Монтреалу банијске вечери гдје је знало бити и по 400 људи. Данас када млади треба више да се укључе у организацију, рјеђе се окупљамо, јер су се старији већ уморили и имају и својих проблема и обавеза – објаснила је Анкица која је поријеклом из Двора на Уни гдје и данас има кућу и одлази у родни крај, али како и сама каже тешко је то, јер су сви расути по свијету.

ИЗЕТБЕГОВИЋ НАСТАВЉА ДА НЕГИРА ТЕРИТОРИЈАЛНИ ИНТЕГРИТЕТ СРБИЈЕ

Предсједник СДА БиХ Бакир Изетбеговић својим изјавама наставља да негира територијални интегритет Србије говорећи да су Срби изгубили битку за Косово и да је било шта је било, каже предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

С друге стране, Бакир Изетбеговић износи низ неистина да се према БиХ тобоже спроводи медијска и друга агресија, награђују ратни злочинци, негира територијални интегритет БиХ и полиција Републике Српске претвара у неку мини војску. Поред тога, Изетбеговић упорно понавља лажну и опасну тезу да су Бошњаци жртве а да су Србија и Срби тобоже агресори који су починили масовне злочине и геноцид над Бошњацима. Линта истиче да Бакир Изетбеговић треба да зна да за српски народ Радован Караџић и Ратко Младић нису ратни злочинци, без обзира на политичке и срамне пресуде Хашког трибунала. Радован Караџић и Ратко Младић су часно бранили свој народ од ратне политике његовог оца чији циљ је био унитарна и исламска БиХ у којој би Срби били грађани трећег реда и временом би нестали са свог вјековног подручја.

ОЧЕКИВНЕ ПРОВОКАЦИЈЕ ДЕНИСА ЗВИЗДИЋА УПЕРЕНЕ ПРОТИВ СРБИЈЕ

Изјава предсједавајућег Савјета министара БиХ у техничком мандату Дениса Звиздића да је неповредивост међународно признатих граница основно начело Европске уније је очекивана провокација, каже предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Добро је познато да његов шеф Бакир Изетбеговић и други политички лидери у Сарајеву крше начела међународног права, Резолуцију 1244 и Устав Србије и желе да признају Косово али их у томе спријечава вето Републике Српске. У питању је политика двоструких стандарда западних сила и политичара у Сарајеву која производи сталне тензије, страх, неизвјесност и напетост. Руководство Србије поштује територијални интегритет БиХ али исто тако тражи да политика званичног Сарајева буде поштовање територијалног интегритета Србије, што сада није случај. Линта истиче да је Звиздић током састанка у Берлину са високом представницом Европске уније за спољну политику и безбједност Федериком Могерини поново износио безочне лажи о главној кривици Србије за рат у БиХ и остале ратове деведесетих година 20 вијека на западном Балкану. Звиздић и остали бошњачки политичари немају снаге и храбрости да коначно одустану од лажне филозофије да су Бошњаци били жртве а Срби агресори и да престану понављати неосноване оптужбе на рачун Србије и Републике Српске за непостојећи геноцид и агресију.

ИЗЈАВА ЖЕЉКА КОМШИЋА ДА ДРВАР НИКАДА НИЈЕ БИО СРПСКИ ГРАД ЈЕ ДРСКА ПРОВОКАЦИЈА

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије оцјењује да изјава хрватског члана Предсједништва БиХ Жељка Комшића да Дрвар никада није био српски град, нити ће то икада бити, представља дрску провокацију. Он позива Комшића да погледа попис становништва из 1991. године по коме је у Дрвару живјело, од укупног броја становника, преко 99 посто Срба. Добро је познато да су Срби са подручја општине Дрвар, читаве Федерације БиХ и дијела Републике Српске током грађанског рата у БиХ доживјели брутално етничко чишћење, бројне злочине и систематско уништавање приватне и јавне имовине од стране муслиманско-хрватских снага. У Дрвар се послије рата вратио значајан број Срба који тешко живе јер су дискриминисани од стране кантоналне и федералне власти. И поред обесправљености Дрвар је највећа српска општина у Федерацији БиХ у којој, по попису становништва из 2013. године, живи и даље преко 90 посто Срба.

Линта истиче да Комшић добро зна да Дрвар никада није био босански град јер не постоји босанска нација нити постоје босански Срби. Дрвар је увијек био и увијек ће бити српски град јер у њему вјековима живе Срби. Јасно је да је у питању провидна намјера Комшића да се провокативним изјава које су уперене против Србије, Републике Српске и српског народа додворава бошњачкој јавности и глуми тзв. босанског патриоту.

ЛИНТА: Суђење Атифу Дудаковићу за ратне злочине над Србима завршиће ослобађајућом пресудом

Суђење бившем команданту Петог корпуса тзв. Армије БиХ Атифу Дудаковићу за масовне злочине над Србима завршиће се ослобађајућом пресудом, сматра предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Бројне чињенице потврђују да је Суд БиХ антисрпски суд који има задатак да својим скандалозним пресудама оправда безочну лаж да су Срби били тобоже агресори и кривци за рат и ратне злочине а Бошњаци ослободиоци и жртве.

Због тога судски процес против Атифа Дудаковића неће завршити правдом и заслуженом високом затворском казном иако је одговоран за брутално злочине против човјечности и цивилног становништва на подручју општина Босански Петровац, Сански Мост, Кључ и Босанска Крупа који су почињени 1994. и 1995. године. Према оптужници припадници Петог корпуса тзв. Армије БиХ су под командом Атифа Дудаковића на подручју наведене четири општине убили преко 300 Срба, прогонили и мучили српске цивиле и ратне заробљенике, уништили преко 30 православних храмова, цркава и вјерских објеката и систематски пљачкали и палили српску имовину.

Линта истиче да је трагична чињеница да бошњачки политичари и разне институције ратног злочинца Атифа Дудаковића сматрају херојем. Због тога је реално очекивати да ће током судског процеса против Дудаковића и његових сабораца бошњачки политичари и друга лица вршити огроман притисак на свједоке. То је већ дешавало у свим претходним поступцима у којима су суђени бошњачки војни и полицијски команданти, посебно током суђења ратном злочинцу Насеру Орићу. Такође, досадашња пракса показује да свједоци тешко могу очекивати заштиту и да им може бити угрожена безбједност.

Подршка јединственом ставу српских партија у вези одлуке Уставног суда БиХ о 9. јануару

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта поздравља чињеницу да су највиши званичници и лидери политичких партија у Републици Српској заузели јединствен став да Уставни суд БиХ поништи своју провокативну одлуку којом 9. јануар – Дан Републике Српске тобоже није у складу са Уставом БиХ. Он је изразио задовољство да су највиши званичници и представници парламентарних политичких партија у Српској потписали заједничку изјаву да ће Република Српска наставити да слави 9. јануар. Линта истиче да је неспорна чињеница да је Уставни суд БиХ донио политичку одлуку с циљем ревизије историјских чињеница и рушења темеља Дејтонског споразума. Наведена одлука је још један доказ да је Уставни суд БиХ инструмент оних снага које се не могу помирити с постојањем Републике Српске и које су спремне да жртвују мир и стабилност ради остварења ратних циљева. Због тога је веома позитивно то што су политичке партије у Републици Српској потврдиле јединство и сагласност око кључних националних питања.

Срби у Федерацији БиХ постали "статистичка грешка" и налазе се пред изумирањем

Срби у Федерацији одавно су постали "статистичка грешка", оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. У Федерацији БиХ је прије рата живјело око 600.000 Срба или 22 посто а према попису становништва из 2013. године званично живи 56.000 Срба или свега 2.5 посто становништва овог ентитета. Преостали Срби у Федерацији се буквално налазе пред изумирањем, што потврђује процјена појединих удружења да их у овом ентитету нема ни 40.000 и њихов број се смањује из дана у дан. С друге стране, у Републику Српску се вратило више од 1/3 Бошњака од предратног броја. Према попису становништва из 2013. године удио Бошњака у

укупној популацији Републике Српске је око 14 посто. Наведени подаци најбоље демантују лажну причу бошњачких политичара о масовном прогону њиховог народа. Чињенице јасно показују да је српски народ доживио највеће етничко чишћење у Босни и Херцеговини.

Линта сматра да Србија треба да покрене питање трагичног положаја преосталих Срба у Федерацији БиХ и протјераних Срба из овог ентитета у разговору са званичним Сарајевом. Циљ разговора јесте да се суштински поправи положај преосталих Срба у области запошљавања у државним институцијама и јавном сектору, употребе српског језика и писма, финансијске подршке српским организацијама и удружењима, измјене дискриминаторског закона који се односи на упис имовине у земљишне књиге, повратка отете и узурпиране имовине, обнове порушених српских кућа и села и др. Такође, Србија треба да инсистира да сви, укључујући протјеране Србе, имају право на повратак и да је то јасно дефинисано Анексом 7 Дејтонског споразума.

Срамна пресуда против српских лидера у Црној Гори Мандића и Кнежевића

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује срамну и скандалозну одлуку Вишег суда у Подгорици којом су осуђени лидери српског народа у Црној Гори и опозиционог Демократског фронта Андрија Мандић и Милан Кнежевић и остали оптужени у монтираном политичком процесу познатом као "државни удар". У питању је антисрпска пресуда с циљем да режим Мила Ђукановића сломи кичму српском народу у Црној Гори. То потврђује, између осталог, и чињеница да оптужницом за тзв. државни удар није био обухваћен још један од лидера Демократског фронта Небојша Медојевић и то само из разлога јер се национално изјашњава као Црногорац.

Линта истиче да наведена срамна и скандалозна пресуда Мандићу, Кнежевићу и осталим оптуженим представља један у низу доказа да су црногорско правосуђе и остале институције у Црној Гори обични пиони у рукама Миле Ђукановића и њему оданих људи. Свима је јасно да Виши суд у Подгорици није обезбиједио материјалне доказе и чињенице да је, тобоже, постајала криминална организација и да је циљ био насилна смјена власти 2016. године. Трагична је чињеница да су у монтираном процесу затворским казнама кажњени Андрија Мандић и Милан Кнежевић само из разлога јер се политичким средствима досљедно и упорно боре да се у Црној Гори поштују национална права српског народа, да Црна Гора поштује европске вриједности и да се крупне политичке одлуке доносе путем референдума.

Скандалозна одлука Холандије да Милорада Бараћа изручи Хрватској због наводног ратног злочина на подручју Госпића 1991. године

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује одлуку Холандије да свог држављанина и крајишког Србина Милорада Бараћа (53) изручи Хрватској због наводног ратног злочина против цивилног становништва на подручју Госпића 1991. године. Жупанијски суд у Госпићу је у монтираном судском процесу Милорада Бараћа осудио на 15 година у одсуству. Милорад Бараћ и његова породица су прошли и пролазе кроз праву голготу. Трагична је чињеница да је Милорад Бараћ доживио мождани удар када су му холандске власти одредиле притвор и од кога се још увијек опоравља. Хрватски суд није уважио чињеницу да Милорад Бараћ није починио ратни злочин јер је отишао у Холандију априла 1991. године а наводни злочин против хрватских цивила се десио октобра 1991. године.

Линта истиче да је случај Милорада Бараћа један од многобројних доказа да Хрватска води политику застрашивања крајишких Срба с циљем цементирања етничког чишћења и оправдања лажног мита о тзв. Домовинском рату као правednом и ослободилачком рату. Због тога Хрватска против протјераних Срба и других припадника ЈНА и војске и полиције РСК константно покреће истраге, подиже оптужнице и доноси пресуде у одсуству без конкретних доказа о њиховој кривици. За проусташку Хрватску сваки припадник ЈНА и војске и полиције РСК је агресор и ратни злочинац. Линта тражи од Министарства правде Србије да упути најоштрији протест Холандији због изручења Милорада Бараћа и затражи од Хрватске да му се омогући обнова судског поступка у Србији.

Плоча на улазу у општину Подстрана, код Сплита, нови доказ легализације усташтва у Хрватској

Плоча тзв. Удруге хрватских бранитеља драговољаца Домовинског рата која је постављена на службеном улазу у општину Подстрана, код Сплита, јесте један од многих доказа легализације усташтва у Хрватској, оцјењује предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. На поменутој плочи налазе се два усташка слова У. У оном лијевом се налази усташки грб са првим бијелим пољем. У Хрватској постоји организација која има готово идентичан назив тзв. Удруга хрватских драговољаца Домовинског рата и која, такође, као свој знак има усташки грб са првим бијелим пољем. Важно је нагласити да у Хрватској постоји још читав низ легално регистрованих удружења тзв. удруга (Удруга ратних ветерана Хрватске Хрватски домобран, Независни драговољци хрватски, Заједница удруга драговољаца Хрватских обрамбених снага и др) које у свом дјеловању користе усташку иконографију било да је ријеч о службеним грбовима, знаковима, поздравима или дизајну web страница. Оне не само да не сносе санкције већ се у највећем дијелу финансирају из државног буџета.

Линта истиче да постојање наведених удружења само потврђује неспорну чињеницу да у Хрватској нема спремности на суочавање са усташком прошлошћу. Усташтво, фашизам и србомржња су саставни дио хрватског друштва, од појединаца, преко удружења до институција и сваки покушај критике је унапријед осуђен на жестоку осуду. Власт у Хрватској само понекад декларативно говори о антифашизму због међународне заједнице а у суштини активно или прећутно води политику легализације усташтва. Свако у Хрватској може да региструје удружење које у свом знаку има усташки грб са првим бијелим пољем, да као свој поздрав користи усташки узвик За дом спремни или да у химни користи ријечи За дом и слично. Наведена удружења равноправно са осталим удружењима добијају средства из државног буџета или из буџета жупанија, општина и градова.

ДОЛАЗАК КИТАРОВИЋЕВЕ, ПЛЕНКОВИЋА И ЈАНДРОКОВИЋА У ЈАСЕНОВАЦ ПРЕДСТАВЉА РУГАЊЕ ЖРТВАМА

Долазак хрватске предсједнице Колинде Грабар Китаровић, хрватског премијера Андеја Пленковића и предсједника Хрватског сабора Гордана Јандроковића у Јасеновац представља дубоко ругање жртвама највеће фабрике смрти на Балкану у Другом свјетском рату, оцијенио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Пленковић и други представници власти само декларативно и повремено осуде усташки режим и кажу да поштују све жртве. То чине, прије свега, због међународне заједнице а у суштини воде ревизионистичку политику чији циљ је релативизација усташтва. Постоји много примјера који потврђују став да Влада Андреја Пленковића није учинила ништа да се Хрватска суочи са својом злочиначком прошлошћу, да призна да је НДХ починила геноцид над српским народом, да изрази кајање српским жртвама и затражи опроштај.

Линта истиче да су у питању представници власти која ставља срамотни знак једнакости између Јасеновца и Блајбурга; која је вратила покровитељство над комеморацијом убијеним усташким злочинцима у Блајбургу; која финансира удружења чији је циљ да докажу како је Јасеновац тобоже био сабирни и радни логор; која дозвољава дјеловање удружења са усташким грбом и озлоглашеним поздравом *За дом спремни*; која шаље своје представнике на усташки дернек тзв. Девете бојне ХОС-а у Сплиту чији чланови отворено величају усташтво; која одбија да доносе законске прописе о забрани употребе нацистичких, фашистичких и усташких симбола и строгим затворским и новчаним казнама; која дозвољава употребу уџбеника и приручника у школама у којима се позитивно говори о НДХ и усташама; која ћути на масовно скандирање усташког поздрава *За дом спремни* на стадионима и концертима: која ћути на говор мржње и позивање на насиље према Србима; која из буџета финансира концерте проусташког пјевача Марка Перковића Томпсона; која дозвољава градњу споменика усташким злочинцима; која срамну плочу са усташким поздравом *За дом спремни* која је стајала у Јасеновцу скоро годину дана није уништила него је само премјестила у Новску; која је додијелила годишњу награду Града Загреба за филм режисеру Јакову Седлару који је снимио срамни филм о Јасеновцу као радном логору и др.

ПРИЈЕ 78 ГОДИНА ОСНОВАНА ДРЖАВА ИСТРЕБЉЕЊА СРПСКОГ НАРОДА ТЗВ. НДХ

Предсједник Одбора за дијапсору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта подсјећа да је прије 78 година тј. 10. априла 1941. године основана држава истријебљења српског народа звана Независна држава Хрватска. У питању је држава чији је смисао постојања био да уништи Србе монструозним убијањем и присилним покатоличењем. Обиљежја НДХ су били бројне јаме, логори и друга мјеста убијања по Лици, Далмацији, Кордуну, Банији, Славонији, Срему, хрватским градовима, Босни и Херцеговини. На подручју НДХ је било више од 1.000 стратишта српског народа од којих многа након рата нису обиљежена. Споменици, којима је обиљежен дио стратишта, су срушени или уклоњени од стране режима Фрање Туђмана и муслиманско-хрватских власти у БиХ. Једино у тој монструм држави су постојали организовани логори за дјецу. У НДХ је према подацима, који још увијек нису коначни, убијено 75.000 дјеце млађе од 14 година.

Линта сматра да Србија има националну и патриотску обавезу да коначно оснује Меморијални центар као мјесто гдје ће се озбиљно и систематски проучавати геноцид који је НДХ починила над српским народом.

НЕПРИЈАТЕЉСКИ ЗАХТЈЕВ ХРВАТСКИХ ПОСЛАНИКА ДА ВЛАДА У ЗАГРЕБУ БЛОКИРА СРБИЈУ

Захтјев хрватских посланика Мире Буља из Моста, Хрвоја Зекановића из Храста и других да хрватске власти блокирају Србију у приступним преговорима о чланству у ЕУ док не пружи све доступне информације о несталима и масовним гробницама је непријатељски чин, оцјењује Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Буљ и Зекановић добро знају антицивилизацијску чињеницу да у Хрватској постоји 36 познатих гробних мјеста у којима се налазе посмртни остаци Срба а власт у Загребу нема вољу да се ексхумирају. Једно од тих мјеста налази се на книнском гробљу гдје је сахрањено 11 масакрираних Срба и један Муслиман током и послије злочиначке акције Миљевачки плато.

ОДРЖАНА РЕДОВНА СКУПШТИНА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА ГОСПИЋАНА У БЕОГРАДУ

Милорад Ћалић изабран за предсједника Удружења Госпићана *Никола Тесла*

Удружење Госпићана *Никола Тесла* одржало је 20. априла 2019. године годишњу Скупштину у просторијама ресторана *Тесла*, на Савском тргу у Београду.

Минутом ћутања одана је почаст члану Удружења, књижевнику, члану Удружења књижевника Србије, писцу рецензија, ликовном умјетнику проф. Душану Дуји Ђаковићу, који је својим стваралаштвом и прегалаштвом оставио неизбрисив траг на пољу науке као педагог.

– Његов књижевни опус и љубав према завичају остаће вјечно у сјећањима свих који су га познавали и поштовали – навела је у свом обраћању Биљана Ћалић, предсједница Скупштине Удружења.

» Миле Рајчевић, Биљана Ћалић и Ђорђе Пражић

НОВИ ПРЕДСЈЕДНИК ПРЕДСЈЕДНИШТВА МИЛОРАД ЋАЛИЋ

Извјештај о раду Удружења за протеклу 2018. годину поднио је Славко Прошић, досадашњи предсједник Предсједништва, а извјештај Надзорног одбора о финансијском пословању Удружења за 2018. годину поднијела је Нада Станковић.

Након тога за новог предсједника Предсједништва изабран је Милорад Ћалић, а за замјеника Зоран Калањ.

Члан Предсједништва Ђорђе Пражић поднио је и образложио план рада и напоменуо да се у реализацији треба ангажовати више младих чланова.

Међу предвиђеним активностима су одржавање сајта Удружења www.gospic.rs, прослављање крсне славе Удружења Ђурђевдан, у Цркви Светог оца Николаја у Борчи.

Предвиђено је да чланови Удружења присуствују поменима и парастосима страдалим Србима са подручја општине Госпић у времену од 1941–1995. Удружење је посебно поносно на организацију меморијалних турнира у кошарци Милан Маљковић Маљак (погинуо 13.10.1991) и у бочању Милан Сударе Мишо (оснивач и први предсједник Удружења, преминуо 17.10.2016).

Удружење Госпићана већ по традицији подржава активности побратимског удружења из Апатина учествујући на Личком вишебоју и присуствујући Личкој вечери. У мјесецу новембру организује се вече Госпићана.

Др Никола Жутић је предложио да се овог љета окупе у Београду чланови чувеног личког вокално-инструменталног састава *Ликоси*, са чим су се остали одушевљено сложили.

» Милица Вујновић

ЂОРЂЕ ПРАЖИЋ: КАКО ПРИВУЋИ ШТО ВИШЕ ЉУДИ

Ђорђе Пражић је подсјетио присутне о прикупљању потписа за петицију везану за миниране српске куће у Госпићу, гдје се од власника тражи да сами, о свом трошку, почисте рушевине. Истакао је и успјешан пријем делегације Удружења у Канцеларији ЕУ у Београду, поводом добијених рјешења, и предузимање конкретних мјера у вези истих.

– Кроз реализацију петиције смо показали заиста како једно Удружење може да се организује и да ријеши квалитетно, стручно и цивилизацијски неку ствар. Ја се чудим да нас је само 150 потписало Петицију у Новом Саду и Београду. Изненадило нас је колико добро познају тај проблем у канцеларији ЕУ у Београду, и са пуно пажње и уважавања приступили су нашем захтјеву – рекао је Ђорђе Пражић.

Он је у свом излагању говорио о проблемима Удружења, и запитао се шта је то што би Предсједништво могло да уради, па да се Удружење омасови.

– Које садржаје рада организовати да би задовољили Госпићане. Шта ми да организујемо, а да привучемо људе који стално упућују критике – рекао је видно разочаран Пражић.

Јован Каблар, предсједник Удружења пензионера из Хрватске је рекао да је дошао са задовољством на годишњу Скупштину Удружења Госпићана. Осврнуо се и на мукотрпан рад његовог Удружења, како би пензионери српског поријекла из Хрватске остварили своја права, доспјеле, а неисплаћене пензије, и друга неријешена питања.

» Славко Прошић

МИОДРАГ ЛИНТА: ИМА НАС МНОГО, АЛИ НЕМАМО ПОЛИТИЧКУ СНАГУ

Миодраг Линта је пажљиво слушао излагања претходних говорника и надовезао се на изношење многобројних проблема са којима се сва Удружења боре, и покушао дати одговор на питање зашто је то тако.

– Срби који су родом и поријеклом са подручја Хрватске, БиХ и Републике Српске нису дефинисани као једно од државних и националних питања у Србији. Та су питања у Србији на маргини, понекад се о нама прича, али нема системске, организоване државне политике – рекао је Линта и додао како постоји Управа за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, која је основана 2014. као дио Министарства спољних послова. То је једина управа од сто разних управа, канцеларија, агенција у Србији која већ пет година нема свог директора и замјеника директора, а то је лоша порука од стране државе.

» Милорад Ћалић

– Нама недостаје да Србија формира Министарство за Србе у региону у којем ће радити на десетине озбиљних и стручних квалификованих људи, а које би имало озбиљан буџет. Министарство, које би имало могућност да иницира и добије на јавном сервису на РТС-у, једну емисију од сат или два недјељно, гдје би се објављивали садржаји и прилози из наших крајева, рекао је Линта и додао како се Савез Срба из региона труди да кроз мјесечник *Српско коло*, испрати што више таквих дешавања, уз тешку борбу.

Линта је рекао како је предлагао да држава помогне да свако удружење или група људи из неког села или града које жели да оде на сеоску славу, да им држава обезбиједи бесплатан аутобус, затим да оснује Меморијални центар српских жртава НДХ у Србији и др.

– Има нас много, али нажалост, немамо политичке снаге – рекао је Линта на крају свог говора.

ВЕЉКО ЖИГИЋ: УДРУЖЕЊЕ СВИХ ЛИЧАНА КАО КРОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Представник 6. Личке пролетерске дивизије Вељко Жигић је напоменуо да не треба да се питамо шта удружење може учинити за нас, већ шта ми можемо учинити за удружење.

– Ми Личани капацитетима можемо да будемо перјаница. Међутим, нисмо удружени – рекао је видно разочаран Жигић и дао је приједлог да се оснује Удружење Личана као кровна организација.

МИЛЕ РАЈЧЕВИЋ: ИЗЊЕДРИЛИ СМО БРОЈНЕ ИНТЕЛЕКТУАЛЦЕ

Миле Рајчевић је рекао да је највећи проблем њиховог Удружења анимирање младих људи који би носили свијетле традиције завичаја.

– Лика је изњедрила бројне интелектуалце. У Србији имамо много кадрова свих профила које би требали на најбољи могући начин искористити – рекао је Рајчевић.

Мр Никола Узелац запитао је присутне шта чланови Удружења могу урадити да њихова дјеца и унучад боље упознају завичај својих предака, и у вези с тим да се организују дружења, јавне трибине и предавања о историји њиховог завичаја, обичајима и људима.

ДРАГАНА БОКУН

НА СКУПШТИНУ ИЗ АУСТРАЛИЈЕ

Милица Вујновић из Аустралије, Дивосељанка – Госпићанка, дошла је на скупштину како би видјела своје земљаке.

– Још увијек учим дјецу српског поријекла, учим их да се пиљају, да се титрају, да плету, пјевају, учим их игре и пјесме из нашег завичаја – рекла је Вујновићева.

Госпићани прославили Ђурђевдан

Удружење Госпићана *Никола Тесла* у Београду прославило је славу Удружења 6.маја – Ђурђевдан, у храму Св. оца Николаја у Борчи. Ђурђевдан је слава Николе Тесле, чије име носи наше Удружење.

Славски обред, сечење колача, паљење славске свијеће – свету литургију служио је протојерej Славко Стевановић, посљедњи парох у цркви Светог Великомученика Георгија у Госпићу до 1991. године. Кума славе Биљана Ћалић са члановима Удружења припремила је славску трпезу, и активно учествовала у самој организацији славља.

У надахнутој славској бесједи, протојерej Славко Стевановић осврнуо се на живот српског народа у госпићкој парохији од насељавања до данашњих дана, с надом да ће се обновити Храм Св. Георгија у Госпићу, који датира из 1785. године. Храм је порушен 1941.године, обновљен 1964.године и поново порушен у грађанском рату у Хрватској 1991. године.

У свечаној сали парохијског дома настављено је дружење присутних, уз богату трпезу и емотивна сјећања на културну традицију наших коријена. Присутнима су се обратили пригодном бесједом Милорад Ћалић, предсједник Предсједништва Удружења и Миле Рајчевић, члан Удружења. У поздравној бесједи захвалили су се протојерejу Славку Стевановићу и куми славе Биљани Ћалић на успјешно организованој слави, уз напомену, да требамо и даље његовати завичајну традицију нашег народа и преносити је на нашу дјецу, и наше потомство. Сљедеће године кум славе биће инж. Владимир Почуча.

МИЛЕ РАЈЧЕВИЋ

ДУШАН ЦВЈЕТКОВИЋ, КАПИТЕН ПЕТЛИЋА ФК *ОЛИМПИК* БЕОГРАД

Фудбалски таленат наслиједио од дједа

Душан Цвјетковић (12) је ученик шестог разреда Основне школе *Лаза Костић* на Новом Београду, а од своје четврте године тренира фудбал. По ријечима његовог тренера Александра Недића, посједује завидно фудбалско умијеће, али нимало не заостаје ни у школи.

Напротив, вуковац је, учи два језика, а иако је тек на почетку тинејџерских година, размишља зрело и каже да му је тренутно школа у првом плану. Фудбалске гене наслиједио је од својих дједова, обојица имају исто име као и он, а онај који носи и његово презиме био је један од најталентованијих играча у Лици седамдесетих година и репрезентативац ове регије у чувеној утакмици 1971. године, против тада врло јаког сплитског Хајдука.

Други дјед Душан Учо Стојсављевић, више је био запажен као спортски радник и први човјек ФК *Грачац*, када је овај тим у тадашњој лиги Републике Српске Крајине освојио пето мјесто. Он га, како каже мали Душан, редовно прати на тренинзима и утакмицама, дајући му понекад савјет, из свог богатог фудбалског искуства, и пружа несебичну подршку. Отац Зоран и мајка Душица, били су само нешто мало старији од Душана, када су у колони 95. године, из Крајине, стигли у Београд, такође се често нађу на трибинама кад њихов мезимац игра утакмице.

ДЈЕЦА УЖИВАЈУ У ФУДБАЛУ

Велики број примјера говори да дјеца из добро организованих фудбалских школа, каква је сигурно *Олимпик*, нимало не заостају својим знањем за оном дјецом која у том добу тренирају у нашим највећим клубовима. Лично смо се у то увјерили гледајући утакмицу ове екипе против Земуна, једне од најјачих омладинских школа у Србији. Дјечаци тренера Александра Недића, на гостујућем терену у Земуну, савладали су домаћине 0-1, а занимљиво је напоменути да је побједоносни гол за *Олимпик* постигао Борис Милошевић, млађи син једног од српских фудбалера са највише репрезентативних наступа, а сада тренера *Партизана* Саве Милошевића.

Управо о томе за *Српско коло* говорио је и тренер Александар Недић, истичући да његов клуб ради тај базични дио тренинга до млађих пионира, са узрастом од 5-14 година, гдје неко од њих настави да игра фудбал, а неко се нађе у неком другом спорту.

– Желимо да их усмјеравамо на спортске терене, развијамо спортски дух, свјесни да је до тог неког професионалца у фудбалу тешко доћи и зато их ми упућујемо и на те чињенице. Клуб постоји од 2004. године, тренинзи се одвијају на Новом Београду, Канаревом брду и БАСК Арени, и дјеца која раде у приватним школама фудбала су растерећенија и раде са мање притиска него она у великим клубовима. Исто тако, њима се посвећује више времена и лакше је препознати таленат и усмјерити већу пажњу на дораду неких фудбалских финеса – сматра овај млади фудбалски стручњак.

Скромност или жеља, да не истиче свој и рад његових колега из школе, могу да се препознају и као тренерова врлина, посматрајући остварене резултате. На недавно одржаном *COMM MIT* турниру у Ричионеу у Италији, дјечаци ове генерације *Олимпика*, у конкуренцији екипа из шест држава, освојили су прво мјесто. Осигурали су и улазак у највиши ранг такмичења ФСБ за петлиће, тако да ће наредне године моћи да снаге одмјере са нашим највећим клубовима *Звездом*, *Партизаном* и другима.

ЖЕЉА ЦРНО-БИЈЕЛИ ДРЕС

О Душану Цвјетковићу, који је на овој утакмици, као капитен, предводио своје саиграче, тренер Недић има веома добро мишљење.

– Душан је код нас дошао са четири године и он је, прије свега, једно јако добро, марљиво, одговорно, интелигентно дијете које просто упија, као сунђер, све што му се каже. Као што сте видјели данас против јаког *Земуна*, одрадио је велики посао и једноставно је незамјењив у задњој линији. Био је носилац одбране, има ту природну мирноћу и несумњиво да је Душан једно заиста перспективно дијете и ако овако настави да се труди и ради имаће свијетлу будућност – закључује Александар Недић, тренер који сигурно најбоље познаје ову дјецу.

Док смо причали са тренером, Душан је отишао са својим другарима у свлачионицу, да прослави побједу, али су се тамо задржали нешто дуже. Уобичајено, причају нам окупљени родитељи, јер тренер Аца, како га зову, увијек нађе нешто што би требало исправити, побољшати, али зна и да похвали након добро одигране утакмице.

Ова утакмица само је показала да „ивер не пада далеко од кладе" и да није чудо са којом је лакоћом Душан рјешавао најкомпликованије ситуације испред свог гола. На крају, остало је да га питамо, шта даље?

– У овом тренутку, школа и *Олимпик* су ми у првом плану. Желим да останем овдје још годину и по дана, а касније све зависи и од мене, али и клубова у којима бих могао да играм – скроман је овај дјечак, а баш та скромност, марљивост и фудбалско умијеће, како и тренер Аца каже, могу да га одведу далеко. За Душана је то у овом тренутку жеља да у догледно вријеме заигра за *Партизан*, тим за који навија, а ми се искрено надамо да ћемо га врло брзо видјети у црно-бијелим бојама у Земунелу и једног дана, зашто не, на стадиону у Хумској.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

Одржан 8. турнир у балотама у Бачкој Тополи

Традиционални Турнир у балотама организовало је Завичајно удружење *Далмација* из Суботице, 20. априла 2019. године, у Бачкој Тополи. У питању је древна народно-спортска игра, балоте или буће, која се вјековима игра на простору Далмације. На турниру је учествовало 10 такмичарских екипа, 4 екипе из Суботице, 3 екипе из Бачке Тополе, 1 екипа из Новог Сада, 1 екипа из Нових Бановаца и 1 екипа из Руменке, са по три такмичара, дакле са укупно 30 такмичара. Поред такмичара, на турниру је било присутно и двадесетак гостију и још толико публике, тако да је на турниру било присутно око 70 људи.

Прво мјесто и златне медаље, те мајице Завичајног удружења *Далмација* Суботица освојили су чланови екипе *Бачка Топола*, из Бачке Тополе, у саставу: Зоран Марић, капитен, те чланови екипе Дамир Груловић и Лазар Зорановић.

Друго мјесто и сребрне медаље, те мајице Завичајног удружења *Далмација* Суботица, освојили су чланови екипе *Суботица II*, у саставу: Боривој Капор, капитен, те чланови екипе Драго Козлица и Стево Тоскић.

Треће мјесто и бронзане медаље, те мајице Завичајног удружења *Далмација* Суботица, освојили су чланови екипе Нови Бановци, из Нових Бановаца, у саставу: Душан Вуковић, капитен, те чланови екипе Василије Ђурица и Милан Павасовић.

Завичајно удружење *Далмација* Суботица је, за све такмичаре, госте и публику, обезбиједило цјелодневну храну и пиће како нам је рекао предсједник Удружења Шпиро Лазиница.

– Турнир је протекао у најбољем реду и миру, без икаквих ексцесних ситуација – задовољно је рекао Лазиница.

ДРАГАНА БОКУН

» ПОБЈЕДНИЦИ ТУРНИРА: Зоран Марић, Лазо Зорановић, Дамир Груловић и предсједник удружења Шпиро Лазиница

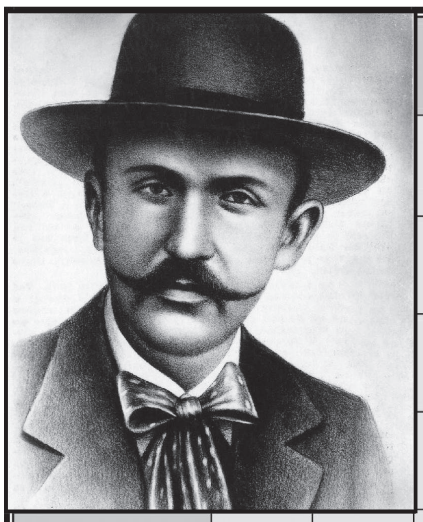

				СРПСКИ ПИСАЦ СА СЛИКЕ, УРЕДНИК И ОСНИВАЧ ЛИСТА „ЗОРА", ПРЕМИНУО ПРИЈЕ 100 ГОДИНА		РУСКИ АУТОМОБИЛ	ГРАД У МОРАВИЧКОМ ОКРУГУ	ВРСТА НОЖА, ДВОСЈЕКЛО СЈЕЧИВО
				РИМА, СРОК				
				РАНИЈИ СЛАВНИ БРАЗИЛСКИ ФУДБАЛЕР				
				ЧУВЕНИ СИР ИЗ ХОЛАНДИЈЕ				
				СРПСКА ГЛУМИЦА БОШКОВИЋ				
ГРАД У ХЕРЦЕГОВИНИ, МЈЕСТО РОЂЕЊА И СМРТИ ПРИПОВЈЕДАЧА СА СЛИКЕ		НАРЕДБА ПСУ ДА ДОНЕСЕ ЛОВИНУ	СУСЈЕДА	ЛИЧНА ЗАМЈЕНИЦА / СЛИКАР ТАТСУО				ДИО ТВ АПАРАТА
МАЛЕ МАКАЗЕ								
ОКРЕПЉЕЊЕ, ВРАЋАЊЕ СНАГЕ								
ВЕЛИКА УДИЦА ЗА СОМОВЕ (НАР.)							РАДИЈУС / ДУБЉА ШЕРПА	
РОДНО МЈЕСТО ВУКА КАРАЏИЋА						ЛАНТАН / КОШАРК. ТРЕНЕР, МИЛАН		
КОЊИ У НАРОДНИМ ПЈЕСМАМА				ПИСАЦ ЖУПАНЧИЧ / БЕЗБОЈНИ ГАС				
РЕНДГЕН		СТАРОРИМСКИ ЦАР / ДРУМ						ИМПЕРАТОР
СРПСКО КОЛО	ШТИЋЕНИК / МАТИЦА СРПСКА							
МУЦАВА ЖЕНСКА ОСОБА								
СРПСКИ ГЛУМАЦ, ТИХОМИР							РЕОМИР	

РЈЕШЕЊЕ: слик, Вава, едам, Тања, они, маказице, опоравак, сомара, р, Тршић, Ла, ати, Отон, р, Нерон, питомац, муцавица, Станић, Р.

СРПСКО ДРУШТВО *СВЕТИ САВА* БИЈЕЛО ПОЉЕ ОСВЕШТАЛО ПРОСТОРИЈЕ

БЈЕЛОПОЉЦИ ЋЕ И УБУДУЋЕ ИЋИ СТОПАМА СВЕТОГ САВЕ

На други дан Васкрса у Бијелом Пољу освештане су просторије Српског друштва *Свети Сава*. Присутнима се на почетку свечаности обратио предсједник УО друштва др Иван Фуртула који је у свом говору истакао да је положај Срба у Црној Гори сваким даном све тежи, али да су томе допринос дали и сами Срби због своје неслоге, свађа и подјела.

- Оснивање овог друштва настало је из тежње да наш град добије заједничку кућу гдје ће сви Срби, без обзира на политичку или било коју другу припадност, бити добродошли, и која ће бити мјесто превазилажења наших међусобних разлика - рекао је Фуртула.- Он је додао да је један од најзначајнијих циљева ове организације борба за очување нашег вјерског и националног идентитета.

- Мора се нагласити борба за очување српског језика и ћирилице, као и културног и историјског насљеђа Срба. Српски језик и ћирилица су већ деценијама изложени систематском сузбијању, и једна од централних дужности нашег друштва је да се том сузбијању одупре - рекао је Фуртула и додао да ће се друштво бавити и хуманитарним радом.

- Лако заборављамо да у нашем окружењу, а неријетко у нашем комшилуку живе људи који не могу задовољити ни најосновније потребе које би им омогућиле, не живот по мјери човјека, него живот уопште. Невјероватно је, али истинито и трагично, да у 21. вијеку на овим просторима живе људи који знају шта значи гладовати, и шта значи страх од смрти од глади. Зато је најсветији циљ нашег Друштва помоћ управо тим особама - закључио је др Фуртула.

Након тога освештане су просторије овог друштва од стране свештенства Бјелопољског епархије Будимљанско-никшићке које је поздравило рад овог друштва и пожељело му плодоносан рад у будућности.

Овој свечаности присуствовали су предсједник Српског националног савјета Црне Горе др Момчило Вуксановић, из Српског информативно-културног центра *Свети Сава* из Подгорице Баћко Милачић, из Матице српске у Црној Гори били су присутни: мр Радован Фемић и Маријана Обрадовић као и делегација Српске народне одбране Васојевића и лимске долине из Берана у саставу: Горан Киковић, предсједник, Бранислав Оташевић, секретар, Мило Јоле Цикић Шљакић, члан предсједништва и Драгослав Вукићевић, секретар младих...

» Детаљ са освештања просторија српског друштва *Свети Сава* у Бијелом Пољу

Помозимо рад КУД Пригревица истинског чувара крајишке традиције

Завичајно удружење Срба Озрена и Посавине из Борова и КУД *Пригревица* на челу са Душицом Мрђеновић предсједницом КУД-а започели су сарадњу.

– Позвана сам да учествујем у Књижевно-рецитаторској вечери, 12. априла у Борову. То је била трећа година заредом да СКД *Просвјета* и Завичајно удружење Срба Озрена и Посавине организују манифестацију овог типа. У свом програму они обједињују модерну књижевност са оном традиционалном усменом, па су тако наступиле и изворне пјевачке групе, међу њима и пјевачка група из нашег КУД-а – рекла нам је Душица Мрђеновић.

У књижевном дијелу програма поред ње учествовали су и Драган и Милијана Недић из Борова (Хрватска), Војислав Илић из Петрова (Република Српска) и Милорад Мијатовић из Цириха (Швајцарска).

У културно-умјетничком дијелу програма наступили су: пјевачка група СКД *Просвјета, Наши корени* из Борова, пјевачка група Завичајног удружења Срба Озрена и Посавине из Борова, мушка крајишка и женска личка пјевачка група КУД-а *Пригревица* из Пригревице, као и рецитатори боровског пододбора СКД *Просвјета*.

Убрзо након ове манифестације, КУД *Пригревица* поново прима позив од Завичајног удружења Срба Озрена и Посавине да учествује у културно-умјетничком дијелу њиховог пројекта под називом *Спортски сусрети*.

Централна манифестација се, традиционално, одржала на празник Светог Василија Острошког 12.5.2019.

У питању су стари спортови и игре попут: балоте, бацање камена с рамена, навлачење штапа, навлачење конопца, скок у даљ из мјеста као и дјечије игре попут ношења јаја у кашици или скакања у врећи.

У културно-умјетничком дијелу, КУД *Пригревица* је учествовао са пјевачким групама: мушком крајишком и женском личком пјевачком групом.

ЗУСОП Борово је поред КУД-а из Пригревице, угостио и КУД из Шида, из Босне и Херцеговине (Брод) и Хрватске (Борово и Негославци).

Културно-умјетничко друштво Пригревица је прошле године гостовало у Хрватској, Босни и Херцеговини, Црној Гори, а угостили су српски КУД из Куманова из Македоније.

– КУД је остварио запажене резултате и на смотрама и фестивалима широм Србије, али у својој околини немамо адекватну финансијску подршку. На општинском конкурсу за културу добили смо средства у износу од седамдесет динара мјесечно по члану, што би значило да за годину дана не можемо једном фолклорашу или члану пјевачке групе обезбиједити ни пар чарапа, а камоли учествовати на манифестацијама на које смо редовно позивани – рекла нам је Душица и апеловала на све Крајишнике да помогну рад КУД-а.

– Молимо све људе добре воље, нарочито Крајишнике, да се уколико могу да помогну финансијски или било како другачије, јаве на мејл адресу: prigrevica.kud@gmail.com и помогну нам да наставимо свој рад, првенствено због најмлађих чланова, а то је дјечији фолклорни ансамбл који поред игара из Србије, већ учи традиционалне игре Баније и Лике и упознаје се са својим крајишким коријенима. У намјери да одржимо крајишке мотиве у нашем раду, свима се унапријед захваљујемо на помоћи и подршци – поручила је Душица.

КУД *Пригревица* има три секције: играчку (дјечији и извођачки фолклорни ансамбл), пјевачку (мушке и женске банијске и личке пјевачке групе), и рецитаторску (дјеца школског узраста), а распон година активних чланова друштва је од 5 до 82 године.

Број жиро рачуна: 160-922539-63. Културно-умјетничко друштво Пригревица (Banca Intesa).

ДРАГАНА БОКУН

» Душица Мрђеновић у Борову

ОСНОВАНО ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ КУПРЕШАНА *МЕЂАШ*

ЧУВАЈУ ИДЕНТИТЕТ, КУЛТУРУ, ТРАДИЦИЈУ И ОБИЧАЈЕ СРБА СА КУПРЕСА

Откад постоје писани извори, са почетка 16. вијека, Срби су на Купресу били већински народ. Историјски догађаји у протеклих 100 година довели су до тога да већина Срба са Купреса сада живи расута широм свијета, далеко од свог завичаја. Због тога се указала потреба да се Срби са Купреса окупе и саберу и оснују своје завичајно удружење.

У Бањалуци 7. априла 2019. године основано је Завичајно удружење Купрешана *Међаш*. На Оснивачкој скупштини присуствовало је 30 чланова–оснивача, усвојена је Одлука о оснивању, Статут, изабрани органи управљања, усвојен програм рада за 2019/2020. годину и донесене друге одлуке неопходне за успоставу и функционисање удружења.

Удружење има сједиште у Бањалуци, у улици Милеве Марић бр. 6, и има свој препознатљив амблем. Дан удружења су Благовијести. То је дан када су 1992. године у протеклом Отаџбинском рату јединице ЈНА и српске ТО ослободиле Купрес и на тај простор донијеле слободу.

На оснивачкој скупштини за предсједника Скупштине изабран је Мирко Матић, а за предсједника Предсједништва Перо Лугоња.

Предсједник Скупштине Мирко Матић нам је објаснио откуд име *Међаш*.

– Намјера је да Удружење својим радом жели да биљезима, знамењем, симболима и другим обиљежјима „омеђи" и на тај начин помогне да се сачувају идентитет и карактеристике Срба са Купреса, који су протеклог 20. вијека свој завичај у највећем броју под разним околностима напустили, и сад их на Купресу има један веома мали број, готово биолошки минимум. Један народ постоји све док има, познаје, његује и чува своја обиљежја. Оног момента кад се више не познају, или се запоставе и забораве своја обиљежја, тај народ постепено губи свој идентитет, и почиње да се идентификују са нечијим другим обиљежјима – рекао је Матић.

Према његовим ријечима током ове године од предвиђених програмских циљева Удружење има план да доврши активности судске регистрације као правног лица, подржи активности СПЦ на Купресу приликом обиљежавања слава цркава (на Купресу имају 4), и помогну у организовању акција чишћења и одржавања српских гробља којих на Купресу има 36, од којих су нека доста запуштена, немају ограде, па по њима несметано ходају животиње.

– Удружење има и *Дане сјећања на Куйрес* који ће се обиљежавати од 1. до 10. новембра, сваке године. То је вријеме када су 3.11. 1994. године Срби са Купреса били присиљени да због пада Купреса масовно напусте свој завичај, у који их се већина од око 88,5% пријератних становника (око 4.059) више никад није вратила. У знак присјећања на те догађаје, и на Купрес, планирано је одржавање више манифестација, информисања јавности, презентација књига и публикација – рекао нам је Матић и додао да по први пут у Бањалуци ће ове године бити одржано и Купрешко вече.

Оно што свакако радује да се у Удружење *Међаш* укључио велики број младих Купрешана, што је гаранција да ће Срби са Купреса сачувати свој идентитет, културу, обичаје и традицију без обзира гдје се налазили.

ДРАГАНА БОКУН

ХУМАНИТАРНО УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА *ДУГА* ИЗ БАЊАЛУКЕ

ДАРОВИТЕ БАЊАЛУЧАНКЕ КОЈЕ СЕ ПРЕПОЗНАЈУ ПО ЗМИЈАЊСКОМ ВЕЗУ

У Бањалуци, у Српској улици, налази се Етногалерија Хуманитарног удружења жена *Дуга*. У пријатној и топлој атмосфери имали смо прилике да разговарамо са Миром Звонар, првом у Удружењу *Дуга* и једном од њених оснивача и са младом активисткињом Милицом Спремо, која је уједно и Мирина десна рука.

Хуманитарно удружење жена *Дуга* је прва невладина организација у Републици Српској настала 1992. године спонтаним окупљањем Бањалучанки како би помагале становништву свих националности које се нашло у стању потребе. Тада је циљ удружења био психосоцијална помоћ и опоравак становништва, првенствено жена и дјеце од доживљених траума. У данашње вријеме, удружење се окреће позитивним аспектима живота и тежи се психолошком и економском оснаживању и подстицању незапослених жена. Поред наведеног, *Дуга* ради на томе да се сачува традиција и култура, односно народна умјетност и да се пренесе на млађе генерације.

Рад ХУЖ *Дуга* одвија се кроз неколико програма: Психосоцијални програм (Савјетовалиште и радна рехабилитација), Етно радионица, Клуб *Дуга* и Етно галерија *Дуга*. Удружење *Дуга* је за своје дугогодишње дјеловање и рад вишеструко награђивана, а најзначајније награде су сребрна медаља на Међународном сајму жена иноватора за иновацију *Лутикица у народној ношњи* у Сеулу, изложба на *EXPO* сајму у Шангају, Плакета Града Бањалука за хуманост 2011. године, учешће у номинацији и уврштавању Змијанског веза на Унескову листу 2014. године, итд.

У оквиру Удружења организују се радионице ткања, везења, плетења и керања на којима поред овладавања наведеним радовима, учеснице имају прилику да се упознају, друже и размијењују искуства. У склопу активности које удружење организује стварају се пријатељства. У удружењу се израђују ексклузивни и модерни одјевни предмети, као и сувенири, уз стручну помоћ етнолога, дизајнера и умјетника. Све рукотворине су украшене етно мотивима. Један од најпознатијих и најчешћих мотива по којем је Удружење *Дуга* препознатљиво је Змијањски вез.

Рукотворине које су израђене и на себи имају мотив веза, на полеђини истог исписано је поријекло и опис веза. Одјевни предмети са мотивима различитих везова, хаљине, мушке и женске кошуље, ешарпе, шалови и многи други дијелови гардеробе, такође су у свакодневној употреби, а користе се и као модни детаљи приликом емитовања телевизијских емисија.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Милица Спремо, Дајана Марчета, Сања Љубоја, Јелена Вулин, Тања Кекић и Марина Палија

ДОМИНАНТНА ПЛАВА БОЈА

Змијањски вез је један од најспецифичнијих и најкарактеристичнијих везова са простора Босне и Херцеговине. Изузетност овог веза се огледа у богатству орнамената, а техника израде веза и колорит су јединствени и посебни у односу на друге везове. По својој специфичности, змијањски вез издваја се како у односу на сусједне области, тако и у односу на Централни и Западни Балкан. Змијањски вез карактерише усклађеност, хармонија и стилска перфекција геометријских орнамената укомпонованих са тамноплавом бојом, односно чивитним колоритом. За разлику од других крајева Босне и Херцеговине у којима је вез представљен у четири или двије боје, на Змијању, вез је приказан у једној – тамноплавој боји. Змијањски вез се користи као мотив на одјевним предметима и рукотворинама који су у свакодневној употреби.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола" на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

ВЕТЕРАНИ ФК *ДИНАМО* ИЗ БУДИСАВЕ УГОСТИЛИ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈУ ВЕТЕРАНА *ЛИКЕ*

Спортски сусрет пријатеља у Будисави

Након готово двије године паузе, играчи Лике, који су до средине деведесетих своје фудбалско умијеће показивали на теренима Плашког, Коренице, Удбине, Доњег Лапца, Срба и Грачаца, поново су се састали и одиграли ревијални меч са својим домаћинима из Будисаве.

Мада кажу да на оваквим утакмицама резултат није важан, вриједи истаћи да су уиграније, а и нешто млађи, играчи *Динама* побиједили селекцију *Лике* 8:3. По завршетку меча одржано је и традиционално „треће полувријеме", уз пригодно послужење, хармонику, пјесму и подсјећање на нека љепша времена.

» Душко Ђекић, Жељко Ђекић, Жељко Бурсаћ, Душан Ћук, Милорад Орлић, Никола Веин, Ратко Ђекић, Жељко Дробац и Перица Тонковић (горњи ред), Милан Трнинић, Милан Кљајић, Мирослав Кљајић, Милан Дмитрашиновић, Раде Кораћ, Бориша Брујић, Влатко Ђекић, Милан Кљајић и Душан Влаисављевић

» Милан Митрић, Геза Борбаш, Владо Суботић, Ивица Угарковић, Мирослав Плавшић, Вељко Мрђан, Горан Миловац, Горан Фирић, Милош Игњатић, Милутин Игњатић (горњи ред), Милош Митрић, Драган Попин, Новица Стојић, Јеленко Вукашиновић, Драган Јевтић и судија Душан Јокић (доњи ред)

ДИНАМО – ЛИКА 8:3

Стријелци: Суботић и Угарковић (2), Плавшић, Миловац, Митрић и Фирић за *Динамо*, а Завишић, Д. Ђекић и Ћук за репрезентацију *Лике*.
Динамо: Борбаш, Митрић, Игњатић, Плавшић, Мрђан, Суботић, Јевтић, Угарковић, Миловац, Стојић и Попин (још су играли Миловац, Д. Фирић, Вукашиновић и М. Митрић)
Лика: Ж. Ђекић, Тонковић, М. Кљајић, Д. Кораћ, Д. Ђекић, Орлић, Трнинић, В. Ђекић, Ћук, М. Кљајић и Бурсаћ (још су играли В. Ђекић, Веин, Р. Кораћ, М. Кљајић, Дмитрашиновић, Влаисављевић, Брујић, Завишић и Вуковић)
Судија: Душан Јокић (Будисава)

НЕКИ СЕ СРЕЛИ НАКОН ЧЕТВРТ ВИЈЕКА

Иницијатори овог сусрета били су проф. Милан Трнинић, који је за овај сусрет и селектирао репрезентацију *Лике*, и Милош Игњатић, потпредсједник секције ветерана *Динама*. Репрезентација *Лике* истрчала је на терен у новој опреми, коју је за ову прилику поклонио Србљанин Никола Веин и сам судионик овог меча.

По доласку у Будисаву, село двадесетак километара удаљено од Новог Сада, коме и административно припада, репрезентативци Лике су угошћени од домаћина како то већ обичаји налажу. Многи Личани се нису дуго видјели, понеки чак од 1995. године, па је осим поздрава остало много тема за причу. Тиме овакви сусрети доприносе много више него приказано умијеће на терену, а касније, у току утакмице, видјело се да и поред неколико килограма вишка играчи нису заборавили фудбалске вјештине по чему су их, уосталом некад памтили навијачи, диљем личких терена. Лијепо вријеме и сјајно припремљен терен, одлични судија Јокић и стотињак присутних гледалаца, међу којима и некадашњи први оперативац Фудбалског савеза Јужне Лике и Сјеверне Далмације Миле Совиљ, пружили су врхунске услове за добру утакмицу.

ГОСТИМА ПОНЕСТАЛО СНАГЕ

У првих двадесетак минута, док су гости имали снаге, играло се углавном на средини терена, уз понеку прилику коју домаћини нису искористили. Падом снаге, а и концентрације код гостујуће екипе, головима Суботића, Миловца и Угарковића, ветерани *Динама* потврдили су своју доминацију на терену и повели 3:0. Завишић, некадашње вихорно крило *Устаника* из Срба, успио је да смањи резултат на 3:1 и то је све што су у првом полувремену гости учинили. У даљем току утакмице Митрић, Угарковић и Плавшић, наставили су канонаду домаћих, а резултат је голом, из оправдано досуђеног једанаестерца, смањио дугогодишњи капитен ФК *Грачац* Душан Ђекић.

У међувремену, било је ту још много повезаних акција са једне и друге стране, добрих одбрана голмана, а вриједи истаћи голове Фирића и Суботића за домаћине и сјајан погодак Душана Ћука, такође некадашњег играча ФК *Грачац*.

До краја сусрета, резултат се није мијењао, а мора се признати да је већина протагониста овог меча са олакшањем дочекала посљедњи звиждук судије и кренула на заслужено освјежење.

НЕМА РАЈА БЕЗ РОДНОГА КРАЈА

Непосредно по завршетку утакмице, сви учесници сусрета кренули су у просторије основне школе гдје је приређена вечера.

Била је то прилика да се играчи из противничких екипа међусобно упознају, а Личани и испричају јер су на ову утакмицу дошли из различитих мјеста.

Нису изостале ни поздравне ријечи представника једне и друге екипе Милоша Игњатића и Милана Трнинића, као ни добрих пјесама. Жељко Бурсаћ, капитен селекције *Лике* на овој утакмици, први је започео пјесму *Нема раја без родноґа краја*, прихваћену од стране скоро свих присутних.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: РСК

» Милош Игњатић и Милан Трнинић

Динамо из Будисаве основан прије 73 године

Уторку вечере присутнима су се обратили Милош Игњатић и Милан Трнинић.

Игњатић је, прије свега, упознао госте са основним историјатом села Будисаве и ФК *Динамо*. Истакао је да је село основано давне 1884. године и да су његови први становници били Мађари.

Након многих миграција у 20. вијеку, прије свега, након двије колонизације, велики број људи дошао је у Будисаву из околине Прњавора и са подручја Јање (БиХ). Тако да их, по ријечима Игњатића, има по 1/3 од набројаних, а по посљедњем попису из 2011. године, Будисава је бројала 3.656 становника.

ФК *Динамо* основан је 1946. године и највећи успјех забиљежио је играјући у подручној лиги.

Тренутно, први тим игра градску лигу Новог Сада, а ветерани, мада се званично не такмиче, редовно се састају два пута недјељно и играју пријатељске утакмице са вршњацима из Каћа, Мошорина, Шајкаша и осталих сусједних мјеста. Игњатић је нагласио да је ФК *Динамо* имао одличну сарадњу са ФК *Грачаница* из истоименог мјеста на КиМ, која је због добро познатог стања прекинута, али треба да се настави, као и са клубом наших радника *Бамби Пожаревац* из Беча. Истакао је да су у овом селу поникли Славко Личинар, други стријелац у историји ФК *Војводина* Нови Сад, Младен Тубак који је играо за *Искру* из Бугојна и Недељко Игњатић играч *Оријента* и *Истре* из Пуле. Такође је навео да су тројица ветерана са управо одигране утакмице Стојић, Угарковић и Суботић били стандардни играчи у Војвођанској лиги.

У име гостију, још једном се домаћинима на гостопримству захвалио Милан Трнинић, истичући да се нада да ће ова сарадња бити настављена. Рекао је да су и Личани имали сјајне фудбалере који су носили дресове некадашњих прволигаша бивше Југославије као што су Бранко Миљуш из Срба, играо у *Хајдуку*, Јован Дробац, поријеклом из Грачаца у *Вардару*, голмани Жакула и Шево су носили дресове *Војводине* и *Рада*, али и многи други.

У знак захвалности, Трнинић је ветеранима домаћина поклонио фудбалску лопту, а начелно је договорено да би се током зиме, у предивној дворани у овом селу, могао одржати турнир у малом фудбалу на коме би учествовале екипа свих пет некадашњих општина Лике и домаћина из Будисаве.